

OFFISERSBLADET

Tidsskrift for Befalets Fellesorganisasjon

4
2017

Litt av hvert
Kjekt å ha!
Hva skjer?

Flyvåpnets

Historiske Skvadron

Offisersbladet på fregatt

i internasjonalt farvann

Offisersbladet

har møtt Danmarks forsvarssjef

STORTINGSVALGET OG FORSVARSPOLITIKKEN

– Partiene svarer på
Offisersbladets spørsmål

KUN 100 KRONER
i måneden!

BFOs KOLLEKTIVE INNBOFORSIKRING

er nå enda bedre

ER DET SLIK VERDENS BESTE INNBOFORSIKRING SER UT?

- ✓ Skreddersydd for deg som jobber i det militære
- ✓ Ingen øvre forsikringssum
- ✓ Dekning over hele verden (innbo utland)
- ✓ Containerforsikring inkludert
- ✓ Utvidet dekning på forbrukerelektronikk
- ✓ Superdekning er som tidligere inkludert

Vil du vite mer?

**RING 21 07 57 40 ELLER GÅ INN PÅ
WWW.BFO.NO/FORSIKRING**

I samarbeid med:

Rolig, vi hjelper deg.

Forsvarspolitik og valgkamp

Denne utgaven kommer ut midt i valgkampen, og noen dager før Stortingsvalget 2017. Jeg har derfor valgt å gi stor plass til partienes svar på Offisersbladets aktuelle spørsmål om Forsvaret og hvilke standpunkt partiene har i forhold til aktuell forsvarspolitikk. Partiene fikk like stor plass til sine svar, noe som førte til en meget stor jobb for «prosjektlederen» for denne store spalten, Ragnar Dahl. Noen partier måtte pusses mange ganger, noen skrev alt for langt og noen for kort. Men til slutt fikk Ragnar alle svarene på plass. Håper oppsettet har blitt slik at det er lett å sammenligne svarene. I tillegg til disse sidene, har Offisersbladet intervjuet forsvarsminister Ine Eriksen Søreide på hennes kontor i Myntgata 1. En hyggelig samtale som kanskje ikke førte til konkrete svar på konkrete detaljerte spørsmål, men mer på overordnet nivå. Men det er jo valgkamp.

4
august 2017

Intervjuet med tidligere forsvarssjef og en nå pensjonert Harald Sunde, nylig innmeldt i Senterpartiet, utløste det etter min vurdering det som heter tilsvarsretten. Det vil si at den som anklages/beskyldes for noe, eller at det fremkommer tall og påstander, må gis anledning til å lese saken og kommentere den. Det er gjort i dette tilfellet, og Ine Eriksens Søreides kommentar er trykket på slutten av Harald Sunde saken. Det at media har profilert Sundes som Senterpartitilhørighet, og at intervjuet/samtalen raskt blir politisk, i tillegg til denne utgaves store valgkampinnslag, var hovedgrunn for avgjørelsen fra min side.

I Norge er vi heldige som har en viss grad av forsvarsdebatt i det offentlige rom, i forhold til Danmark der den fraværende, og til dels det samme i Sverige. Debatten og innspillene i media, spesielt på Facebook, er opphetede, og er nå enkelte ganger mer preget av opposisjonspolitikkk før det kommende valget, enn det er faktaorientert. Beskyldningene hagler, og de besvares noen ganger av Forsvarsdepartementet, men her kunne vi kanskje ønsket oss noe mer åpenhet rundt enkelte vedtak, materiellanskaffelser og utredninger. Godt valg! Bruk din stemmerett.

I forrige utgave (3/2017) hadde vi intervju med både norsk og svensk forsvarssjef, og denne gang har Offisersbladet vært i København hos den danske forsvarssjefen general Bjørn Bisserup. Likheterne er mange for forsvaret i de tre land, men det er også mange ulikheter og forskjellige utfordringer de tre forsvarssjefene forholder seg til. Les intervjuene i forrige utgave og les intervjuet med general Bisserup i denne utgave. Det gir et relativt godt bilde av likheter og forskjeller.

Til slutt må jeg kripe til korset og innrømme en stor feil i forrige utgave, der jeg feilaktig skrev at det var laget fra Stridsvogns-eskadron som vant Leidang-lekene. Det korrekte er Kavalleri Eskadron! Jeg skal avtale med BFOs tillitsvalgte på Rena, og det settes herved en tabbe-kasse i baren tildelt Kav Esk, som kan nytes ved en høvelig anledning.

Einar Holst Clausen
Redaktør Offisersbladet

OFFISERSBLADET

ORGAN FOR BEFALETS FELLESGRUPP

BFO:

Postboks 501 Sentrum, 0105 Oslo
Telefon 23 10 02 20
E-post: post@bfo.no
Internett: www.bfo.no

OFFISERSBLADETS TILSYNSKOMITÉ:

Ris og ros, og eventuelle tips om utgavene kan sendes til tilsynskomiteen@bfo.no

ANSVARLIG UTGIVER:

Jens Jahren, leder BFO

REDAKTØR:

Einar Holst Clausen

REDAKSJON OG ABONNEMENTSAVDELING:

Se adresse for BFO
E-post: Offisersbladet@bfo.no
Tlf. abonnementsavdeling: 23 10 02 43
E-post: mona.eriksen@bfo.no

Tilsluttet Yrkesorganisasjonenes
Sentralforbund-Stat

ANNONSEANSVARLIG:

Kontakt redaktøren.
Mobil: 928 14 251

Signerte artikler representerer ikke nødvendigvis BFOs mening. Forfattere er selv ansvarlig for innholdet og de meninger som fremholdes. Usignert innhold er redaksjonelt.

GRAFISK PRODUKSJON:

Design: punkt&prikke punkt@prikke@me.com
Trykk: UnitedPress Poligrafija

BILDER: Hvis ikke annet er oppgitt, er bildene tatt av Forsvaret.

FORSIDE:

Løvebakken, Stortinget.
Foto: Offisersbladet

REDAKSJONEN AVSLUTTET: 17. august 2017
(Bekreftet opplag 2015: 10.182)

UTGIVELSESPLAN 2017:

NUMMER	MATR.FRIST	UTGIVELSE
Nr 5 oktober	22. september	6. oktober
Nr 6 desember	24. november	8. desember

Offisersbladet drives etter redaktørplakaten.

FØLG BFO PÅ:

facebook.com/bfo.no
twitter.com/bfo12
instagram.com/bfo12

BFO 60 år

1957-2017

Befalets Fellesorganisasjon fyller 60 år den 11. september 2017, men har en forhistorie helt tilbake til 1835 ved stiftelsen av Norges eldste fagforening, Sjømilitære Samfund.

En drivkraft for etableringen av BFO var kongstanken blant majoriteten av befalet like etter krigen: «Organisasjonsmessig samling og samarbeid til beste for befalet og Forsvaret».» Ideen var unnnfanget i krig og fattet i strid, med tanker om også å stå samlet i fred», som det het i Hærens Offisersforening (HOF), en av organisasjonene bak det vellykkede initiativet som resulterte i at BFO ble en realitet 11. september 1957.

Utsagn som var representative for organisasjoner i alle forsvarsgrener som gikk sammen for å etablere paraplyorganisasjonen BFO viste tydelig retning:

- «Samling gir større tyngde og gjennomslagskraft» (Sjømilitære Samfund)*
- «Enighet gjør sterk» (Sjøforsvarets Befalsforbund)*
- «Samling gjør sterk» (Sjøforsvarets Intendanturoffiserers Forening)*

På sitt største, rett etter slutten av «den kalde krigen», hadde BFO ca. 10.000 medlemmer, fra pensjonister og befalsskoleelever til generaler og admiraler.

Tidligere leder av BFO Jan Smith, har samlet de historiske tråder, og har skrevet BFOs historie og virke i jubileumsheftet som skal være ferdig i september 2017.

FASTE SAKER:

Redaktøren: Forsvarspolitik og valgkamp	3
Kjekt å ha!	15
BFO leder: Menneske og profesjon i sentrum	20
Giv akt!	21
Hva skjer?	22
KAFO&BESO	29
Pensjon – spørsmål og svar	30
Litt av hvert	36
Tilbakeblikk	54
Filmanmeldelse	60
Internasjonale nyheter	66

ARTIKLER:

Stortingsvalget	6
Får Regjeringen 4 nye år?	12
Flyvåpnets Historiske Skvadron	16
General Bjørn Bisserup	38
Fra sjøsprut til snøsprut	42
Jakten på hangarskipet USS George H.W. Bush	44
NATOs skarpeste kniv	48
Teknologi-utvikling krever nye fartøystyper	52
Slik fungerer OR-ordningen i USA	56
Veteranforeningen SIOPS arrangerte veteranseilas	58
Dette måtte jeg bare mene noe om!	62

Stortingsvalget

– Hva svarer partiene på konkrete spørsmål?

I valg tilkjenner de forskjellige partiene sine standpunkter i forskjellige politikk-områder – ett av de er sikkerhetspolitikk og Forsvar. Ved hvert Stortingsvalg lar Offisersbladet de forskjellige partiene på Stortinget få uttale seg om konkrete ting i Forsvarspolitikken. Alle får de samme spørsmålene og alle får tilnærmet like mye plass. Det er nå slik at ingen partier har flertall alene, følgelig vil man etter valget forhandle om hvem som skal bli landets neste regjering. Her vil helt sikkert Forsvarspolitikken være et tema ifh til hvem som vil samarbeide med hvem, de neste 4 årene.

Av FORHANDLINGSLEDER RAGNAR DAHL

SIKKERHETSPOLITISK SITUASJON

Situasjonen rundt oss, er alt annet enn tilfredsstillende. Vi har strømmen av flykninger til Europa, Russlands annektering av Krim-halvøya med påfølgende sanksjoner fra EU og USA. Blant mange land i Midt-Østen, er situasjonen i Syria bekymringsfull. Påstand om Russisk innblanding i den amerikanske valgkampen, med

påfølgende nye sanksjoner mot Russland og mottiltak ved utvisning av 750 diplomater/personell fra den amerikanske ambassaden i Moskva. Vi har de gjentatte rakettoppskytningene i Nord-Korea med klare trusler fra en ustabil leder, med påfølgende og til dels svært krasse trusler fra USAs president. I tillegg har vi situasjonen i Mexico og Venezuela. I kjølvannet av dette, nedgang og usikkerhet på de fleste av verdens børser. I sannhet, mange skremmende ting har

skjedd på kort tid. Det er mange grunner til å fortsette oppbygningen av Forsvaret, slik at vi blir i stand til å løse de oppgaver vi blir pålagt av regjering og Storting.

HVILKE PARTER ER BLITT INVITERT TIL Å DELTA?

Offisersbladet har kun invitert de partiene som i dag er representert på Stortinget til å svare på spørsmålene. De som har svart er:

Anniken Huitfeldt

Øyvind Halleraker

Christian Tybring-Gjedde

Knut Arild Hareide

Liv Signe Navarsete

Ola Elvestuen

Bård Vegar Solhjell

Rasmus Hansson

TEMA 1 – ØKONOMI

2 % BNP målet står nå sentralt i NATO sammenheng og dette gir overslag til Norge også. Flere av partiene har vært tydelige at en slik opptrapping også skal skje i Norge. Her er det to forhold som er viktige å avklare. Hvordan er en slik opptrapping tenkt og hvordan skal denne håndteres.

Forsvaret gjennomfører betydelige omstillinger og flere er i vente jf langtidsplanen (LTP). Er dere informert om de økonomiske nåverdikonsekvensene omstillingene medfører? Har alle omstillingene Forsvaret har gjennomført i perioden 2013-2017 gitt den økonomiske gevinsten dere har blitt informert om?

Ved behandlingen av Forsvarsbudsjettet i 2014, 2015 og 2016, har ditt parti foreslått et større eller mindre forsvarsbudsjett enn det som ble vedtatt? (Vi er klar over at partiene stemmer subsidiært over regjeringens forslag, det vi spør om er det forslaget ditt parti hadde).

Arbeiderpartiet (Ap) vil bygge Forsvaret på rammene i NATO-samarbeidet og i tråd med NATOs militære målsetninger. Vi slutter opp om NATOs mål om gradvis å øke forsvarsbudsjettet opp mot 2 prosent av BNP innen 2024. Én åpenbar svakhet ved Høyre-/Frp-regjeringens forsvarspolitik er den såkalte «avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen», i praksis et flatt kutt i Forsvarets budsjetter. Vi har gjort opp våre alternative budsjetter uten dette kuttet; våre forsvarsbudsjetter har altså vært høyere enn Høyre-/Frp-regjeringens. Forsvaret har i flere år vært gode på interneffektivisering. Arbeidet med effektivisering skal fortsette, men vi i Ap er opptatt av at kravene må være realistiske. Vi mener effektiviseringen fungerer best når Forsvaret selv kan omdisponere innsparingene til investeringer.

Høyre (H) har lenge kjempet for å øke forsvarsbudsjettene etter mange års underfinansiering av Forsvaret. Langtidsplanen innebærer en tydelig økonomisk opptrapping mot NATOs 2 %-mål, som Høyre har programfestet. En videre opptrapping bør basere seg på fagmilitære vurderinger. Forsvarssjefen har vært tydelig på at han

blant annet ønsker artilleri til Hæren, luftvern og ubåter. Både McKinsey-rapporten og forsvarssjefens fagmilitære råd beskriver store muligheter for effektivisering i forsvarssektoren. Effektiviseringstiltakene har ikke alltid innfridd målet, men det har frigjort store ressurser som har blitt omprioritert til andre deler av Forsvaret. Regjeringen har fått gjennomslag for at forsvarsbudsjettet har økt med over 10 % i denne perioden. Det er betydelig mer enn vi har sett på mange år og vi skal jobbe for at denne økningen fortsetter.

Fremskrittspartiet (FrP) mener det er viktig og nødvendig å nå 2% målet senest og innen 2024. Gjennom den vedtatte LTP skal det årlige budsjettnivået, sammenlignet med 2016, løftes med 7,8 milliarder frem til 2020. I tillegg kommer kampfly og nye kystvakt fartøyer. Ikke alle omstillinger har vært entydig vellykket, men mange tiltak har frigjort betydelige midler. Stortinget informeres godt i årlige budsjettproposisjoner og i andre dokumenter. Som regjeringsparti er vi i ferd med å levere et stort økonomisk løft for Forsvaret. Vi har sikret Forsvaret en realvekst på nesten 11 % siden 2013.

Kristelig Folkeparti (KrF) vil gi forsvarset økte økonomiske rammer og støttet opptrappingen som regjeringen foreslo i den nye langtidsplanen i 2016. I tillegg har KrFs landsmøte 2017, vedtatt at vi vil vurdere en gradvis økning av forsvarsbudsjettets bevilgninger til 2 % av BNP fram mot 2024. KrF har jevnt over foreslått like mye som regjeringen til forsvarset i fireårsperioden og inngått budsjettavtale om forsvarset hvert år. I budsjettavtalen for 2017 sikret vi 300 mill. kroner mer til forsvarset, enn regjeringen hadde foreslått.

Senterpartiet (Sp) vedtok som første parti i Norge at vi vil møte våre forpliktelser overfor NATO og at vi vil øke forsvarsbudsjettet til Norge tilsvarende 2 % av BNP innen 2024. Dette holdt vi fast ved under behandlingen av Forsvarets

langtidsplan. Dette var en av grunnene til at vi ikke støttet regjeringens forslag til langtidsplan, da vi vet at langtidsplanen ikke vil nå 2 %-målet, noe også regjeringen etter hvert har måttet innrømme. I vårt budsjett for 2017 økte vi Hærens budsjett med én milliard kroner og HVs budsjett med 300 millioner. For bare en femtedel av det regjeringen ville gi i skattelette i 2017, ville vi sikret et avgjørende løft for hele landmakten. Med disse pengene ville vi kunnet gå i gang med alle de helt nødvendige investeringene i Hæren, som artilleri, kampluftvern og stridsvogner. Samtidig ville vi fullfinansiert et HV med 45 000 soldater og sikret oppgradert våpen og materiell for samtlige HV-soldater.

Venstre (V) vil følge opp alle våre internasjonale forpliktelser innenfor NATO. De prosessene som nå pågår svekker landmakten, og de nærmeste årene må vi ha en betydelig forsterkning av Hæren, Heimevernet og nærforsvaret av kysten. Beslutningen om å nedlegge Andøya flystasjon og Bardufoss som hovedbase for helikopter, gir ingen mening og må reverseres. Forsvarsbyggs rolle må gjennomgås og vi er kritisk til opprettelsen av Forsvarsmateriell som egen etat under Forsvarsdepartementet (FD). I budsjettet for 2017 forhandlet vi inn en økning av budsjettet på 300 millioner kroner for å opprettholde Kystjegerkommandoen og styrke Heimevernet og Hæren.

Sosialistisk venstreparti (SV) mener det er mulig å bygge et sterkt nasjonalt forsvar, uten å bruke 2 prosent av BNP, hvis vi prioriterer riktig. SV ønsker kraftig økning av budsjettene til landmakt, sjøforsvar og cyberforsvar, men kutte i antall jagerfly.

Miljøpartiet De Grønne (MDG) tror ikke fred sikres kun ved en omfattende militær opprustning. Vi vil arbeide for at NATO unngår å øke spenningsnivået i Europa eller i konfliktsoner i andre deler av verden. Siden NATOs 2%-mål begrenser seg til det militære forsvarsbudsjettet, og ikke inkluderer demokratistøtte og fredsbyggende

internasjonalt arbeid, er vi ikke uten videre enige i at dette er en fornuftig bruk av medlemslandenes ressurser. Når det gjelder omstillinger vises det til FD av kapasitetshensyn. MDG støttet Venstres forslag om å utsette eller faseforskyve bestilling av 18 F-35 fly med 5 år, dette for å frigjøre ressurser til landmakten. Vi har gått inn for at luftovervåking videreføres med Orion-fly driftet fra Andøya, Evenes beholdes som QRA-base for F-35. Vi støtter kjøp av luftvern, artilleri og stridsvogner.

TEMA 2 - OPERATIV EVNE

De siste 10-15 årene har en sett en reduksjon i operativevne og robusthet. Er dagens Forsvar i stand til å ivareta sikkerhet for Norge som nasjon, samt være en troverdig alliert? Hvilken forsvarsgren mener du bør prioriteres i neste langtidperiode?

De forsvarsansatte gjør gjennomgående en solid innsats. Fundamentet er godt. Samtidig må vi nå videreutvikle Forsvaret for nye utfordringer. Siden 2014 har det sikkerhetspolitiske landskapet rundt oss endret seg. Internt har vi fremdeles utfordringer knyttet til vedlikehold, reservedeler, utholdenhet og reaksjonsevne. Forsvaret trenger og fortjener forutsigbarhet. Derfor inngikk vi fra Ap et forlik om langtidsplanen 2017-20. Vi fikk gjennomslag for å øke forsvarsbudsjettet allerede i 2017 og rettet opp noen av svakhetene i Høyre-/Frp-regjeringens langtidsplan. Noe av det første en ny regjering må ta tak i er landmakten. Vi i Ap vil utvikle en moderne, slagkraftig og mobil landmakt, med evne til egenbeskyttelse og kapasitet til å håndtere både tradisjonelle og nye trusler.

Mens den rødgrønne regjeringen valgte å tegne et glansbilde av tilstanden i Forsvaret, har denne regjeringen valgt å være brutalt ærlig om manglene. Selv om det er langt igjen før den operative evnen er på det nivået vi ønsker, er vi glad for at forsvarssjefen mener det er grunn til optimisme. Vi har snudd trenden med nedbygging og gjenreiser forsvarsevnen. Det er de ulike forsvarsgrenene som sammen utgjør et sterkt forsvar – ikke de

ulike hver for seg. Derfor mener vi et helhetlig blikk på Forsvaret er nødvendig også neste periode. Det skal investeres stort i nye ubåter, maritime overvåkningsfly og luftvern, i tillegg til store investeringer i Hæren og Heimevernet og innfasingen av nye kampfly.

Denne regjeringen har beskrevet en helt ny realisme og ærlighet om situasjonen fra 2013 – det har vært nødvendig for å gi de rette forutsetninger for å gjenreise forsvarsevnen. Ikke alt står dårlig til, vi har levert svært gode leveranser til int. ops og NATO over tid. Vi skal gjøre store investeringer i perioden, herunder ubåter, MPA, kampfly, luftvern, Cyber og satellitt, nytt materiell til Hær og HV. Viktig å sikre midler til drift og opprettholde bærekraft over tid

er ikke i tvil om behovet for å styrke Forsvarets operative evne og robusthet. Det trengs både for å ivareta nasjonale forsvarsoppgaver, ikke minst i nord, og for å kunne bidra internasjonalt i NATO-operasjoner. Store materiellfornyelser, f. eks. av kampfly og ubåter, er vedtatt. Nå må landmakten, Hær og HV sikres nytt materiell og driftsmidler - først da sikres helheten i langtidsplanen.

Flere medier har dokumentert at i forsvarssjefens resultat- og kontrollrapport for 2016, konkluderer med at forsvarsevnen i Norge er «mindre god, på grensen mot ikke tilfredsstillende». Dette er ikke holdbart. Vi vil derfor øke forsvarsinvesteringene, og vi må prioritere forsvar framfor ytterligere skattelettelser.

er for investeringene i F-35, P-8 og nye ubåter, men nå er det Hæren, Heimevernet og nærforsvaret av kysten som må prioriteres for å beholde et balansert forsvar.

er, i likhet med forsvarseksperter og tidligere forsvarssjefer, bekymret for den operative evnen til forsvaret. Derfor støtter vi en styrking av forsvarsbudsjettene. I tillegg vil vi fremheve cyberforsvaret som den grenen av forsvaret, som virkelig trenger mer midler og oppmerksomhet.

støtter hovedprioriteringene for videreutviklingen av Forsvaret, innenfor rammen av NATOs kollektive forsvar og totalforsvaret. I sum ønsker vi en innretning av Forsvaret som går tydeligere i retning av et defensivt terskelforsvar. MDG mener at HV bør styrkes, også med tanke på dets viktige rolle som del av den sivile katastrofeberedskapen. I tillegg må Kystvakta styrkes - de gjør et svært viktig arbeid innen fiskerioppsyn, miljøvern, søk, redning og tolloppsyn. Videre vil vi arbeide for å bedre søk- og redningsoperasjoner til havs i nordområdene, samt styrking av samarbeidet mellom Politi, Sivilforsvar, Forsvaret og andre beredskapssetater.

TEMA 3 - VEDLIKEHOLD

Forsvaret har fått betydelige midler til å ta igjen etterslepet på vedlikehold innenfor alle deler av Forsvaret. Nå har regjeringen foreslått at teknisk vedlikehold av nye kampfly F-35 skal ivaretas av Italia. Er du informert om bakgrunn, kostnader og operative konsekvenser ved å plassere vedlikeholdet utenfor landets grenser? Kan du gi en kort begrunnelse for hvorfor ikke vedlikeholdet kan gjøres i Norge?

Norske aktører har blitt forhåndskvalifisert, men har likevel så langt ikke fått en eneste vedlikeholdskontrakt i F-35-partnerskapet. Her hviler det et ansvar på Forsvarsdepartementet. Aktiv støtte fra norske myndigheter er nødvendig for å nå opp i den internasjonale konkurransen om slike kontrakter.

Vedlikeholdskonseptet ble bestemt av den rødgrønne regjeringen, som den gangen understreket at samarbeid med eksterne aktører, burde utnyttes i størst mulig grad. Høyre mener regjeringen bør fortsette å legge til rette for norsk forsvarsindustri, slik at blant annet AIM kan vinne flere av kontraktene som står igjen. Denne regjeringen har lagt godt til rette for norsk forsvarsindustri og det skal vi fortsette med.

Premisset i spørsmålet om F-35 er fullstendig feil. Vedlikeholdskonseptet for F-35 har vært kjent og ligget fast siden 2008. Stortinget har uttalt seg positivt til dette flere ganger. Det er overhodet ikke kostnadseffektivt at alle landene skal drive

med alt – her er ulike typer leveranser og vedlikehold fordelt mellom partnerlandene. AIM skal levere motorvedlikehold. Andre leverandører leverer andre typer tjenester.

har arbeidet for å ta igjen etterslepet på vedlikehold, dette ble styrket ved økningene KrF sikret i budsjettavtalen for 2017, men mye gjenstår. Det vil KrF følge opp i årene framover. Det er viktig å beholde strategisk viktige vedlikeholdskompetanse i Norge. Det er KrFs utgangspunkt når Stortinget skal behandle spørsmål om teknisk vedlikehold av de nye F-35 kampflyene.

er klokkeklare på at Norge selv bør gjøre vedlikeholdet på F-35 flyene. Dersom

regjeringen får gjennomført sin plan om å gi Italia ansvaret for vedlikehold av kampflyene våre, påfører vi oss selv en betydelig sårbarhet. I en akutt krisesituasjon vil Norge dermed ikke ha kapasitet til å gjennomføre tyngre vedlikehold på flyene. I krig vil selvsagt hvert enkelt land prioritere å vedlikeholde sine egne fly først. Storbritannia og Nederland vil selv ta ansvar for alt vedlikehold inntil 120 dager nasjonalt. Det mener vi i sierSp at også Norge skal gjøre.

sier avanserte kampfly krever høy kompetanse, kostbart utstyr og store investeringer i ny infrastruktur. Stadig mer kostbare våpensystemer gjør at vi må ha mer samarbeid i NATO og spesielt i Europa. Norske myndigheter må passe på at også vi får en stor nok del av et slikt samarbeid. Har intet å bemerke på hvorfor vedlikeholdet ikke bør gjøres i Norge.

mener at Norge burde følge Storbritannia og Nederland som har gjort det klart at de tar ansvar for vedlikeholdet av F-35 selv. Det er viktig at vi har kontroll, også med oppfølging og vedlikehold av en så stor og dyr investering.

sier disse spørsmålene bør besvares av regjeringen. Vi stiller oss i utgangspunktet skeptiske til at det tekniske vedlikeholdet ikke skal utføres i Norge.

TEMA 4 – PERSONELL

Mener du at Forsvaret er tilstrekkelig bemannet til å kunne forsvare Norge? Er det noen del av Forsvaret du mener man har for liten bemanning ifh til å løse pålagte oppgaver?

sier de ansatte er og blir Forsvarets viktigste ressurs. Vi mente alvor da vår regjering i mars 2013 la fram en egen stortingsmelding om kompetanse i Forsvaret. Fra fellesskapet stiller vi helt spesielle krav til Forsvarets ansatte, både de militære og sivile, krav langt utover det som er vanlig i norsk arbeidsliv. Disse ulempene må balanseres og de utvidede pliktene må balanseres med fordeler og rettigheter til personellet. Ap forutsetter og forventer at de ansatte og deres organisasjoner blir tett involvert, når Forsvaret skal utvikles for morgendagens utfordringer. På enkeltområder kan det være fornuftig at forsvarssektoren samarbeider med private aktører, men vi er imot ideologisk drevet privatisering, som ikke er styrt av Forsvarets behov for fleksibilitet, kompetanse og sikkerhet, spesielt i krise og krig.

sier norske styrker ikke vil kunne forsvare Norge alene. Vår forsvars- og sikkerhetspolitikk bygger på vårt medlemskap i NATO, slik det har vært siden 1949. Likevel er bemanning av våre egne styrker

selvfølgelig en helt sentral del av forsvarsevnen. Derfor mener vi det er positivt at det i langtidsplanen legges opp til at det skal være betydelig oppbemanning på blant annet Sjøforsvarets fartøyer og at Grensevakten tilføres et jegerkompani. Tankene som presenteres i statusrapporten til landmaktstudien, med blant annet endringer i verneplikten, mener vi kan bidra positivt til forsvarsevnen. Høyre vil ta endelig stilling til innretningen av Hæren og Heimevernet for øvrig når landmaktstudien er klar.

Når vi investerer i nye kapabiliteter (fly, fregatter etc.), må vi også legge inn ressurser til å drifte dem på en god måte. I LTP legges det opp til vesentlig flere mannskap på Sjøforsvarets fartøyer enn vi har hatt tidligere – dette sikrer bedre drift og mer aktivitet, tilsvarende for de nye MPAene. Grensevakten økes med et kompani for å bedre den militære evnen, samt oppbygging av en dedikert og fungerende reserve i Hæren.

Forsvarssjefen har påvist at flere deler av Forsvaret er underbemannet. Det trengs ekstra bemanning og ammunisjon, som har manglet for flere våpensystemer. Dette begrenser Forsvarets evne til å løse pålagte oppgaver, dets operative evne og utholdenhet. Kompetent personell er forsvarrets fremste ressurs. Bemanningen av våpensystemene må økes til den gir optimal operativ evne.

vil øke volumet i Forsvaret. Norge trenger flere soldater, og vi vil øke antallet vernepliktige. Dette gjelder for flere forsvarsgrener, men spesielt i Hæren og Heimevernet.

De store Investeringene i F-35, P-8 og nye ubåter krever mer personell. Vi vil etablere en ny bataljon ved i Porsanger uten å redusere Panserbataljonen og 2. Bataljon. Telemark bataljon forsterkes med flere soldater og utvikles som kjernen i en ny

Brigade Sør. Vedtatte investeringer i stridsvogner, kampluftvern og artilleri må gjennomføres så raskt som mulig. Heimevernet må beholdes som egen forsvarsgren, og skal ha en styrke på minst 45.000 soldater, inkludert en innsatsstyrke. Norge må fortsatt ha et kystforsvar. Kystjegerkommandoen må videreføres sammen med Kystkorpsettene og Sjøheimevernet.

mener at både trenings- og øvingstid i tillegg til bemanningen må opp i flere deler av forsvaret i neste 4-års periode. SV vil, i eventuelle forhandlinger om regjeringssamarbeid, kjempe for at ressursene i forsvaret settes inn der personalsituasjonen er mest kritisk og der opptrapping trengs.

sier at i deres alternative statsbudsjett for 2017, har de gitt uspesifiserte økninger på driftsbudsjettene til Heimevernet med 133 millioner, Sjøforsvaret med 120 millioner, Kystvakta med 50 millioner og Hæren med 98 millioner.

TEMA 5 – VALGKAMPOPPFORDRING

Hvorfor bør forsvarspersonell og venner av forsvaret stemme ditt parti?

Forsvar og beredskap er viktigere enn skattekutt. Ap mener at vi må bruke mer av fellesskapets ressurser på Forsvaret. Vi investerer i mye nytt materiell - det er bra, men det er fremdeles behov for investeringer i materiell, utstyr og enheter.

har prioritert å bygge opp igjen forsvarsevnen, selv i vanskelige økonomiske tider. Vi er garantisten for at det fortsetter. Vi vil bygge et sterkere forsvar slik at våre styrker kan beskytte den friheten vi tar for gitt. I motsetning til våre politiske motstandere mener vi at vi alltid må ha fokus på Forsvaret – uansett hvordan det sikkerhetspolitiske og økonomiske bildet

ser ut. Norges suverenitet og innbyggenes frihet må komme i første linje.

har i regjering vært med på å heve forsvarsbudsjettet med et historisk løft. Dagens sikkerhetspolitiske situasjon og våre forpliktelser overfor NATO krever at Norge innfrir kravet om å benytte 2% av BNP på Forsvaret. FrP er opptatt av at de ansatte i Forsvaret skal ha forutsigbarhet og trygghet i sin arbeidssituasjon. FrP mener videre at personellet er Forsvarets viktigste ressurs og må behandles deretter. Ved å stemme FrP, vil du være med å sikre at Forsvaret får det fokuset og den forutsigbarheten som trengs, for å gi Norge et robust og fremtidsrettet forsvar.

ser nasjonens sikkerhet som en av statens kjerneoppgaver og NATO-medlemskapet som en grunnpilar i forsvarspolitikken. KrF vil være en garantist for dette, for forutsigbarhet og for at langtidsplaner følges opp i praksis. Forsvarets personell skal ha sosial trygghet og stole på at familiens behov og veteraner ivaretas godt. Liksom forsvarer bygger på et klart definert verdigrunnlag, må også samfunnet gjøre det. Godt valg!

er det eneste partiet som gjennom hele arbeidet med langtidsplanen og i etterkant har holdt fast på NATOs mål om å øke bevilgningene til Forsvaret tilsvarende 2 % av BNP. Senterpartiet har tro på nasjonalstaten. Det er ikke mulig å være en suveren nasjonalstat som styrer ut i fra folkets ønsker, uten å ha et forsvar, der kjernen i Forsvaret er egne lands soldater. Sp er det eneste partiet, som sier klart ifra at langtidsplanen for Forsvaret ikke er god nok og heller ikke tilstrekkelig finansiert. Dersom du ønsker et sterkere norsk forsvar, stem Senterpartiet!

Stem Venstre for å beholde et balansert forsvar i Norge. Hæren, Heimevernet og forsvarer av kysten må styrkes med flere soldater og bedre utstyr og ikke bygges ned, som det er vedtatt i LTPen. Vi vil i behandlingen av budsjett og Landmaktutredningen, sikre økte ressurser til Landmakten og et kystforsvar. Vi har en usikker sikkerhetspolitisk situasjon og Forsvaret må styrkes med utgangspunkt i de kapasitetene vi allerede har for å få raske resultater.

er et parti som er tydelige på at vi ønsker et nasjonalt forsvar som er innrettet mot å forsvare Norge - ikke krige i utlandet. SV kjemper for gode arbeidsforhold og sterke fagforeninger i alle bransjer. Vi vil stå opp for alle ansatte i forsvarer som opplever urimelige kutt, på grunn av innsparinger.

arbeider for å begrense klimaendringene i solidaritet med framtidige generasjoner, det er den praktiske konsekvensen av å verne om alt vi har og alt vi er. Det gjør vi ikke bare over forsvarsbudsjettet, men også der. De Grønne vil ha et sterkt, folkelig forankret forsvar. Godt samarbeid mellom sivile og militære aktører er viktig for vår forsvarsevne og beredskap. Vi ønsker også et tettere forsvarspolitisk samarbeid med våre nordiske naboland.

Offisersbladet håper vi har klart å få frem likheter og ulikheter mellom de partiene som sitter på Stortinget i dag. Nå er det slik at den enkelte velgers stemme ikke avgjøres ensidig av ett politikkområde, men er sammensatt av flere forhold. Bruk stemmeretten, er du borte på valgdagen - forhåndsstem.

GODT VALG

Får regjeringen 4 nye år,

Ved hvert Stortingsvalg har Offisersbladet gitt ordet til sittende Forsvarsminister som gis anledning til å oppsummere hva man har oppnådd i regjeringsperioden innenfor tema Forsvar. Fra departementets hjemmeside kan vi lese «Regjeringen vil føre en åpen, troverdig og realistisk forsvarspolitik – og bygge et forsvar for framtiden. Vårt mål er et styrket NATO og et fornyet forsvar med høy operativ evne»

AV FORHANDLINGSLEDER RAGNAR DAHL.
FOTO: OFFISERSBLADET

Ine Søreide Eriksen ble Forsvarsminister etter mange år som fast representant på Stortinget siden høsten 2013. Hun er en dedikert politiker, med godt humør, hun er flink til å kommunisere budskapet og får drevet igjennom det hun har satt seg som mål.

I STARTEN VAR MELDINGEN AT DET STO VELDIG DÅRLIG TIL MED FORSVARET – HVA SKJEDDE?

-Da vi overtok i 2013, var det en kultur for ikke å fortelle om hvordan situasjonen egentlig var. Mye var bra, men det var noen vesentlige utfordringer det ikke skulle snakkes om og som vi aldri fikk svar på da vi spurte. Forsvarssjefen (FSJ) og jeg var tidlig ute med budskapet om tingenes tilstand og iverksatte raskt arbeidet med hans fagmilitære råd. Bare 2-3 måneder inn i perioden fikk vi en betydelig endring i den sikkerhetspolitiske situasjonen, som måtte håndteres akutt.

-Realiteten i den sikkerhetspolitiske situasjonen rundt oss, var ikke det som gjorde det nødvendig å gjøre endringer, men situasjonen avslørte manglene og behovene på en veldig tydelig måte.

HVILKE GREP TOK DU SOM FORSVARS-MINISTER I STARTEN?

-Vi styrket budsjettene, satte i gang reformer, men det blir på mange måter det fagmilitære rådet, som endte opp i en langtidsplan (LTP) vedtatt av Stortinget, som sikrer det store løftet. Oppbygningen tar tid, derfor vi har etablert 20-års perspektivet. Vi har brukt mye penger og ressurser på vedlikehold, reservedeler, reparasjoner og beredskaps-beholdninger i 2016 og 2017. Det er altså det litt kjedelige, men helt nødvendige arbeidet som må gjøres for å øke operativ evne og bedre beredskapen og for at ting skal fungere.

DU HAR BESØKT ØVELSE VEDLIKEHOLD I TO OMGANGER. HVA ER DINE ERFARINGER?

-Det har vært innmari gøy, både fordi det er en sånn vanvittig entusiasme rundt det vi holder på med og for en gangs skyld får både mekanikere, teknikere og andre

eller blir det skifte?

mye oppmerksomhet. Tror det var litt uvant for dem, men de synes det var veldig, veldig stas. Det beste var at det fungerte. Det er rundet 5500 enheter som skal repareres opp, alt fra våpen til artilleri som ikke har vært i materiellmessig stand på 8-10 år og som hver kostet 2-3 millioner kroner å reparere, og det gjorde vi. Vi klarer ikke å øke utholdenheten, om vi ikke har beredskapsmateriellet klart.

VIRKER DEN MEDISINEN SOM DU OG FORSVARSSJEFEN HAR IGANGSATT?

-En ærlighet om materiellets og enhetens status, gir et mye mer realistisk bilde, enn et oversiktsbilde i FLO. En strukturtabell er uinteressant, med mindre du kan fortelle noe om operativiteten til det som står i tabellen. Hvor mange fly eller stridsvogner du har er ikke interessant, med mindre du vet hva de kan gjøre i en gitt situasjon og hvor kjapt de kan gjøre det. Vi må kunne stille større deler av strukturen klar på kortere tid og vi må ha en større utholdenhet. FSJen var veldig tydelig, da han la fram årsrapporten for 2016 - tiltakene begynner å gi effekt, pilene har snudd og det er grunn til optimisme – det er et viktig budskap.

VIL VI NÅ NATOS MÅL OM 2 % AV BNP INNEN 2024, UTEN AT VI KNEKKER NAKKEN PÅ DET?

-Dette er en kjerneproblemstilling og det er noe av det som kan være vanskelig å

forklare i den offentlige debatten. Hvis man pøser inn 10 mrd. kr i en hvilken som helst sektor, det være seg Forsvar, samferdsel, utdanning eller noe annet, så klarer du ikke å omsette de pengene raskt på en fornuftig måte.

-Faktorenes orden er ikke likegyldig her, det er en grunn til at rekkefølgen i LTP er som den er. Vi vet ikke når vi når målet. Får vi en stor økning av BNP, blir det mere penger å omsette, med de utfordringer det medfører, går økonomien i kjelleren, vil vi nå 2 % målet med et byks. Realiteten er jo at vi investerer tungt i Forsvaret og forsvarssektoren, men det gir bare et lite utslag på %. Det diskuteres i NATO om man bruker pengene til noe som er viktig for NATOs forsvarsevne og i Norges tilfelle - et soleklart ja.

FORSVARET BRUKER MATERIELLET LENGST MULIG, SAMTIDIG KJØPER VI INN NYTT MATERIELL, SOM OGSÅ SKAL DRIFTES. HAR FORSVARET TATT HØYDE FOR Å DRIFTE TO SYSTEMER SAMTIDIG - I EN PERIODE?

-Vi må jo være det. Ta eksempelvis F-35 og F-16, der har vi planlagt med en dipp i den operative evnen akkurat i vekslingsfeltet. Vi skal konvertere personell og kompetanse, samt fase ut en flytype og fase inn en ny. Vi begynte tidlig i USA med å konvertere teknikere og piloter, men hele organisasjonen skal snus om til en helt annerledes måte å jobbe og tenke på. Vedlikeholdskonseptet er annerledes,

simulatorfasilitetene er annerledes – alt er annerledes.

Vi går inn i en fase hvor vi får de første flyene nå i høst og derfor har vi pushet på for at alt skal være klart på Ørland. Samtidig tok vi beslutningen om at en del av vedlikeholdet på F-16 skulle ligge igjen i Bodø lenger enn planlagt, men det var helt nødvendig for å beholde kompetansen.

-Tilsvarende blir det for nye ubåter, selv om de ikke kommer før rundt 2025. Vi begynne å konvertere personell, organisasjon og bygge opp det som trengs for å ta imot de nye ubåtene. Vi kan ikke sette oss i en situasjon hvor vi ikke har ubåtkapasitet, fordi vi er for sent ute med å bestille. Det er derfor vi har brukt over en halv milliard kr for å oppdatere ULA-klassen, slik at den holder så lenge som mulig. Deretter vil vi fase ut en og en etter hvert som vi får inn nye.

HVORFOR 4 OG IKKE 6 UBÅTER? FSJENS ANBEFALING VAR JO BEGRENSET AV ØKONOMI.

-Ja, det er korrekt, men 4 ubåter var det absolutte minimum av det som måtte til. Men tanken er å drifte de mer, fordi vi legger mere penger i det å ha flere besetninger. Da vil du nærmest drifte de 4 mer, enn vi drifter de 6 vi har i dag. Det var årsaken til at vi valgte tyske ubåter. Først gir det oss noen umiddelbare operative fordeler ved at det er flere i Europa drifter samme type ubåt. Det igjen gir oss helt nye muligheter for vedlikeholdsløsninger, reservedelslagre og alle ting som gjør at vi holder ubåtene mer operative. På denne måten kan vi bruke mere penger på å drifte ubåtene.

FLYKNINGSITUASJON, TERROR OG BREXIT. HVORFOR TAS IKKE VEDLIKEHOLD AV F-35 HER I NORGE?

-For det første, den vedlikeholdsløsningen som er valgt, er den som har ligget til grunn hele tiden. Det er for kostnadskrevende for hvert land skal ha sine egne løsninger. Vi skal konkurrere oss til ulike deler av vedlikeholdet og vi har allerede vunnet noen. Vi kjører på og ønsker å posisjonere norsk industri best mulig i det bilde. Dette er en modell som Stortinget sluttet seg til og som kom da Senterpartiet satt i regjering.

DU HAR SNAKKET MYE OM KOMPETANSE. ER DET ØKONOMIEN ELLER DET FAGLIGE SOM GJØR DET NØDVENDIG Å ENDRE EN UTDANNINGSORDNING SOM HAR FUNGERT SVÆRT BRA I SVÆRT MANGE ÅR?

-Fokuset til det militære utdanningssystemet skal være militær kjernekompetanse og utviklingen av offiserer og befal som er gode profesjonsutøvere. Dette vil kreve en blanding av teoretisk og praktisk utdanning også i fremtiden. Utdanningen vil imidlertid bli endret, og synergier mellom forsvarsgrenene vil utnyttes der det er mulig og hensiktsmessig. Å samle fagmiljøene gjør dem sterkere. Kjernen vil fremdeles være Forsvarets behov for utdanning som møter profesjonens krav. Rammene skal sikre ett, helhetlig utdanningssystem som fokuserer på militær kjernekompetanse.

BLIR DET ENDRINGER I SÆRALDERSGRENSEN FOR BEFAL I FORSVARET I NESTE STORTINGSPERIODE?

-FD har vurdert alternative tilnærminger til Forsvarets særaldersgrense på 60 år. Utredningen konkluderer med at Forsvaret fortsatt har behov for en arbeidsgiverstyrt avgangsmekanisme. En eventuell endring av Forsvarets særaldersgrense må ses i sammenheng med mulige endringer i det offentlige pensjonssystemet og pensjonsreformen.

DET ER VALG - KAN DU BEGRUNNE HVORFOR DERE BØR FORTSETTE I REGJERING.

-Dagens regjering tok grep helt fra starten av og det mener jeg var riktig og viktig. Den opptrappingsplanen vi har lagt forplikter oss og den forplikter Stortinget. Jeg er redd for at nødvendige reformer vil stoppe opp ved et regjeringsskifte og at man da vil bruke mere penger på eks å opprettholde baser, som Forsvaret selv mener at de ikke trenger, fremfor å bruke pengene på operativ aktivitet og kompetanse.

-Jeg mener at vi i disse fire årene har vist at vi mener alvor med Forsvarets beredskap. Vi har gjort ting som tidvis er vanskelig og krevende, men som er helt nødvendig for å tilpasse Forsvaret til et nytt trusselbilde som er helt annerledes enn det var for bare 10 år siden. Det betyr at vi måtte omstille, modernisere og vi måtte styrke budsjettene og det har vi til de grader gjort - det skal vi fortsette med. Det milliardløftet vi har gjort på denne korte tiden, mangler sidestykke i historien.

Jeg benytter anledningen til å ønske alle i forsvarssektoren et godt valg!

SEIKO PROSPEX AUTOMATIC DIVER'S XL SRP777K1

Seiko ble startet i 1881 av Kintaro Hattori i Japan. Siden den gang har Seiko vokst til å bli et velrennomert klokke-merke som tilbyr klokker i flere kategorier. Innovasjon og fokus på detaljer, samt stilig design er grunnlaget bak klokken fra Seiko. Med hardex glass er denne klokken svært motstandsdyktig mot riper. Klokken er selvlysende ved at viserne og indekstallene har et fluoriserende lag og lyser i mørket. På denne måten kan du alltid se hvor mye klokken er, selv når det er mørkt. Den er klassifisert til 20 bar som vil si at du kan snorkle og dykke med klokken. Klokken har også automatic teknologi som betyr at den har et mekanisk ur som trekkes opp automatisk ved bevegelse. Her er ikke batterier nødvendig!

Seiko Prospex koster 3650,- og kan kjøpes på bfo.milrab.no

HÄRKILA KAMKO FLEECEJAKKE

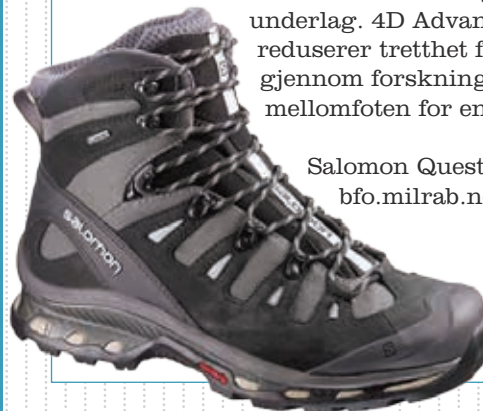
Härkilas er laget av jegere for jegere, med en målsetting om å gi deg den beste jaktopplevelsen uansett terreng og klima. Härkila Kamko er en vendbar jakke i teknisk fleece med vindtett og pustende GORE WINDSTOPPER®-membran. Det betyr at du kan nøye deg med færre lag med klær, noe som igjen gir større bevegelsesfrihet. Jakken har også doble radiolommer, ermelomme, sidelommer og snøring nederst. Med fargekombinasjonen grønn/rød kan du tilpasse synligheten etter behov.

Härkila Kamko koster 2596,- og kan bestilles på bfo.milrab.no

SALOMON QUEST 4D 2 GTX

Disse lette, men støttende støvlene har løpeskoteknologi for stabilitet og komfort, uten at det går utover vekten. En høy mansjett og hel vanntett innersko sikrer beskyttelse året rundt. Salomons non-marking Contagrip-såler har et omvendt chevronmønster med godt grep på våte, løse, harde eller tørre underlag. 4D Advanced Chassis hjelper foten selv i tøft terreng og reduserer tretthet for komfort hele dagen. SensiFit er utviklet gjennom forskning og erfaring i terrengløp, og legger seg rundt mellomfoten for en tetsittende og behagelig passform.

Salomon Quest 4D 2 GTX koster 2134,- og kan kjøpes på bfo.milrab.no

GARMIN FORETREX 701 BALLISTIC EDITION

Foretrex 701 er mer enn robust. Den er bygd etter militære standarder for varme, støt og vann (MIL-STD-810G). Den har også taktiske funksjoner som kompatibilitet med nattbriller og Jumpmaster-modus. Enheten er utstyrt med programvaren Applied Ballistics Elite som beregner sikteløsninger for langdistanseskyting. Foretrex 701 benytter tre satellittsystemer – GPS, GLONASS og Galileo – for å spore posisjonen din i mer utfordrende miljøer der det ikke holder med bare GPS. Batteritiden er på over 48 timer i navigasjonsmodus, opptil én uke i UltraTrac™-modus og opptil én måned i klokkemodus. Med smartvarsler kan du i tillegg motta e-post, SMS og varsler fra mobilenheten din, på håndleddet. Som Key Launch partner er Milrab de eneste som tilbyr Foretrex 701 Ballistic Edition i Norge

Foretrex 701 Ballistic Edition koster 6246,- og kan kjøpes på bfo.milrab.no

Flyvåpnets Historiske Skv

Det er flyger-veteraner og entusiaster, som sørger for å holde snart 70 år gamle jagerfly i lufta! Flyene er samlet i Historisk Skvadron, og de flyr oppvisninger på de fleste flyshow i Norge og i utlandet. Offisersbladet møtte dem på hjemmebasen på Rygge flystasjon.

Historisk Skavdrons MIG-15.
Richard Paver Photography 2015

På vei mot toppen av en loop. Foto Offisersbladet.

Redaktøren og pilot Kenneth Aarkvisla. Foto Offisersbladet.

Skvadronens to Vampire i vakker formasjon.

To F-16 i formasjon med to Vampire.

Vampire og T-33/T-bird.

TEKST EINAR HOLST CLAUSEN

FOTO OFFISERSBLADET OG HISTORISK SKVADRONENS HJEMMESIDER.

I slutten av juni mottok jeg en hyggelig oppringning; *Hei Einar - det er Kenneth! Vi skal ut med begge Vampire'ne og øve på formasjonsflyging med fullt akrobatikkprogram i morgen, har du lyst til å sitte på i toseter'n?* Det er bare ett mulig svar på en slik forespørsel- ja! Det skal sies at jeg i nesten et år har prøvd å få koordinert en reportasje om disse gutta i de sølvskimrende dobbelt-halede sølvpilene. De er Flyvåpnets Historiske Skvadron, og deltar «non profit» på så å si alle flyshow i Norge, i tillegg til mange fly-

show i Storbritannia. De levendegjør dermed Luftforsvarets historie, og har sikkert fått mang en ung gutt eller jente til å vurdere å ta flygerutdanning i Luftforsvaret. Det de får for å delta på sivile flyshow i inn- og utland, dekker så vidt utgifter til fuel og vedlikehold. De har hittil i år optrådt på nesten alle flyshow i Norge, og nå skal de fly på en rekke flyshow i Storbritannia helt til oktober måned.

Men tirsdag morgen den 27. juni klokken 09:00 sto redaktøren klar i vakta på Rygge, og noen minutter etter, parkerte jeg utenfor et gammelt shelter, der begge Vampire jagerne står, en enseter og en toseters utgave. Inne i hangaren var det

allerede hektisk aktivitet med klargjøring og kontroll av flyene. Kenneth Aarkvisla, som flyr toseteren, kunne fortelle om velvilje fra Luftforsvaret, Rygge flystasjon og 137 Luftving for lån av shelter til de flygende veteranflyene, og at de kan operere ut fra Rygge flystasjon. Nå skal det også sies at dette shelteret ikke har sett mye vedlikehold de siste årene, for malingen flasser av i store flak i taket. Men dette har vel noe å gjøre med vanvittig høy leiepris, og manglende vedlikehold fra Forsvarsbygg.

Denne tirsdagen var også to andre kjente fjes fra Flyvåpnets Historiske Skvadron på plass, nemlig Per G. Strøm- men, og Rolf Meum (en av de beste

Slik ser cockpit'en ut i en Vampire. Foto Offisersbladet.

I hangaren på Rygge flystasjon. Foto Offisersbladet.

Aarkvisla og Strømmen klargjør for dagens flytur. Foto Offisersbladet.

oppvisningspilotene i Europa). Begge har bakgrunn som jagerpiloter og senere flygere i SAS. Meum har fløyet de fleste flytyper, alt fra 2. verdenskrig og til moderne jagerfly, men ikke Vampire. I dag skulle han sjekkes ut på Vampire av Per G. Strømmen, en muntlig gjennomgang, og så rett opp til akrobatisk formasjonsflyging. Det er uproblematisk, for en pilot med så lang erfaring.

For en passasjer som ikke har fløyet jetjager før, og i tillegg nå i en veteran-jet fra 1959, kjenner man litt på økt puls, og behovet for å pisse et par ganger ekstra. Spesielt når man vet at det er akrobatikk som står på programmet, med G-belast-

ning opp i mot 4 G. Etter å ha blitt ikledd flydress og fått tilpasset hjelmen, var det tid for å lirke seg på plass i en relativt trang cockpit. Så skal fallskjermen stropes på, setebeltene strammes og leggene stropes. Disse stroppene skal dra leggene inn mot setet, hvis man må skyte seg ut. Kenneth er nøye med å forklare sikkerheten, spesielt utskytningshåndtaket. Tror nok det bedre å nødlande sier Kenneth, for ved utskyting er det såpass trangt i cockpit at beina vil kunne få store skader. Pulsen øker derfor et par hakk til.

Med full throttle og økende fart bortover rullebanen, måtte vi nesten avbryte

avgangen fordi en måkeflokk bestemte seg for å krysse en meter over rullebanen rett foran oss. Vel oppe med Rygge flyplass langt der nede og bak oss, og vel vitende om at akrobatikken og G-belastning var nærtforestående, måtte jeg spørre om det fantes spypose i flyet. Da kom det tørt fra veteranpilot Aarkvisla, ingen har blitt sjuke av å fly med meg. Jeg ble faktisk litt beroliget av det. Kontrollert inn fra høyre kommer Rolf Meum i enseteren, og vi er klare for formasjons-akrobatikk. Det ble 15 minutter kontinuerlig med loop og roll, der den kraftigste G-belastningen kom når vi kom ut av loopen og rettet opp flyet

De tre pilotene til høyre, Kenneth Aarkvisla, Rolf Meum og Per G. Strømme, er heldige som får god hjelp av flymekaniker Kristian Wilhelmsen og tidligere mekaniker og entusiast Brydar Fjeld. Foto Offisersbladet.

igjen. Jeg veide vel rundt 500 kg i bunn av loopen. Jeg overlevde akrobatikken, men ganske gjennomsvett! Fikk også lov til å fly landingsrunden selv. En fantastisk opplevelse. Med den belastningen jeg følte i løpet av 15 minutter, kan jeg bare tenke meg hvilken belastning flygerne ble utsatt for under taktisk flyging, og ikke minst i kamp fly mot fly!

Vampire er Luftforsvarets første jet-jager. Norge mottok de to første Vampire allerede i 1948, og avløste dermed den legendariske Spitfire. Hele 112 Vampire (flere versjoner) ble levert Luftforsvaret i perioden 1948-51. Kenneth Aarkvisla kjøpte sin toseter Vampire i 2005, og

senere kom Per G. Strømme med sin enseter. Historisk Skvadron ble stiftet i 2008. Noen år tilbake innlemmet skvadronen jet-veteranen Canadair CT-133 T-Bird Silver Star, kjøpt av jagerflygeren Martin «Tintin» Teslie (nå SNR på Luke AFB F-35). Denne er for tiden inne for vedlikehold/reparasjon.

Siste tilskudd i veteranskvadronen er den legendariske russiske jageren MiG-15UTI (Bygget på lisens i Polen i 1952), innkjøpt av Kenneth Aarkvisla i 2014. Den representerer fiendefly fra «kald krig» perioden. Flyet er malt med rød stjerne og tallet 18, som tilhørte Yuri Gagarin, som var jagerpilot nær grensen

mot Kirkenes på slutten av 50-tallet. Senere mer kjent som den første kosmonaut ut i verdensrommet i 1961.

Da er det å håpe at denne entusiastgjengen med de flotte veteranflyene, fortsatt får lov til å låne shelterne på Rygge og få litt støtte til fuel, slik at de får vist seg frem til et bredt publikum. Dette er Luftforsvars-historie, dette er rekruttering!

Menneske og profesjon i sentrum

Personell som vil og kan var vår avslutning på et innlegg i debatten rundt Forsvaret i sommer. Noe som er helt i tråd med parolen om at personelt er Forsvarets viktigste ressurs. Samtidig er det også slik at det å ha et godt trent og utdannet personellkorps med riktig kompetanse på rett sted koster penger. Gjennom forliket på ny langtidsplan ligger det et betydelig press på effektivisering, hvor mange av tiltakene både på kort og lang sikt treffer de som jobber i Forsvaret, både direkte og indirekte. I tillegg har Forsvaret iverksatt flere tiltak under paraplyen incentivprosjektet som bringer ytterligere press på vilkår som er ment å bygge oppunder de ansatte, sett i sammenheng med de plikter som ligger der. Spørsmålet blir hvor grensen går.

Egentlig skulle situasjonen vært helt omvendt. Gjennom reinføringen av et utvidet beordringssystem, burde man gjort plass for ytterligere incentiver, som bygger oppunder et slikt system. Ikke redusert det. Den ubalansen som nå skapes gir raskt stor risiko for å; miste kompetent personell, ikke bygge oppunder en god familiepolitikk, og ikke minst skape rom for å snakke ned Forsvaret som arbeidsplass. En arbeidsplass som etter min mening både er spennende, innholdsrik og med mange muligheter. Spørsmålet blir om et ytterligere press på rettigheter som kompensasjon for plikter raskt bidrar til en motsatt effekt, det blir dyrere fordi en må re anskaffe kompetanse som forsvinner i stedet for å bevare den.

Den neste store bekymringen er naturlig nok den pågående utdanningsreformen. Dessverre er det vanskelig å se realismen i det oppdraget som er gitt med tilhørende gevinstrealisering. Etter mitt syn ligger det en manglende forståelse for hvordan dannelsen inn i yrket er å betrakte. Et fokus som har gitt gode resultater som vises hver eneste dag både hjemme og ute. At det er potensiale når det gjelder organisering og samhandling er naturlig, men en så kraftig barbering av profesjon-utdannelsen, gir raskt irreversible konsekvenser som varer i langt tid. Det er en risiko som er vanskelig å forsvare, gitt den sikkerhetspolitiske situasjonen vi er i.

I tillegg treffer den også innføringen av Ordning for militært tilsatte direkte. Her må det på plass en tydelig beskrivelse av hvordan den nye utdanningen og utdanningssystemet skal bygge oppunder, og hjelpe OMT på plass. Potensialet for å lykkes er absolutt til stede, men det krever investering og da særlig innen utdanning når det gjelder rolleforståelse, samhandling mellom OR og OF, og ikke minst tilstrekkelig utdanningslengde og antall på både GOU og VBU utdanningene. Dette framstår nå nærmest som et svart hull. Den risikoen valgt modell innehar, må synliggjøres og beskrives. Både for å håndtere implementeringen på best mulig måte, men også for å være i stand til å snu dersom utdanningsmodellen ikke er i stand til å levere tilstrekkelig antall med riktig kvalitet. I denne sammenheng kan en bruke erfaringen Hæren gjorde seg med endringene på grunnleggende befalsutdanning fra 2005 til 2011, en omlegging som ikke virket etter intensjonene, noe man tok konsekvensen av og snudde i tide.

Slik jeg ser det, burde mange av de beslutningene som ligger på utdanning allerede vært reversert før de ble utredet, her får en håpe at fornuften seirer.

Med varm hilsen

Jens Jahren

Leder BFO

UTDANNINGSREFORMEN RASER VIDERE

Det er et halsbrekkende tempo i gjennomføringen av utdanningsreformen. BFO ser nå klare hastighetsproblemer knyttet til et prosjekt som i utgangspunktet har så store begrensninger i rammene at alle løsningsforslag som fremmes vil gå på bekostning av den kvalitet som ah vært et kjennetegn for norske offiserer og befal hjemme og ute.

Status akkurat nå er at all skolevirksomhet er kommandomessig og faglig underlagt sjef Forsvarets Høyskole fra 1. august. Enn så lenge innebærer dette kun «skifte av brevhodet», men det er svært mye som skal endres i løpet av de neste 18 månedene. Og dette ser man konturene av allerede nå.

15. august var det møte IV i styringsgruppen for utdanningsreformen. Tema var utdanningen for OR 2-9. Grunnlaget er unntatt offentlighet, men i korte trekk anbefales det utdanningsløp som er kortere og mer modulbasert (GBU, VBU1-2), økt grad av forelesninger i store grupper og en tydelig fokusering på det som tilligger den nivå-dannende delen av utdanningen. Fagutdanning anbefales å bli gjennomført av de ulike styrkesjefene. BFO har sendt inn et seks siders skriv hvor vi kommenterer alle detaljene – fordi oppriktig mener at vi kan bidra til å heve kvaliteten på beslutningsunderlaget som ble fremmet til styringsgruppen.

BFO erkjenner at de foreslåtte løsningene fra prosjektet må ses i lys av de svært begrensede rammebetingelsene og de tøffe gevinstrealiseringskravene som Forsvarsdepartementet har pålagt Forsvarssjefen. Men da er det også enda mer viktig at man evner å synliggjøre konsekvensene av de ulike valgene på en svært tydelig måte. Konsekvensene av anbefalingene og beslutningene handler i bunn og grunn ikke om utdanningen i seg selv, men det potensielle gapet som oppstår mellom Forsvarets kompetansebehov og kompetansen den enkelte elev og kadett tar med seg fra den gjennomførte utdanningen. Derfor er det også helt avgjørende at løsningsalternativene dekker alle sidene og konsekvensene ved valgene som gjøres. BFO opplever at de fremlagte underlagsdokumentene er vel generelle og de burde hatt større presisjon i beskrivelser og referanser når det gjelder tallene som gjengis og risikobeskrivelsene.

Gjennom de dokumentene vi har sett så langt, er BFOs hovedinntrykk er at man i anbefalingene søker å redusere FHS' sine kostnader gjennom løsninger som medfører kostnadsøkning på andre kapitler. Dette er ikke en

bærekraftig metode, og hvor Forsvaret i sum ikke sparer ressurser – kun øker risikoen for en redusert kompetanse i organisasjonen. Vi mener derfor at det er tvingende nødvendig at man nå setter fokuset på Forsvarets kompetansebehov på de ulike nivåene i organisasjonen først for på den måten å kunne identifisere de reelle konsekvensene av innsparingskravene. Vi er heller ikke komfortable med de tall som er benyttet som grunnlag for beslutningene så langt. Tall får fokus, og derfor må de også være riktige og dekkende slik at beslutningstaker har riktig beslutningsgrunnlag.

BFO forstår også at man i prosessen må forholde seg til delelementer av helheten. Samtidig skaper dette reelle utfordringer i å kunne se HELHETEN. BFO vil derfor forbeholde seg retten til å gi et mer helhetlig innspill til prosjektets endelige anbefaling.

Når utdanningsreformens mandat ble drøftet, kom man frem til en enighet om involvering av organisasjonene etter modell fra Forsvarssjefens FMR-utvikling. Dette var en svært god prosess preget av åpenhet, tillit og erkjennelse av at diskusjonene skapte er bedre produkt. Når utdanningsprosjektet nå har rullet i noen måneder, er tidsplanen så stram at «ingen av partene» klarer å fremsende, forberede innspill og deretter diskutere de ulike anbefalingene i tide før beslutningene skal fattes. Dette er uheldig. BFO håper derfor at men gjennom høsten klarer å snu dette slik at vi alle kan få tenke gjennom konsekvensene og til en viss grad absorbere de forslagene før de går til styringsgruppen.

Fordi dette prosjektet vil endre Forsvaret for all fremtid – det er så å si umulig å reversere beslutningene når disse settes ut i livet i 2018.

Jon Vestli

Kompetanseutvikler BFO

BFO PÅ HÆRENS GRENADEROPPTAK 2017 (15-23.JUNI)

BFO var til stede under Hærens grenaderopptak torsdag og fredag under fysiske tester, 3000 m og 8 km pakningsløp. Det ble også gjennomført intervjuer og medisinske tester. Den andre uken ble det gjennomført felt uke, med mestring som hovedmoment. BFO fulgte også dette.

Det møtte innledningsvis 380 til opptaket (ut av 1078 søkere). Hvor det var et behov for å dekke litt over 200 stillinger i Hæren. Det ble en naturlig avskalling etter hvert gjennom fysiske tester og mestringssøvelsen. Hvor hovedmengden droppet ut under mestringssøvelsen. Til slutt stod man igjen med 184 bestått. BFO var imponert over det gode fysiske formen de fleste viste og at de var godt forberedt.

Opptaket ble avsluttet ved opptaksråd/tilsettingsråd etter, slik at tilsettingen ble formalisert og kontrakt til T-35 kunne signeres. Sjefssersjanten i Brigade Nord ledet opptaket, sammen med korpset av bataljonssersjanter og kompanisersjanter. Sjefssersjanten i Brig-N påpekte viktigheten av godt og rettferdig opptak, men også et opptak der man viser muligheten til fleksibilitet gjennom retesting av tvilstilfeller. Hæren ønsker flest mulig kvalifiserte søkere som består opptaket. Men kravene er absolutte.

Etter å ha observert og fulgt seleksjonsprosessen, ga BFO honnør til seleksjonsapparatet og ledelsen. Et godt opplegg som bør videreføres og utvikles for fremtiden også.

BFO møtte flere i seleksjonsapparatet og fikk en god diskusjon rundt tilsettingen av grenaderene med tanke på klare å beholde de etter at de tilsatt. Dette i tråd med intensjonene med ny militær ordning. Mange er bekymret for at vi ikke klarer å beholde de, slik at stå-tiden i Hæren øker for denne personellkategorien.

Sjefssersjanten påpeker viktigheten av flere faktorer som god og motiverende tjeneste, god livskvalitet i og utenfor tjenesten (dette inkludere gode ordninger, som bolig og lønn) og utdanningsordninger. Mye av dette kan Forsvaret selv ta tak i.

BFO er bekymret for at gjennom Forsvarets kutt i incentivordninger og iveren i å spare penger, så vil det ikke bidra til å øke stå-tiden. Da vil de investerte pengene i opptak, seleksjon og utdanning være bortkastet. For personellet er ikke en kostnad, men en investering.

Rune Isvik BFOs HTV Hær

KONTAKTINFO BFO

FUNKSJON	NAVN	OMRÅDE	MOBIL	KONTOR	E-POST
Leder	Jens B Jahren		930 05 202		jens.jahren@bfo.no
Nestleder	Rune Rudberg		934 20 377		rune.rudberg@bfo.no
Forhandlingsleder	Tom Skyrud	Medbest	473 87 648		tom.skyrud@bfo.no
Forhandlingsleder	Ragnar Dahl	Medbest	934 98 520		ragnar.dahl@bfo.no
Forhandlingsleder	Grethe Bergersen	Medbest	990 96 521		grethe.bergersen@bfo.no
Forhandlingsleder	Even Mølmshaug	Tariff	990 94 678		even.molmshaug@bfo.no
Forhandlingsleder	Lars Omberg	Tariff	920 91 238		lars.omberg@bfo.no
Kompetanseutvikler	Jon Vestli	BFO-skolen	953 65 907		jon.vestli@bfo.no
Sekretariatsleder	Erik Gabrielsen		920 96 432		erik.gabrielsen@bfo.no
IT Drift- og arkiv ansvarlig	Kyrre Felde		970 99 880		kyrre.felde@bfo.no
Konsulent medlemsreg./forsikr.	Mona Eriksen Rudberg		924 28 698		mona.rudberg@bfo.no
Økonomileder	Mona Skansen Audne		957 50 165		mona.audne@bfo.no
Leder kommunikasjonsavd.	Viggo Holm		400 36 653		viggo.holm@bfo.no
Markedsansvarlig	Lars Kristian Danielsen	Kom.avd	905 85 355		lars.danielsen@bfo.no
Rekruttering- og webansvarlig	Lars-Andreas Irgens	Kom.avd	988 82 958		lars.irgens@bfo.no
Rekrutteringsmedarbeider	Sandra Stahl		971 05 472		sandra.stahl@bfo.no
Redaktør Offisersbladet	Einar Holst Clausen	Offisersbladet	928 14 251		offisersbladet@bfo.no
	Sentralbord siv		23 10 02 20	23 10 02 20	
	Sentralbord mil		0510 5694	0510 5694	
	Telefaks siv		23 10 02 25	23 10 02 25	
	Telefaks mil		0510 5655	0510 5655	

FRIKJØPTE TILLITSVALGTE

TELEFONER

OMRÅDE	NAVN	MIL	SIV	MOB	FAKS	E-POST
Nord-Norge	Gunnar Lie Eide	0575-2368	77 11 23 68	400 29 791	76 11 23 69	gunnar.lie.eide@bfo.no
ATV Brig N	Sondre Woo Meling			992 79 351		sondre.meling@bfo.no
Midt-Norge	Hans Petter Myrseth	0565-7394	75 53 73 94	909 98 298	75 53 73 95	hans.myrseth@bfo.no
Ørland	Jan Tore Garseg			400 29 790		jon.garseg@bfo.no
Vest	John L Strømseng	0540-3486	55 50 34 86	926 24 550	55 50 34 87	john.stromseng@bfo.no
Indre Østland	Håvard Støle	0502-2077	64 40 20 77	404 71 718		havard.stole@bfo.no
Viken	Tor Gunnar Framnes	0510-9779	23 09 97 79	930 53 744	23 09 98 00	tor.framnes@bfo.no
Utland	Tor Gunnar Framnes	0510-9779	23 09 97 79	930 53 744	23 09 98 00	tor.framnes@bfo.no
HTV Luft	Lars Erik Jamtli	0565-7047	75537047	922 27 058		htv-luft@bfo.no
HTV Hær	Rune Isvik			400 29 792		htv-haer@bfo.no
HTV Sjø	Tor Erik Eide			922 10 930		htv-sjo@bfo.no

BFO TOK ALLE BESTEMANNSPRISENE

Da har jeg som HTV Luft for BFO fått være med på en utrolig flott graduerings-seremoni for LBSK på Kjevik. Jeg har på vegne av BFO delt ut bestemannspris i Militært Profesjonsfag til sersjant Thomas Bakke Vassbotn fra Oslo. Han er flyelev og går videre til tjeneste som kadett på Luftkrigsskolen denne sommeren.

På samme seremonien ble sersjant Nicolai Myrbakk fra Sørreisa kåret til beste elev. Han fortsetter sin tjeneste på Luftforsvarets Stasjon Sørreisa denne sommeren. Han tok i tillegg bestemannsprisene i Ledelse og Militære Ferdigheter. Den siste bestemannsprisen som var Idrett tok sersjant Philip Imset Matre fra Oslo. Han skal nå tjenestegjøre på Rygge innenfor sitt fag som er Force Protection. Det er en ære og fornøyelse å gratulere de med prestasjonene. Fantastisk å registrere at alle også er medlemmer i BFO. Ta godt vare på dem ute på avdeling og gratuler dem når dere møter dem.

Selve oppstillingen ble ledet av sjef Luftforsvaret generalmajor Tonje Skinnarland. Hun inspiserte de oppstilte avdelingene sammen med Oberst Harald Minde som er sjef Luftforsvarets skolesenter Kjevik (LSK). General Skinnarland tok seg god tid og snakket med hver og en av 34 uteksaminerte sersjantene. Rett etter oppstillingen ble det arrangert vitnemål seremoni i hangaren med alle pårørende og besøkende. Vitnemålene ble delt ut av sjefssersjanten i Luftforsvaret, Christian Olsen sammen med sjef Luftforsvarets Befallsskole, Oberstløytnant Håkon Halstensen. Etterpå var det flott festmiddag i messa for LBSK med gjester og senere graduasjonsfest med dans ut i de små timer.

Lars Erik Jamtli/BFO HTV Luft

HTV Luft og beste elev Sjt Nicolai Myrbakk

Beste elev Nicolai Myrbakk

HTV Luft BFO og beste elev Nicolai Myrbakk

HTV Luft delte ut BFO pris til Vassbotn

Beste elev Idrett Sjt Matre

HOVEDSTYRET ER KLAR!

9-10 august gjennomførte BFO-skolen styreseminar for det nye Hovedstyret. Gjennom to intensive dager ble hovedstyrets medlemmer inklusive varamedlemmene bevisstgjort på hva styrearbeidet innebærer av ansvar, delaktighet, forventninger, roller og myndighet.

BFO har et Hovedstyre som sikrer trygg navigasjon for de neste tre årene. Sammen med leder og nestleder er det Hovedstyret som sikrer at medlemmenes krav og målsetninger skal realiseres før neste Kongress. Dette står nedfelt i Prinsipp- og Handlingsprogrammet som ble vedtatt på Kongressen i mai. Og nå har de første strategisk veivalg blitt diskutert.

Ved hjelp av to profesjonelle styreledere og erfarne veiledere har Hovedstyret arbeidet seg gjennom målene for BFO de neste tre år. Gjennom individuelle refleksjoner, gruppeoppgaver og diskusjoner i plenum med gode spørsmål og reflekterte svar fikk man et godt grep på de grunnleggende og helt vesentlige delene av styrets virksomhet de neste tre år. Og «kontinuitetsbærerne» fikk overbrakt sine gode erfaringer om arbeidsprosesser og rutiner fra forrige periode.

Som for tre år siden er BFO i den lykkelige situasjon å ha et valgt Hovedstyre som vil gi leder og nestleder støtte, korreksjoner og vanskelige spørsmål i perioden som kommer. Og det er dette som skaper den profesjonalitet, samarbeid og trygghet som må til i møtene med arbeidstaker og beslutningstagere. Nå er vi der.

Dere har alle et Hovedstyremedlem i nærheten av der du tjenestegjør. Du finner de på www.bfo.no Så dersom det er noe du mer at Hovedstyret bør vite om – ta kontakt da vel!

Jon Vestli/BFO kompetanseutvikler

INNSETTING AV NY LEDELSE I LUFTFORSVARET

Mandag 26. juni holdt Luftforsvaret en enkel seremoni i forbindelse med innsetting av ny ledelse i Luftforsvaret. Seremonien startet med oppstilling ledet av Sjef Luftforsvaret generalmajor Tonje Skinnarland. Hun talte først til og takket fungerende stabssjef, oberst Torgeir Berg, og fungerende sjef LOI, oberst Bjørn Stai, som begge går over i nye stillinger. Oberst Stai begynner etter ferien i stilling i FD II som er Sikkerhetspolitikk og operasjoner mens oberst Berg begynner i en nyopprettet stilling i Luftforsvarets ledelse som Chief of Staff. Deretter innsatte hun ny stabssjef i Luftforsvaret, brigader Aage Longva og ny Sjef Luftoperativt inspektorat, brigader Rolf Folland.

General Skinnarland understrekte deretter viktigheten av at Luftforsvarets ledelse på nytt nå er fulltallig.

Brigader Aage Longva er jagerflyger med erfaring fra 332 og 336 skv og kommer fra stillingen som sjef 132 LV (138LV). Han har tidligere vært sjef for 332 skvadron på Rygge, arbeidet i FD og har hatt NATO-stilling ved tidligere CAOC 9 i High Wycombe i England.

Brigader Rolf Folland er helikopterflyger og kommer fra stillingen som sjef operasjoner og øving i FD. Før dette var Folland sjef 137 Luftving på Rygge.

Etter seremonien på oppstillingsplassen på Rygge ble det arrangert lunsj for alle fremmøtte og både de nytilsatte og de som forlater sine stillinger holdt korte taler.

Lars Erik Jamtlig/BFO HTV Luft

OMSTILLINGSBREV NR 4/2017

Sommeren er over, Rådhusgaten 2 i Oslo er tom og personellet i FPVS er fordelt i hovedsak til Hamar og Harstad. Nytt personell har ankommet de forskjellige avdelingene og personellet er i full vigør med å ta opp igjen tråden etter en velfortjent ferie. Vi starter opp igjen med forhandlinger om ny tilpasningsavtale, Forsvarssjefens virksomhetsplan, omstillingsaktiviteter og enkeltsaker.

STATUS TILPASNINGSAVTALEN

Både arbeidsgiver og BFO håper vi snart kan enes om en ny tilpasningsavtale. Stemningen rundt bordet er god, tross uenigheter på enkelte områder. Vi har avklart viktige deler av avtalen, men avtalen er ikke klar før alt er klart. I hovedsak er status:

- Oppbygningen av Hovedavtalen er vesentlig endret, uten materielle endringer. Tilpasningsavtalen følger ny HA inndeling.
- Foreløpig avklart hva som skal behandles mellom partene og hva som skal behandles i FHAMU vedrørende omstilling og arbeidsmiljømessige konsekvenser. Det er under utarbeidelse et elektronisk verktøy for behandling av arbeidsmiljøkonsekvenser ved omstilling, som skal implementeres og brukes
- Foreløpig avklart behandlingsformen av virksomhetsplaner og budsjett med involvering
- Mange tidligere tilpasningsavtaletekster er modernisert og justert ifh til dagens virkelighet
- Avklart hvilke vedlegg som skal inngå i avtalen, herunder oppretting av videreførte vedlegg
- Gjenstående punkter antas ikke å være umulige punkter, men du kan aldri vite hva som skjer i forhandlinger

INFORMASJONS- OG SAMARBEIDSAVTALEN

Den sentrale informasjons- og samarbeidsavtalen, er som på DIF-nivå, avhengig av en ferdig forhandlet tilpasningsavtale. BFO har levert innspill til avtalen i samsvar med de kravene vi har til tilpasningsavtalen.

OMSTILLING I 20-ÅRSPERSPEKTIVET

Omstillinger er krevende om man skal etablere nye strukturer. Forsvarets langtidspan er godkjent av Stortinget og den gir rammer for utvikling i 4-års perioden. Ofte tar større endringer, som både inkluderer nye våpenplattformer, tyngre materiell og strukturelementer vesentlig lengre tid enn 4 år. Derfor har man utviklet 20 års perspektivplaner. Denne vil bidra til at politiske myndigheter og

Forsvarssjef kan utvikle Forsvaret over tid.

Et eksempel er nedlegging av Andøya flystasjon og etablering av Evenes flystasjon. Det er politisk besluttet at Andøya skal nedlegges innen 2023. De ansatte er ikke en del av innværende LTP. Iht Forsvarsdepartementet (FD) var det nødvendig å fatte denne beslutningen nå, slik at lokalsamfunnet og personellet ved flyvingen fikk mange år til å forberede en ny hverdag. Mange av de ansatte skal være med over til Evenes, noen slutter og andre går av med pensjon. Parallelt pågår planarbeidet på Evenes for fullt og da starter utfordringen med perspektivplaner.

Hvem er ansvarlig for utviklingen av Evenes, hvem er ansvarlig for avviklingen av Andøya og hvem er ansvarlig for at personellet informeres og sikres medvirkning i prosessene foran oss. Nå kan jo enkelte antyde at det er luftvingsjefen på Andøya, Ørlandet, sjef Luftforsvaret eller er det Forsvarsbygg, eller en kombinasjon. Her burde det kanskje foreligge en omstillingsavtale, vi snakker om omstillinger i et mangårlig perspektiv. Dette er å sikre medvirkning, involvering og kan bidra til at flest mulig personell blir med til Evenes, den dagen den åpnes. Tilsvarende situasjon har vi ved Rygge flystasjon. Vi vil forhåpentligvis kunne gi svar på dette i neste omstillingsbrev.

RENHOLD I FERIE

Vi har fått signaler om at enkelte avdelinger har klaget på dårlig renhold i ferien, dette også jf. HMS i FiF. Svaret avdelingene får er at det er redusert rengjøring pga ferietid. Dersom dette medfører rihtighet, er det uakseptabelt, dette vil bli fulgt opp.

HVA SKJER I FORSVARSMATERIELL

I disse dager holder man på med drøfting og forhandling av MARKAP, Felleskapasiteter og IKT-kapasiteter. Ved opprettelse av FMA ble omstillingen inndelt i 3 faser. Fase 1 var opprettelse, fase 2 innplassering og tilsetting av personell og fase 3 er en videreutvikling av hele organisasjonen. Pr. dags dato, ser det ut til at FMA skal ha en stabil- og forsiktig

Helge Gulaker.

økning av antall ansatte. Vi har en krevende utfordring ved at SAP stenger ned til november og det skaper utfordringer i det å få avtalt og drøftet organisasjon på plass i de verktøyene vi har. Iht Langtidsplanen skal investeringsevnen økes i samsvar med økt investeringsportefølje. Dette er planlagt gjennomført som effektiviserings tiltak og prosessforbedring.

Denne våren ble F-35 programmet overført fra FD og lagt direkte under direktøren i FMA. Programmet utgjør en vesentlig del av FMAs totale investeringsbudsjett. Når det gjelder innfasing av nye fly og helikoptre er vår HTV Helge Gulaker, bekymret for mottakskapasiteten til LUFTKAP.

Helge Gulaker benytter anledningen til å minne alle medlemmer om at vi starter opp med lokale lønnsforhandlinger – krav til årets lønnsforhandling fremmes på BFO.no min. Side fra 1. september.

EVALUERING AV HR-TRANSFORMASJON

Rett før sommeren fremmet BFO på vegne av alle tjenestemannsorganisasjonene i Forsvaret, krav om involvering i evalueringen av HR-transformasjon. BFO fremmet også krav om dette tidlig i prosessen. Tema har vært oppe i Forsvarets hovedarbeidsmiljøutvalg flere ganger, da for å avklare arbeidsmiljømessige

konsekvenser. FPVS har også gjennomført interne undersøkelser av arbeidsmiljøet. Da vi anbefalte en utvidelse av stabiliseringsfasen, var det fordi vi ønsket en helhetlig evaluering, som inkluderte flytting av personell fra Oslo til Hamar og Harstad.

FST/HR sier at de lokalt tillitsvalgte ved de avdelinger som er FPVS kunder (DIF), har deltatt på evalueringen. De hevder også at FPVS har gjennomført interne undersøkelser av det interne arbeidsmiljøet. Da er det vel bare for arbeidstakerorganisasjonene å henvende seg til sine HTVer og sjekke ut hvorvidt det foreligger referat fra møtene.

HØYSPENTKURS FOR MASKINISTER I SJØFORSVARET

I forbindelse med STCW 2010-konvensjonen så ble det stilt en del nye krav til sertifikatpliktige stillinger til sjøs. Dette måtte samtlige flaggstater som var medlem av IMO tilfredsstille. Dette slo også ut på Norge, og siden vi har ligget nede på absolutt minimum av utdanning og kurs i forhold til sertifikat, måtte sjøgående offiserer i sertifikatpliktige stillinger, ta en rekke kurs for å få ut nye godkjente sertifikater fra 01.01.2017. Av disse kursene ble det i 2016, søkt om dispensasjon fra ett av kursene. Dette var et krav om høyspentkurs, et internasjonalt krav som kom for å forbedre sikkerheten rundt kobling på elektriske anlegg om bord på fartøyene.

Sjøforsvaret fikk unntak fra Sjøfratsdirektoratet for maskinister om bord på de fartøyene som har ikke har høyspent anlegg, de øvrige måtte gjennomføre kurset. I størrelse er det ca. 20 maskinister i Sjøforsvaret som ikke har fått kurset. Sjøforsvarets begrunnelse for ikke å kvalifisere alle maskinistene er økonomi og manglende kapasitet ved Sjøkrigsskolen. Kurset tar ca. en uke og gjennomføres også sivilt.

Maskinistene i Kystvakta føler at de ikke blir fulgt opp kompetansemessig pga økonomi. Sjøforsvaret sier videre at dersom en maskinist går fra ett fartøy til et annet som har høyspent, så vil de få kurset. En stor del av maskinistene er tilsatt på T-35 vilkår. Sjøforsvaret kan risikere å sende maskinister som var kvalifiser når de kom inn i Forsvaret, ut etter endt kontrakt uten gyldig sertifikat. Dette strider imot hva Forsvarssjefen uttalte til Offisersbladet 3/17 side 16.

Vi vil følge saken videre. Er dette en konsekvens av interneffektivisering, har vi gått for langt i effektiviseringen etter vår mening.

Av forhandlingsleder Ragnar Dahl

ER DET NOE GRUNN TIL Å INNGÅ AVTALER MED FORSVARET?

Forsvaret ved Regjeringsadvokaten har nettopp klargjort at alle Særavtaler vi har inngått til nå er lite eller ingenting verdt. Særavtaler som vi til nå har blitt enige om som intensjonsbaserte avtaler etter forhandlinger mellom likeverdige parter skal nå disseskeres av advokater og tydes ord for ord.

Vi har nettopp tapt en sak i Arbeidsretten hvor vi stevnet Forsvaret for ikke å utbetale beredskapstillegg til personell som ble beordret på 36 timers beredskap.

Grunnet til at Forsvaret i henhold til Regjeringsadvokaten og Arbeidsretten ikke behøver å utbetale kompensasjon for belastningen ved å gå på beredskap er følgende setning fra Særavtale om fredstidsberedskapstjeneste i Forsvaret datert 1 januar 2016: Personell som pålegges restriksjoner i form av bevegelsesfrihet, alkoholforbud og lignende med krav om at man skal være tilgjengelig inntil 48 timer tilstås en godtgjørelse med dagsats av hovedtariffavtalens B-tabell trinn 45.

Riksadvokaten brukte i sin sluttprosedyre over en halv time på denne setningen for å overbevise Arbeidsretten att denne setningen inneholder kumulative elementer. Det vil si at det er ikke nok i seg selv at personellet er beordret til å møte, i dette tilfellet for de fleste, i en helt annen del av landet. Det må stå i ordren at de har restriksjoner i bevegelsesfrihet og alkoholinntak. BFO med støtte fra NOF hevdet at en frammøtetid på 36 timer i selv er nok. I det kan, trodde vi, ethvert befal og offiser skjønne hvilke restriksjoner som er gitt, men nei. Er det ikke gitt eksplisitt ordre om bevegelses- og alkohol- og andre begrensninger så er det ingen belastning å stå på beredskap.

Litt fakta om saken:

Høsten 2015 fremforhandlet arbeidstakerorganisasjonene en særavtale om fredstidsberedskap med Forsvaret. Den gikk ut på at ved beredskap med frammøtetid kortere enn 48 timer skal det gis en liten kompensasjon for dette. Ved frammøtetider kortere enn 4 timer er kompensasjonen en annen.

Mai 2015 beordres ubåtmannskap på beredskap med frammøtetid senest 36 timer. Sjøforsvarsstaben er av den oppfatning at de restriksjoner som pålegges av dette ikke er av en slik karakter at det hjemler utbetaling av tillegg etter avtalen.

BFO trodde først at dette nærmest var en spøk eller misforståelse, så dette skulle kunne rettes opp i ganske så raskt.

Forsvaret fortsatte på alle nivå og holde på sitt at en beredskap med frammøtetid (langt unna der de fleste bor) på 36 timer ikke er noen restriksjon etter ordlyden i særavtalen.

Nå kan det være lett å si at dette er sutring fra en som har jobbet med saken og som er skuffet over å ha tapt saken i Arbeidsretten.

Ja, det er lett å innrømme at vi er skuffet, men det er ikke det dette egentlig handler om.

Denne saken viser at Forsvaret nå har lagt seg på en helt ny linje, et slags paradigmeskifte. Når vi fremforhandler Særavtaler og gode løsninger med Forsvaret har vi til nå hatt en forståelse om at det er intensjonen i avtalen vi er enige om. Dette har resultert i at vi til nå har hatt relativt korte og i stor grad lesbare avtaler som de fleste lett kan sette seg inn i. Dette må vi nå slutte med. Etter å ha hørt Riksadvokaten plukke i filler en setning vi trodde var klar, og har overbevist Arbeidsretten om at setningen egentlig betyr noe helt annet.

Det betyr i sin ytterste konsekvens at alle avtaler må skrives på en slik måte at de ikke kan tolkes, og det betyr at arbeidet med Særavtaler i Forsvaret blir helt annerledes. Må vi si opp alle Særavtaler i Forsvaret til reforhandling og lage tykke bøker av alle, hvor alle situasjoner er forklart og beskrevet på en slik måte at de ikke kan tolkes? Det er mulig vi må det, men slik vi ser det er ikke organisasjonene og kanskje enda mindre FST og FPVS bemannet og forberedt på det.

Det var ikke vi som begynte dette.

Rett skal være rett, en av dommerne tok dissens, og fremholdt at vårt syn på saken var det riktige. Vi må innrømme at vi nok hadde håpet på det samme av minst et par av de andre dommerne også.

Even Mølmsaug/Forhandlingsleder BFO

HVOR BLE DET AV GULROTEN (INCENTIVENE)?

DENNE TEGNINGEN STO PÅ TRYKK I OFFISERSBLADET I 1997, OG ER VEL ENDA MER AKTUELL I DAG.

NYTT SKOLEÅR

Et nytt skoleår er i gang- og sittende KAFO landsstyre tar fatt på sine siste måneder før nytt styre skal velges. Innen den tid blir forslag til ny offisersutdanning lagt frem, og vi venter spent på resultatet. Når den nye ordningen er vedtatt vil vår oppgave som kadett organisasjon fortsatt være det samme som i dag; å ivareta kadettene faglige, sosiale og økonomiske

interesser. Disse står ved lag uavhengig av hvordan ny ordning ser ut. Tidligere har jeg skrevet om vår bekymring for kadettene sosiale interesser dersom FIH-modellen innføres, og kadettene skal være vernepliktige i 3 år. Denne gangen vil jeg sette fokus på det faglige.

For å sikre kvaliteten på offiserene, er vi avhengige av en god utdanning som kombinerer teori og praksis. I dag blir kadettene testet i ulike situasjoner, og blir utsatt for psykiske og fysiske påkjenninger, stress og usikkerhet i utdanningen. Dette for å skape robuste offiserer, som i ytterste konsekvens skal være i stand til å ta beslutninger og handle i komplekse og uforutsigbare situasjoner. I tillegg får kadettene en akademisk utdannelse og et godt teoretisk grunnlag i ledelse.

Utviklingen som offiser fortsetter gjennom hele karrieren, krigsskoleutdanningen danner grunnlaget. Like vel er det av betydning at kadettene blir så gode som mulig, fordi de kort tid etter graduerings skal fungere i stilling ute i avdeling. I mange tilfeller får ferske offiserer et betydelig lederansvar med en gang. Derfor bør utdanningen i størst mulig grad samsvare med de oppgavene og det ansvaret man får når man kommer ut i avdeling.

Utdanningen er allerede svært intensiv. I rammene som er gitt for ny utdanning ser det ut til at kadettene skal gjennom tilnærmet det samme som i dag- men på kortere tid. Å bli offiser er en modningsprosess- og den kan ikke skje utelukkende i et klasserom. Vi tror det vil bli en utfordring å utdanne offiserer som både er modne og faglig dyktige på såpass mye kortere tid enn i dag.

Profesjonsutdanning er generelt en lang utdanning som gir kunnskap både i bredden og dybden innenfor et fagfelt. En lege går på skole i seks år, en lærer i fem. Med ny utdanningsordning vil offisersutdanningen være ned mot 2 år, når vi trekker i fra GSU og GBU. For meg er det vanskelig å se hvordan en kan stå inne for at profesjonsutdanningen for å bli offiser skal være såpass kort.

Anita Eide
Leder KAFO

VELKOMMEN TIL «BRUKET»

Jeg vil starte dette innlegget med å gratulere alle dere som har vært gjennom FOS i sommer og kapret en plass ved en av forsvarrets skoler. Dere har kommet dere gjennom nåløyet og er på vei inn i et hardt og krevende år, men som vil gi dere ekstremt mye tilbake både personlig og faglig. Vær stolt av innsatsen hittil og lykke til videre med året!

Vi i styret er nå tilbake fra sommerferie med fulle batterier og klare for å gi en siste innsats i vår gjenværende styreperiode. Siden sist har vi vært på FOS og snakket med vår kontakt i FOS-staben og fått diskutert litt rundt hvordan det er å være UB-korporal i dette sirkuset. Det var en god dialog og vi fikk vekslet våre erfaringer og tilbakemeldinger på en god måte. Vi setter stor pris på det samarbeidet vi har i denne saken og vil takke staben som gjør dette mulig. I tillegg har jeg vært på det første hovedstyremøte med de nyvalgte representantene fra kongressen. Der diskuterte vi BFO's verdier og hva som ligger i dem, hvordan vi kan bidra til verdiskapning for våre medlemmer, hvordan få vi skal komme oss gjennom det omfattende handlingsprogrammet og mange andre ting som har hjulpet oss med å avklare hva som skal til for at styret skal fungere best mulig i den kommende perioden. For BESO sin del vil fokuset fremover begynner å rette seg mot høstkonferansen som er rett rundt hjørnet. Dette krever forberedelser både rundt selve arrangementet, men også med tanke på sakene som skal gis videre til det nye styret. Vi vil derfor runde opp de sakene vi har gående og skrive beretninger slik at det nye styret kan komme i gang mest mulig effektivt.

Til slutt vil jeg oppfordre alle befalelever til å tenke på hva som er viktig for dere og hva som skal til for at dere skal ha det bra i deres skolehverdag. Om det er noe dere ser ikke er på plass eller er slik dere føler det burde vært har dere muligheten til å påvirke dette gjennom BESO. Ta en titt på vår facebook-side og gjør dere kjent med hvordan vi jobber og om det kanskje kunne vært noe for deg. Vi er avhengig av engasjerte og flinke folk for at styret skal fungere, og det vet jeg at vi har flust av i Forsvaret. Ta sjansen og stil opp som tillitsvalg, så skal jeg love at du vil få en kjempefin erfaring som vil gi deg masse positivt tilbake.

Henrik Hyndøy
Leder BESO

Pensjon

– din lønn i 20–30 år

I denne utgaven av pensjonssidene tar vi for oss hva som er pensjons-givende i NAV og hva som er pensjongsgivende i Statens pensjonskasse, Vi har også fått spørsmål om hvordan lønnsøkningen av pensjon under opptjening (når du er yrkesaktiv) og lønnsreguleringen når du tar ut særalderspensjon.

AV FORHANDLINGSLEDER GRETHE BERGERSEN OG RAGNAR DAHL

BFO er meget kritisk til at våre sjefer tilsynelatende er så opptatt av å devaluere våre tariffmessige rettigheter, pensjonsordninger og torpedere særaldersgrenser utfra økonomi og ikke behov. Har du spørsmål om pensjon eller yrkes-skade, så send de til: post@bfo.no eller mail direkte til ragnar.dahl@bfo.no eller grethe.bergersen@bfo.no

OFFISERSBLADET KONTRA BFOS HJEMMESIDER

I kommende utgaver vil vi ha en fast to-siders om pensjon, for å belyse aktuelle problemstillinger innenfor tema yrkesskade, pensjon, pensjonssparing mv. I Offisersbladet vil vi gjengi problemstillinger vi har fått fra medlemmene, utfra den enkle teorien at om dersom et medlem spør, er det mange andre som lurar på det samme.

Vi inviterer til en dialog med medlemmene, har noen en historie deler vi den gjerne. Målet er å lage et forum hvor medlemmene får svar på aktuelle problemstillinger. Dette tilbudet kommer i tillegg til et tilbud som vil legges inn i vår nye hjemmeside, hvor noe vil være tilgjengelig for alle, mens kun medlemmene får tilgang til alt.

PENSJONSGIVENDE INNTEKT I STATENS PENSJONSKASSE (SPK)

Som pensjongsgivende inntekt i SPK regnes din hovedlønn og avtalte tillegg, begrenset til kr 56 000,- pr år (Hovedtariffavtalen vedlegg 4). Av denne inntekten betaler du et innskudd til SPK på 2 %. Du betaler altså ikke pensjonsinnskudd i SPK, dersom tillegget kun er pensjongsgivende i NAV.

Faste tillegg som er knyttet til stillingen (eks lederlønn) regnes også med. Variable tillegg regnes med dersom det er inngått tariffavtale om det. Fra 1. august 1993 er variable tillegg pensjongsgivende i SPK i henhold til Hovedtariffavtalen i staten, vedlegg 4. Her er det en maks grense for hva som kan medregnes (kr 56 000,-). Her er også tilleggene som er unntatt listet opp.

For at et tillegg skal regnes som fast, kreves at tillegget utbetales med samme månedsbeløp over en lengre periode, og kommer til utbetaling også under sykdom, ferier o.l.

Har du hatt midlertidige stillinger underveis i karrieren vil høyere lønn og eventuelle tillegg kun være pensjongsgivende hvis midlertidigheten har gått utover 2 år.

Under er det listet opp eksempler på hva og hvilke avtalte tillegg som er pensjongsgivende i SPK (ved fratreden ved fylte 57/60 år):

- Månedslønn
- Vakt i arbeidstiden (før 1/5-13)
- Sjøtjenestetillegg (mnd)
- Risikotillegg (FS)
- Misjonstillegg INTOPS (1/7-06 til 1/7-12)
- Flybonus I-II
- Høyere lønn over 2 år
- Tilstedevakt 330 skvadron
- Andre avtalte tillegg.

Har du andre tillegg, kan du ta kontakt med FPVS/PLA og spørre om ditt tillegg er pensjongsgivende i SPK.

PENSJONSGIVENDE INNTEKT NAV

Pensjongsgivende inntekt er den inntekten hvor du som yrkesaktiv trekkes for folketrygdavgift. I prinsippet kan du si at i NAV betaler du folketrygdavgift av all inntekt du skattelegges av (lønn (også lønn du betaler pensjonsinnskudd til SPK av), honorarer, personinntekt næring, sykepenger, arbeidsavklaringspenger, rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrenset uførestønad) osv.

Folketrygdavgiften består av en trygdedel (3.7 %) og en pensjonsdel (4.5 %) totalt 8.2 %. Når du som befal går av ved fylte 57-60 år, stopper innbetaling av pensjonsdelen, mens trygdedelen økes fra 3.7 til 5.1 %. Tar du lønnet arbeid i det private etter uttak av alderspensjon, vil du fortsatt betale full folketrygdavgift (8.2 %) av lønnsinntekten.

Ved oppnådd fylte 67 år, vil tilleggene du har hatt i løpet av din tjenestetid, (som ikke er pensjongsgivende i SPK), bli tatt med i

beregningen og tjenestepensjon fra SPK og folketrygden blir samordnet. Din pensjon blir da beregnet ut fra:

- Månedslønn
- Overtidsbetaling
- Øvelse i og utenfor arbeidstiden (etter 1/5-13)
- Kompensasjon av fritid
- Vakt utenfor arbeidstiden
- Fartøystjeneste
- Flyttebonus
- Misjonstillegg INTOPS
- Studiebonus T-35
- All annen arbeidsinntekt

TRYGDEOPPGJØRET PR 1.5 2017

Grunnbeløpet økte fra kr 92 576,- til kr 93 634,- Dette er en økning på kr 1 058,- dvs en økning 1.4 %. Pensjon under opptjening, uføretrygdede og andre som får sin inntekt regulert av grunnbeløpet får denne prosentsatsen. Dersom du har tatt ut alderspensjon (særalder i Forsvaret), har Stortinget vedtatt at pensjonene skal underreguleres og du får din brutto pensjon regulert med kun 0.38 % i lønnsøkning. Vi ser først på pensjonen under opptjening, deretter lønnsutvikling om du har tatt ut pensjon.

REGULERING AV PENSJON UNDER OPPTJENING.

Så lenge du er yrkesaktiv vil de betale pensjonsinnskudd til SPK og NAV. Ifm skatteoppgjøret regner skatteetaten ut hva ditt pensjonspoeng er (pensjonsinntekt, fratrukket fradragssberettigede utgifter mv.). Pensjonspoengene gjelder for alle som er født før 1963, etter 1963 betaler du inn 18.1 % av din inntekt, begrenset oppad til 7.1 ganger grunnbeløpet i folketrygden. NAV har utregnet pensjonsbeholdningen til hver enkelt uansett når man er født.

Du finner din pensjonsbeholdning ved å logge deg inn på nav.no og min pensjon.

Her er et eksempel fra virkeligheten (2016 da vi ikke er ferdig med 2017):

Dato	Beskrivelse	Endring	Beholdning
31.12.2015	Pensjonsbeholdningen ved utgang av forrige år		4 201 889kr
01.01.2016	Økning på grunn av ny pensjonsopptjening ¹	115 746kr	4 317 634kr
01.05.2016	Økning på grunn av lønnsregulering ²	120 030kr	4 437 665kr
31.12.2016	Pensjonsbeholdning ved utgang av året		4 437 665kr

¹Pensjonsopptjeningen for et kalenderår oppreguleres med lønnsvekst og tilføres pensjons-beholdningen ved utløpet av året ligningen for det aktuelle året er ferdig

²Pensjonsbeholdningen reguleres årlig i samsvar med lønnsveksten

REGULERING AV LØPENDE PENSJON

Du ble pensjonist i 2016 og hadde da en brutto pensjon fra lønns-trinn 61 på kr 29 873,- helt frem til april 2017. I trygdeoppgjøret pr 1.5 2017 skal din pensjon reguleres med 1.14 % og så fratrekkes en lovregulert underregulering på 0.75 – i prinsippet skal pensjonen din øke med 0.38%.

Din pensjon med pensjonsgrunnlag fra ltr 61, øker som følge av årets trygdeoppgjør med: kr 29 873,- x 0.38 % dvs ny pensjon blir kr 29 986,- pr måned. Dette utgjør en økning på kr 113,51 pr måned, dvs kr 1362,20 pr år.

Til sammenlikning økte en yrkesaktiv med samme lønnstrinn sin inntekt fra kr 43 791,70 pr 1.5 2016 til kr 43 925,00 pr 1.5 2017. Dvs kr 133,30 pr måned dvs kr 1566.60,- pr år + 0.8 % til lokale forhandlinger. Dette eksemplet kan diskuteres, men gitt at alle i ltr 61 fikk 0.8 % i lokale lønnstillegg så ville vårt befall fått kr 351,40 pr måned eller kr 4216.80 i tillegg.

HVA SKJER NÅR PENSJONEN DIN BLIR LEVEALDERSJUSTERT?

All pensjon, med unntak av private pensjonsordninger, blir levealdersjustert når du fyller 67 år. Dersom du tar ut fleksibel alderspensjon fra det året du fyller 62 år, vil pensjonen fra NAV bli levealdersjustert fra det året du tar ut pensjonen, mens den fra SPK først blir levealdersjustert når du fyller 67 år.

FORHOLDSTALL OG DELINGSTALL

Disse begrepene uttrykker begge levealdersjustering, men forholdstall er for de som er født før 1963 og delingstall er for de som er født i 1963 og senere. Som følge av overgangsordning mellom gammel og ny folketrygd, vil årskullene 1954-1962 få sin levealdersjustering gjort med både forholds- og delingstall. Ikke tenk så mye på dette, det vil NAV ivareta, når din pensjon din blir endelig utregnet.

FORHOLDSTALL - PROGNOSE

Uttaksalder:	Årskull								
År	Mnd.	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964
62	Februar	1,361	1,368	1,375	1,383	1,390	1,397	1,405	1,411

DELINGSTALL - PROGNOSE

Uttaksalder:	Årskull								
År	Mnd.	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964
62	Februar	19,42	19,54	19,67	19,79	19,90	20,03	20,15	20,24
65	Februar	16,93	17,04	17,17	17,30	17,40	17,53	17,65	17,75
67	Februar	15,32	15,44	15,56	15,68	15,79	15,92	16,04	16,13

HVORDAN BEREGNES LEVEALDERSJUSTERINGEN?

For årskullene 1954 til og med 1962 brukes både forholds- og delingstall. Eks: Er du født i 1956 skal du ha 70 % med forholdstall og 30 % med delingstall. I dette eksemplet bruker vi tallene for de som er født i 1963.

La oss si at vi har et befal som jobber til fylte 60 år, hans pensjonsgrunnlag var kr 527 500,-. Hans pensjonsbeholdning var kr 4,0 mill. da han gikk av. Han fortsetter å jobbe i det private. Han ønsker å ta ut fleksibel alderspensjon. Pensjonsbeholdning er tabellen er eksempler.

Uttaksalder	62	65	67
Pensjonsbeholdning	4 500 000	4 900 000	5 400 000
Delingstall	20,15	17,65	16,04
Årlig pensjon	223 325	277 620	336 658

La oss si at han tar ut fleksibel alderspensjon ved fylte 62 år. Han vil få kr 223 325,- fra NAV + kr 348 150,- fra SPK. Når du blir 67 år, blir pensjonene fra NAV og SPK slått sammen og levealdersjustert. SPK garanterer 66 % minus levealdersjustering, differansen mellom det du skulle hatt fra NAV ved fylte 67 år og det du tok ut hvert år fra 62 år (kr 113 333,-), blir ikke kompensert av SPK, så det kommer til fradrag i pensjonen fra SPK. Dette fordi pensjonen fra SPK på 66 % er summen av pensjon fra NAV og SPK ved fylte 67 år.

I neste utgave av Offisersbladet, skal se på hva du vil få dersom du blir ufør i løpet av tjenestetiden, herunder økonomi, regler og forskjellige ordninger du kan velge.

NESTE UTGAVE:

I neste utgave skal vi også ta vi for oss hva som er pensjonsgivende i NAV og hva som er pensjonsgivende i SPK. Vi skal se på skattereglene for de som går av med pensjon og avslutningsvis skal vi forklare hva som inngår i trygdeoppgjøret (ditt lønnsoppgjør som pensjonist).

Disse tre forholdene innvirker alle på din fremtidige pensjon.

Befalets Fellesorganisasjon gratulerer Sjøkrigsskolen med 200-års jubileet!

Sjøkrigsskolen 1817-2017 - Skolen har i utgangspunktet sin historie helt tilbake til 1701, da «Søcadet-Academiet» startet utdanning av sjøoffiserer til den dansk-norske fellesflåten. I 1816 ble imidlertid Det Kongelige Norske Søcadet-Institut vedtatt etablert. I 1817 startet skolen opp på Marinens daværende hovedbase på Fredriksvern verft i Stavern. I 1864 flyttet utdanningen til Horten, der de var til krigsutbruddet 9. april 1940. Fra 1941-45 foregikk utdanningen i London og senere i Edinburgh. Etter krigen, ble det en «midlertidig» etablering av skolen i Oslo, frem til Sjøkrigsskolen endelig kom på plass der den er i dag, nemlig ved Wallemsviken utenfor Bergen i 1960. Sjøkadettinstituttet, senere Sjøkrigsskolen har vært, og er et viktig kompetanseenter for lederskap og sjømannskap, og har betydd mye for utviklingen av Norge som sjøfartsnasjon. I jubileumsåret er det kommandør Jon Ivar Kjellin som er sjef Sjøkrigsskolen.

Operatører fra Kystjegerkommadoen avfyrrer et Hellfire-missil.
Foto: Mats Grimsæth/Forsvaret

OFFISERSBLADET

Befalets Fellesorganisasjon

ARCTIC RACE 2017

Under Arctic Race 2017 i Nord-Norge fikk Forsvaret en fantastisk mediadekning, når hele etappen ble syklet inne på, og utenfor Bardufoss flystasjon. Media dekket flere flyoppvisninger og display av mye forsvars-materiell! Bilde er fra TV2s sending.

Einar Holst Clausen

KNM MAUD – BETYDELIG DYRERE OG VELDIG FORSINKET!

Marinens hittil største fartøy, forsynings-skipet KNM Maud, skulle vært overlevert til Marinen i september 2016. I forsvarsbudsjettet 2017, fremkommer det at KNM Maud skulle vært levert i januar/februar 2017, senere er dette justert til august 2017. Nå er man ikke sikre på om dette holder heller. Verftet Daewoo Shipbuilding & Marine Engineering (DSME), som bygger skipet, sliter visst nok både med økonomi, personell og økonomi, og har undervurdert kompleksiteten på Maud's systemer. I følge Teknisk Ukeblad, har Forsvarsdepartementet og Forsvarsmateriell sagt at de har en fastpris på dette fartøyet. Så får vi se hva slags kontrakt som egentlig er inngått. For med en fastpris skulle vel ikke overskridelser være noe problem i det hele tatt? Gjaldt det også fregatt-overskridelsene? Hva med den betydelig dyrere F-35? Og hva med milliard katastrofe-prosjektet NH-90?

Einar Holst Clausen

FRANSKE DCNS ER I SISTE FASE AV UTVIKLINGSLØPET FOR SIN NYE F21 TORPEDO

Det Franske verftet DCNS utførte nylig en vellykket prøveskyting av sin nye flaggskip-torpedo, F21, som en del av et utviklingsprosjekt i samarbeid med den Franske etaten for forsvarsanskaffelser (DGA). Prosjektet, ved navn Artémis, har som mål å utruste alle Franske atomubåter, inkludert de nye Barracuda-klasse båtene som også leveres av DCNS med nye tunge torpedoer. DCNS skriver i en pressemelding at F21 har den høyeste ytelsen i sin generasjon av torpedoer. DCNS har tidligere utført rundt 20 tester med prototyper fra både sine egne testfartøyer og ubåt, men suksessen av denne testen betyr at de kan gå inn i siste fase av utviklingsløpet.

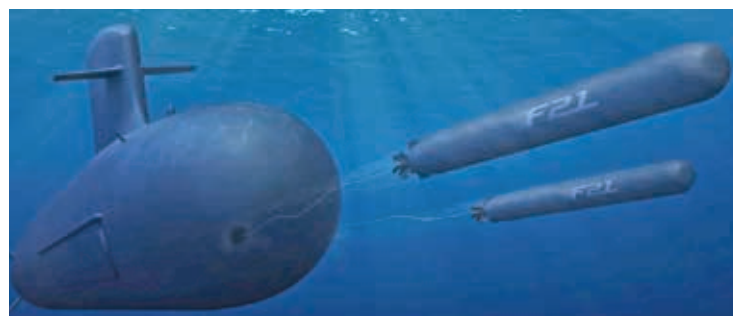
F21 torpedoen er designet for å nøytralisere både fiendtlige overflatefartøyer og ubåter. Med en rekkevidde på over 50km og en topp fart over 50 knop så er F21 ment å kunne operere i åpent hav, men først og fremst i kystområder med mye lydforstyrrelser og skipstrafikk. Takket være den kraftige datamaskinen om bord kan F21 danne seg et oversiktlig bilde av omgivelsene i sanntid og operere med stor autonomi. Disse egenskapene vil drastisk utvide de taktiske mulighetene med meget høy presisjon og bruk i meget krevende forhold.

F21 FAKTA:

F21 torpedoen er den eneste tunge torpedoen i utvikling i dag og vil ifølge DCNS ha betydelig høyere ytelse enn dagens torpedoer i samme klasse. Den høye ytelsen i samarbeid med den taktiske styrings-computeren ombord gir et innblikk i morgendagens standard for undervanns droner og torpedoer.

- Diameter/lengde/vekt: 533mm / 6000mm / 1.3 tonn
- Regulerbar fart over 50 knop
- Autonomi opp til 1 time
- Rekkevidde over 50km
- Operasjonell dybde fra 10 til 500 meter

(Basert på en pressemelding)

På fredag i første seleksjons-uke på Sessvollmoen, var BFO/Offisers-bladet til stede for å følge med på Felles Opptak og Seleksjon (FOS) til Forsvarets skoler. Hæren, Heimevernet, Sjøforsvaret, Luftforsvaret og E-tjenesten selekterer nå blant motiverte jenter og gutter. I år gjennomfører også Kystjegerkommandoen og Forsvarets Spesialstyrker seleksjonen på Sessvollmoen. Forsvarsministeren besøkte også FOS denne fredagen, og tok seg god tid til å prate med både FOS ledelse, følge-befalet og kandidatene, som for øvrig må tåle svært tøffe fysiske utfordringer både inne i leir og ute i skogen. De testes til fysiske yttergrenser, og motivasjonen settes etter hvert på en alvorlig prøve. FOS har blitt et svært godt "gjennomførings-system" for slik seleksjon. Dyktig ledelse - dyktige medarbeidere og dyktig følgebefal.

FAKTA: Totalt antall søkere: 4.724, hvorav 910 kvinner, innkalt: 2.416, hvorav 587 kvinner, fremmøtt: 1.522 hvorav 334 kvinner. 1.099 av de fremmøtte var til befalsskole-opptaket (hvorav 271 kvinner). Resterende kom for opptak til jegerutdanning. For å gjennomføre/administrere et slikt opptak/seleksjon, kreves ledelse, administrasjon, følgebefal og medisinsk personell på til sammen nesten 450 befal og sivile. Det går med over 1.000 timer bare til intervjuer, legesjekk og tannlegesjekk av alle kandidater.

Einar Holst Clausen

MOBILGLEDE

I to timer fikk mannskapet ombord på KNM Otto Sverdrup et etterlenget gjensyn med sin mobiltelefon. Det ble gjennomført en såkalt «mobilerulle». Fregatten er for tiden flaggskip i NATO Standing Maritime Group 1, som er en del av NATOS stående flåte. Etter en liten uke til sjøs, kunne endelig mødre, kjæresten og venner ringes igjen. Instagram, Facebook og Snapchat kunne atter oppdateres. På en fregatt kan mye av tjenesten bli styrt av såkalte «ruller». Hæren ville kanskje ha kalt det for driller. Alle vet sin plass. Alle vet sin jobb. Da har vi en rulle. Det finnes blant annet «fortøyningsruller» («klart skip-ruller»), «havariruller» og ruller for å gjøre skipet seilingsklar. Det finnes til og med en «generalrulle». Kvartermester Jonas Zahl fra Osterøy er båtsmann ombord på KNM Otto Sverdrup, og er den som leder flere av rullene. - Personlig synes jeg havarirulle er mest utfordrende, forteller han. - Den gjennomføres når det er virkelig alvor og det står om liv og helse. Når skipet er til sjøs, eller løser oppdrag styres all mobilbruk av klare regler. Ofte skal mobil være skrudd av eller i flymodus, og lagt på lugar. Mobilbruk og alle de appene som bruker «stedstjenester» er en seriøs trussel mot operasjonssikkerheten. «Mobilerulle» er altså et styrt frislipp av mobilbruk. - Bruk av mobil på fregatt må styres. Det er derfor mye god velferd i en mobilerulle, avslutter den erfarne båtsmannen.

Av Rune Haarstad, embarkert presseoffiser, SNMG1

VIKTIG NAMMO-KONTRAKT PÅ RAUFOSS

Statssekretær Øystein Bø i Forsvarsdepartementet besøkte 27. juni NAMMO på Raufoss, i anledning bedriftens markering av en ny og viktig kontrakt med amerikanske Raytheon Missile Systems om utvikling og kvalifisering av rakettmotoren for Sidewinder AIM-9X-missilet. For Nammo er kontraktsinngåelsen en strategisk viktig milepæl som vil medføre betydelig industriaktivitet og sysselsetting på Raufoss i flere tiår fremover. Sidewinder AIM-9X-missilet skal blant annet benyttes på norske og allierte F-35 kampfly.

NAMMO Aerospace Propulsion har over tid befestet sin posisjon som leverandør av rakettmotorer i USA. Bedriften er blant annet enleverandør av motorer til AMRAAM-missilet, som også brukes i det norskutviklede NASAMS-luftvernssystemet. Utvikling og kvalifisering av en NAMMO-motor til Sidewinder AIM-9X markerer en ny milepæl i bedriftens langvarige samarbeid med Raytheon. I sin tale viste statssekretæren til at kontrakten er et resultat av tett og godt samarbeid mellom amerikanske og norske myndigheter, samt forsvar og industrien i de to land. Samarbeid om utvikling og produksjon av forsvarsmateriell skaper mange gjensidige fordeler, både når det gjelder teknologiutvikling og kostnadseffektive løsninger. Regjeringen arbeider derfor for å skape enda bedre muligheter for norsk forsvarsindustri, fremhevet statssekretæren.

NAMMOs ansatte har høy kompetanse, profesjonalitet, og ikke minst engasjement. Disse kvalitetene er en forutsetning for NAMMOs suksess sa statssekretæren.

Einar Holst Clausen/basert på pressemelding fra FD

General Bjørn Bisserup

Offisersbladet hadde i forrige utgave et lengre status-intervju med både vår egen og Sveriges forsvarssjef. Denne gang har vi møtt Danmarks forsvarssjef Bjørn Bisserup i København.

TEKST & FOTO: JON VESTLI OG EINAR HOLST CLAUSEN

Mandag morgen den 13. august ankom vi Værnfelles Forsvarskommando, som ligger vakkert og sentralt plassert i havneområdet utenfor Nyhavn, i ærverdige artilleri-bygninger med historie tilbake til 1700-tallet. Tragisk nok, og med likheter til Norge, skal nå hele området selges til private aktører/utbyggere, og Forsvarskommandoen skal flytte inn i nye lokaler.

Vi ble på sedvanlig og meget hyggelig måte tatt imot av generalen på hans kontor - «daws»! Spørsmålene vi stilte Bisserup gir et visst innblikk og status for det Danske forsvaret.

I HVOR STOR GRAD ER DANSK FORSVARSPOLITIKK BASERT PÅ NATO-MEDLEMSKAP OG EVENTUELL ARTIKKEL 5 HJELP?

-NATO er hjørnesteinen i dansk forsvarspolitik. Siden forsvarsforliket i 2004 – et forlik som har formet dansk forsvars-

tenkning- og utvikling frem til i dag, har NATO og NATO-forpliktelser vært i fokus. Først og fremst skal vi forsvare Danmark, sammen med våre allierte. Dernest skal vi bidra i det kollektive NATO-forsvaret.

DANMARK HAR EN VIKTIG GEOSTRATEGISK PLASSERING I UTLØPET AV ØSTERSJØEN – HVORDAN PÅVIRKER DETTE UTVIKLINGEN?

-Danmarks geostrategiske situasjon – i en NATO-kontekst har endret seg. Fra å være en «frontstat» slik Norge, Sverige og Finland er det med definert grense mot Russland, er Danmark i dag en «baklinjestat» hvor Polen og de Baltiske stater har overtatt fronten i Østersjøen. For Østersjøen er fortsatt et svært viktig område for Danmark. Her skal vi ha kontroll i de nære områder sammen med våre allierte – og Sverige, og det er i Østersjøen at vi skal kunne virke sammen med NATO. Det har vært en reell utvikling siden den kalde krigen hvor Warsawpakten stod

svært nær, til i dag hvor Danmark mer er et gjennomføringsområde for NATOs virksomhet i Østersjøen. Dette har formet dansk forsvarstenkning og utvikling i stor grad. Så, Østersjøen er fortsatt svært viktig, og vi bidrar særlig med Luft- og Sjøstridskrefter.

Når det gjelder Hæren har den primært to fokus; de skal kunne deployere og bidra i NATO-operasjoner og de skal sikre landdomenet for å skape sikker transitt av NATO-styrker som benytter dansk territorium. Når det er sagt - Danmark har i dag ingen direkte trussel å forholde seg til sli tilfellet var før murens fall. Vår sikkerhetssituasjon er god!

HVORFOR BLE UBÅTVÅPNET LAGT NED I 2004?

-Det viktigste argument var at trusselen hadde endret seg. I motsetning til Norge og Sverige som har fjorder og lite oversiktlige kystfarvann, er vår situasjon annerledes. Samtidig var ikke u-båt en

Danmarks Forsvarssjef General Bjørn Ingemann Bisserup under et besøk til Norge. Foto FMS.

etterspurt ressurs i NATO. Når man da – gjennom diskusjonen om Forsvarsforliket 2004 og i «**Broen-rapporten**», stilte seg spørsmål om «hva er det vi skal kunne og bidra med?», var ubåter en av de kapasiteter man prioriterte vekk.

HVORFOR BLE LUFTVERNET LAGT NED?

-Dette skjedde i stort på samme måte som for u-båtkapasiteten. Man må huske at på den tid var det dyp fred i Europa, til tross for uroligheter på Balkan. Og alle trodde på freden, de mellomstatlige relasjonene, inkludert Russland, var meget gode. Urolighetene og stridighetene stod andre steder i verden.

NÅR VIL NATOS 2% MÅL (AV BRUTTO NASJONALBUDSKJETT) NÅES? OFFISERSBLADET VET AT DETTE ER MER ET POLITISK ENN FORSVARFAGLIG SPØRSMÅL, MEN ALLIKEVEL?

-Som du sier – dette er mer et politisk anliggende enn mitt. Og personlig synes

jeg at et prosentmål av BNP ikke er noen god målestokk på om forsvarsutviklingen er positiv eller ei. Men, i løpet av høsten skal det være et nytt forsvarsforlik. Og signalene så langt er at nedgangen i budsjettene skal stanse opp, og at man skal ha «et substansielt løft» i budsjettene.

OG DERSOM MAN DA FÅR ET LØFT, HVA VIL FORSVARSSJEFEN PRIORITERE I SINE ANBEFALINGER?

-Jeg ville da fortsatt styrke Danmarks – og dermed også NATOs, evne til å forsvare seg mot trusler. Dette handler da mest om avskrekking – slik at en potensiell motstander vil måtte påregne tap og represalier dersom trussel oppstår. Det springende punkt vil da være å identifisere hva dette skal være. Dermest ville jeg fortsette å bygge vår kapasitet til internasjonal terrorbekjempelse på land og på sjøen. Jeg kan ikke se for meg noen stor endring i vårt fokus på å delta i internasjonale operasjoner. Og da må denne

kapasiteten være moderne og interoperabel med våre allierte.

Det siste punktet ville nok i stor grad dreid seg om våre utfordringer hjemme. Hvordan kan Forsvaret i videre omfang støtte det sivile samfunn? Dette omhandler å se på oppgavefordeling mellom Politiet og Forsvaret – hvordan man sammen skal kunne drive effektiv beskyttelse av Danmarks borgere. For i dag er Politiets ressurser strekt til det ytterste – jeg er sikker på at dere har fått med dere problemene man har med gjengkriminalitet og hvordan dette har eskallert de siste ukene?

Rent konkret med hensyn til utviklingen, bør vi styrke vårt landvern slik at man kan ha et troverdig bidrag på en Brigade til NATO. Videre må Danmark ha luftstyrker med evne, et anti U-båtforsvar som er moderne og virker, samt at vi må vurdere gjeninnføring av Luftvern. Samtidig må vi kunne håndtere Sjømilitære oppgaver.

General Bissrup flankert av redaktør Einar Holst Claussen t.v. og kompetanseutvikler Jon Vestli.

DET ER EN DEBATT I DANMARK OM OFFISERROLLEN, UTDANNING OG OGSÅ ANTALL OFFISERER I TJENESTE. HVILKE TANKER GJØR FORSVARSSJEFEN SEG OM DENNE DEBATTEN?

-Offisersrollen har vært i sterk endring, og vil nok fortsette å endre seg – noe i takt med det danske safunn. Jeg tror ikke at fremtidens offiser vil være like lenge i Forsvaret som meg selv. De vil i større grad veksle mellom militær og sivil karriere, og slutte tidligere enn før. Samtidig er det endrede behov. Dette gjelder spesielt på høyere nivå. De som i dag får tilbud om høyere militær utdanning kan ha ambisjoner som Forsvaret ikke klarer å tilfredsstille fordi det rett og slett ikke er plass til de. Dermed «stagnerer» de på lavere gradsnivå enn de forventet. Konsekvensen er at de slutter.

Dette er mitt bakteppe når jeg sier at de endringer som ble gjort i utdannings-systemet gir mening for meg. Vi forlot et system som var godt, og som gav Forsvaret meget kompetente offiserer.

Imidlertid var det ikke fremtidsrettet

nok. Dagens utdanning gir offiserer muligheten til å velge; enten militær eller sivil karriere. Samtidig erkjenner jeg at endringene har gjort noe med offiserens kompetanse. Imidlertid er det vanskelig å kunne bedømme hvilke konsekvenser det medfører. Dette ser vi først om 10 til 15 år.

-Verneplikten har tjent Forsvaret veldig godt. Det var spesielt viktig for å skape grunnlag for de store mobiliseringsavdelingene tidligere. Og det står fortsatt sterkt, men nå med noe annen betydning. For det første er verneplikten viktig på det sett at vi grunnutdanner unge mennesker, et grunnlag som vi kan bygge videre på dersom det er nødvendig. Den andre siden handler om rekruttering til de faste stillingene i Forsvaret.

Verneplikten er også et politisk spørsmål, hvor det for enkelte partier handler om verdisyn. Og, det er klart at dagens utnyttelse – ca 4.500 av årskullene på ca 50 000 -60 000 unge, er lavt. Imidlertid vil ikke jeg eller Forsvaret avskaffe verneplikten slik den er i dag, fordi den virker

godt. De som gjennomfører tjenesten i dag er frivillige, noe som gjør at de er godt motiverte når de starter.

HVORDAN KLARER FORSVARSSJEFEN Å DRIFTE ET FULLVERDIG FORSVAR MED NOE OVER 21 MILLIARDER KRONER, NÅR NORGE SLITER MED DRIFTEN BASERT PÅ ET BUDSJETT PÅ NESTEN 50 MILLIARDER?

-Jeg tror at de store forskjellene ligger på tre ting; leveomkostningene i Norge er høyere, og dette driver vel da også personellkostnadene opp. Jeg bruker ca 50 prosent av budsjettet på lønn. Så om Norge gjør det samme så bruker dere et dansk forsvarsbudsjett kun på dette. Videre har Norge en større fag- og funksjonsbredde som skal ivaretas og utvikles. Dette er kostandsdrivende i seg selv. Dere har mange og tunge investeringer og dette koster.

Til slutt mener jeg at det handler om geografi. Norge er mye større enn Danmark, og når et større territorium skal beskyttes og overvåkes vil også kostnadene gå opp.

Jeg tror at det er summen av disse tre faktorene som skaper de store forskjellene. Og det er derfor heller ikke riktig å kunne gjøre direkte sammenligninger mellom våre to forsvar.

HVA ER DEN VIDERE UTVIKLINGEN AV FORSVARET I DANMARK?

-Jeg mener at utviklingen må skje langs de tre oppgavene jeg nevnte tidligere. Samtidig vil jeg argumentere for å gjeninnføre noen av de kapasiteter vi hadde tidligere.

Særlig Luftvern er noe man absolutt må vurdere. Som tidligere nevnt er det forsvarsavtalen fra 2004 som fortsatt styrer mye av forsvarsutviklingen. Og denne handlet i stort om NATO-integrasjon og deployerbarhet. Imidlertid er det nå et større fokus på artikkel V – operasjoner, og denne endringen må vi ta hensyn til i den videre utvikling. Jeg tror fortsatt at Danmark vil delta i internasjonale operasjoner, så artikkel fem vil da komme i tillegg til, ikke som erstatning for dette.

NÅ HAR OFFISERSBLADET INTERVJUET DE SKANDINAVISKE FORSVARSSJEFENE. HVORDAN SER GENERALEN PÅ SAMARBEIDET MELLOM DE TRE LAND OG NORDEFCO?

-Først og fremst vil jeg si at vi samarbeider og diskuterer meget godt oss imellom når vi møtes. Så tonene er meget god! Og kanskje burde vi møttes oftere, og jeg vil også ta med Finland i dette. De nordiske land har mange felles trekk og utfordringer, og personlig mener jeg at vi har mye å hente på mer samarbeid og samhandling. Ikke nødvendigvis i form av strukturer, men særlig innenfor områder som matriellsamarbeid og utdanning. I dag opplever jeg at vi samhandler godt når det gjelder trening og øving. Og dersom vi kunne ha tatt noe av denne erfaringen inn på for eksempel utdanning av pilotene våre. For hvorfor skal vi ha tre utdanningssteder som gjennomfører grunnutdanning av piloter, når vi i bunn og grunn sender disse til samme utdanning i USA etterpå?

Vi har etablert en fordeling av FN-

utdanning mellom de nordiske landene, noe som fungerer svært godt. Tenk om vi kunne fått til dette på andre områder også! Jeg erkjenner at materiellinnkjøp også har en forvarsindustriell side hvor landene ønsker å bekytte og utvikle egen industri. Dermed blir dette temaet også næringspolitikk. Men om vi hadde fått større grad av felles materiell ville vi oppnådd stordriftsfordeler både på utdanningssiden og på logistikksiden. I Danmark er det politisk vilje til økt nordisk samarbeid, så kanskje skal vi håpe på at dette kan videreutvikles i fremtiden?

HELT AVSLUTNINGSVIS, HVORDAN OPPLEVER GENERALEN FORSVARSDEBATTEN I DANMARK? ER DEN LEVENDE?

-I Danmark er det debatt om Forsvaret og sikkerhetspolitikken, og under alle omstendigheter mer nå enn tidligere. Dette blant annet som følge av den endrede sikkerhetspolitiske situasjonen.

Fra sjøsprut til snøsprut

Innsatsstyrke Ida & Lyra i HV-17 har nylig gjennomført opptak og 12 nye soldater har signert kontrakt. En av dem er Jørn Lossen, som nå går fra blå uniform til grønn.

**AV PRESSE- OG INFORMASJONSOFFISER I HV-17,
SVEIN SJØVEIAN (TEKST)**

CHRISTINA GJERTSEN (FOTO)

– Sjøheimevernet legges ned. Derfor er jeg her. Merket fra sjøinnsatsstyrke Anklet står fortsatt på skulderen min fordi jeg har tatt befalsutdanningen min ved UB-SHV som eksisterte for noen år siden. I tillegg er jeg utdannet som sjøkaptein sivilt. Det var derfor naturlig å bli en del av innsatsstyrke Anklet, sier Lossen fra Hammerfest.

Han mener Sjøheimevernet har vært viktig, men tar nå konsekvensen av nedleggelsen og ser fram til tjeneste for Ida & Lyra.

– Jeg ser frem til denne tjenesten, selv om det er et helt annet fagfelt. Det er jo

snakk om land istedenfor sjø. Jeg skal jobbe som assisterende operasjonsoffiser, .

TREFFE KOMPISER

Flere av dem som søker seg inn i innsatsstyrken har fått anbefalinger fra sine kompiser, som allerede har tatt steget inn i spydspissen til Heimevernet. En annen viktig faktor har vært muligheten til å få økt sin personlige kompetanse.

Mats Mauno fra Kirkenes-området er også ny i innsatsstyrke Ida & Lyra. Han har høye forventninger til tjenesten.

– Jeg tror det blir veldig artig å være en del av styrken, for jeg har hørt mye bra. Jeg gleder meg til å være med i innsattroppen. Jeg er interessert, motivert og spent. Samtidig har jeg lyst

til å møte alle kompisene mine igjen som har flytta bort. Jeg føler også at jeg skylder Forsvaret noe etter endt førstegangstjeneste, sier Mauno

Han får støtte fra Eivind Helland fra Hammerfest.

– Jeg ser på dette som en mulighet til å yte ekstra. Og jeg tenkte at når jeg først skal inn i Heimevernet, så er det kjekt å være en plass hvor man kan øke kompetansen sin. Det virker veldig spennende å få være med på mange øvelser, sier Helland, som til daglig er fysioterapeut.

BRA UTSTYR

– Hvilke forventninger har du?

– Jeg tror tjenesten vil by på mange utfordringer, både mentalt og fysisk. Jeg

Jørn Inge Lossen har fortsatt merket fra sjøinnsatsstyrke Anklet på skuldra, men er nå overført til landinnsatsstyrke Ida & Lyra i HV-17.

Markus Jenssen fra Lakselv, med bosted Alta, er ny soldat i innsatsstyrke Ida & Lyra i HV-17.

ser også på det som et flott avbrekk fra den vanlige hverdagen. Det er en unik mulighet til å knytte nye kontakter og få nye bekjentskaper. Det ser jeg fram til, sier Helland

26-åringen har så langt fått et positivt møte med Ida & Lyra.

– Det virker som her er en flott gjeng som er motiverte. Inntrykket er utelukkende positivt.

Markus Jenssen (25) er fra Lakselv, men bor nå i Alta. Hans vei inn til innsatsstyrken kom gjennom kompisene.

– Flere av kompisene mine anbefalte meg å bli med. Jeg håper tjenesten vil være lærerik, spennende og at vi kommer til å være mye ute i naturen og på skytebanen. Det virker veldig gøy, sier Jenssen.

– Inntrykket mitt av Ida & Lyra er at det er kjempeflotte folk her og det blir moro å treffe nye mennesker. Utstyret vi har fått ser også veldig bra ut, sier Jenssen.

MER ØVING I NORD

Innsatsstyrkene i Nord-Norge er blitt bevilget mer penger, som igjen gir mer øving.

– For Ida & Lyra så betyr det at vi har gått fra og kun trene én tropp 25 dager i året, til at vi nå kan trene helt styrken inntil 25 dager for mannskap og 30 dager for befal. Så vi har nå 100 prosent trening over hele fjøla. Vi får økt kompetanse, vi får bedre grunnteknikk, vi får muligheten til å bli enda bedre sertifisert og vi blir bedre rent stridsteknisk, sier

Knut Hammerhaug, sjef for innsatsstyrke Ida & Lyra.

– Hvor viktig mener du det er at øves med i nord?

– Med tanke på operasjonsmønster, tilstedeværelse, samt at det er langt mellom folk og vi er få, er det viktig at vi er synlig i hverdagen for å fremme forsvarsvilje. Og ikke minst så sender det er godt signal til folk om at vi er her, sier Hammerhaug, som har vært sjef i Ida & Lyra i sju år.

Eivind Helland Hammerfest tror det blir spennende med tjeneste i Ida & Lyra.

Mats Mauno fra Kirkenes-området er meget motivert for tjeneste i innsatsstyrken til HV-17.

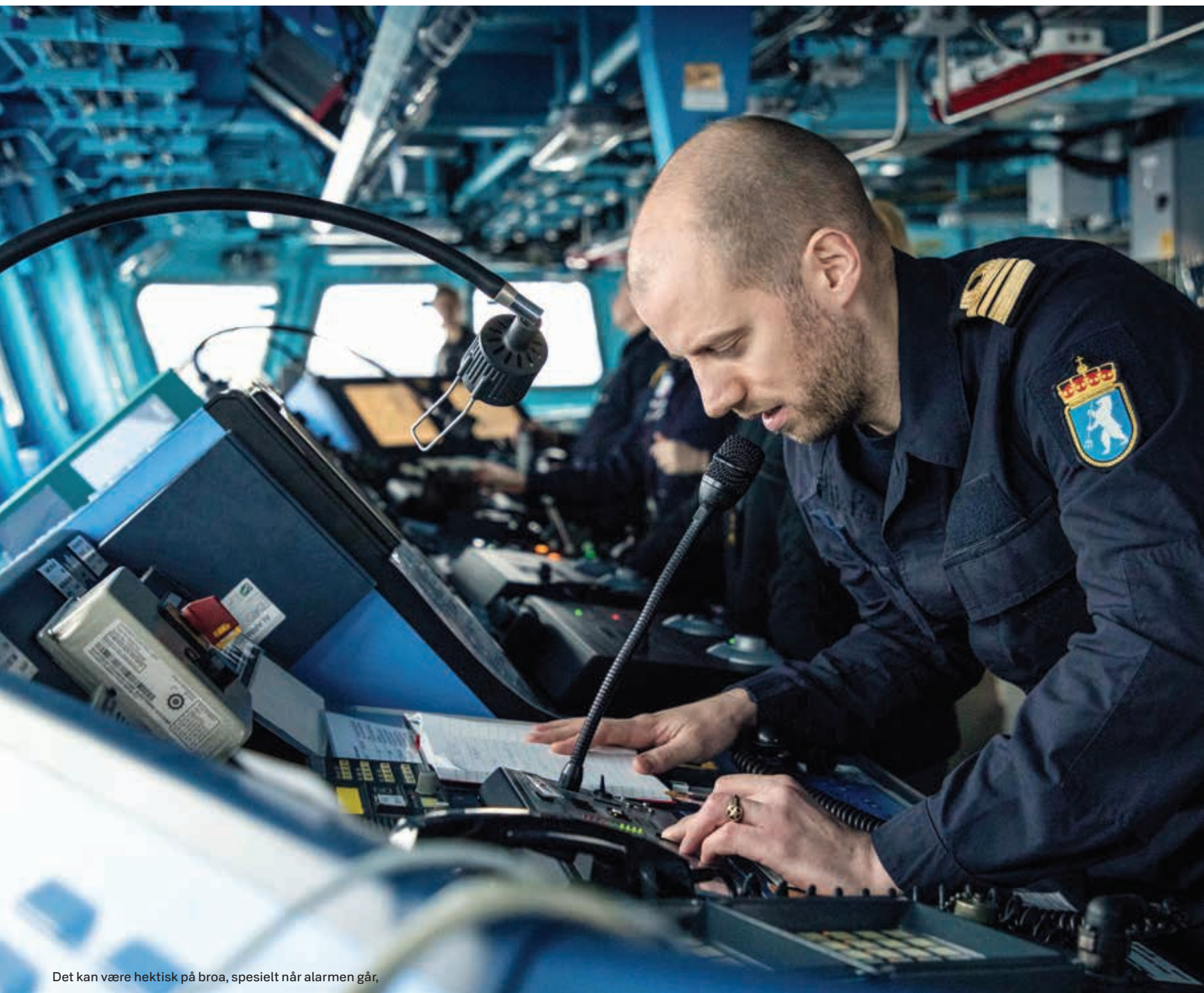
Knut Hammerhaug, sjef for innsatsstyrke Ida & Lyra, er glad for at innsatsstyrken nå får trene mer.

Jaktet på hangarskipet USS George H.W. Bush

Norge deltok med to fregatter, og en ubåt på øvelse utenfor Skottland.
Øvelse Saxon Warrior samlet 9000 mannskaper på 15 skip og over 100 fly.

Det kan være hektisk på broa, spesielt når alarmen går,

TEKST & FOTO RUNE HAARSTAD OG SNMG 1

Sammen med det amerikanske hangarskipet USS George H.W. Bush og en hangarskipsgruppe fra Storbritannia, øvde tre norske fartøyene i august på de ferdighetene som trengs for å gjennomføre kompliserte maritime operasjoner med våre viktigste allierte.

VÅRE VIKTIGSTE PARTNERE

- For en fregatt, som i realiteten er et komplisert våpen og sensorplattform, er det viktig å få trene med våre viktigste maritime samarbeidspartnere som for eksempel britiske og amerikanske marinestyrker, sier kommandørkaptein

Frode Røte, som er sjef på KNM Otto Sverdrup. I tillegg stiller Norge med fregatten KNM Helge Ingstad og en ubåt i Ula-klassen. KNM Utstein. Røte og hans mannskaper er for tiden flaggskip i en av NATOs fire stående marinestyrker. (SNMG1). Det skarpe oppdraget for NATO kan kombineres med deltakelse på øvelser.

- Saxon Warrior gir oss masse verdifull erfaring som vi tar med oss hjem til jobben med å forsvare Norge, og til videre tjeneste som SNMG1.

JAKTER PÅ HANGARSKIP

Denne øvelsen har en høy kvalitet og det er lagt mye ressurser i å gi oss et godt

treningsutbytte, poengterer Røte. Under Øvelsen er Røte og hans mannskap motstanderen til USS George H.W. Bush, og har som oppgave å utmanøvrere den formidable "fienden".

Øvelse Saxon Warrior er en stor, multinasjonal fellesøvelse som involverer store marinestyrker fra fem forskjellige nasjoner, ubåter, over 100 fly og om lag 9000 personell.

Ledet av Royal Navy's Flag Officer Sea Training (FOST), gir Saxon Warrior 17 et utall av utfordringer for den multinasjonale styrken ved å skape et variert og uforutsigbart krigsmiljø basert på fiktive geopolitiske og militære scenarier.

Internasjonal forbrødring til havs.

Øvingsskyting med skarpt hører med.

Sea Hawk følger med på u-båtene.

Hangarskipet USS George Bush.

NATOs skarpeste kniv

Reykjavik-Lerwick: I første halvdel av 2017 ledet Norge NATOs stående Atlanterhavsstyrke «Standing NATO Maritime Group One» (SNMG-1) fra KNM «Roald Amundsen». SNMG-1 er alliansens skarpeste kniv til sjøs. Kniven lå ikke mye i ro.

Fregatten KNM Roald Amundsen.

Av Tor Husby

Styrken opererte fra Norskehavet i nord til den engelske kanal i sør, fra Island i vest til Østersjøen i øst. Trening, øvelser og diplomatiske havnebesøk avløste hverandre uten mange pauser. I ca. 75 prosent av tiden var styrken til sjøs. Fra broen til «Roald Amundsen» ga flaggkommandør Ole Morten Sandquist sine på vegne av MARCOM, NATOs marinekommando.

–Perioden vi har bak oss har vært givende og lærerik. Sammen med våre allierte har vi demonstrert at vi er kompetent og klar til innsats på kort tid, sier styrkesjef Sandquist. I halvårsperiod-

en var syv fartøyer inn og ut av styrken. Under noen større øvelser var det flere andre med.

HOVEDOPPGAVENE

Hovedoppgaven til Atlanterhavsstyrken, som i hovedsak bestod av fregatter, er å gi maritim kampkraft og situasjonsforståelse, demonstrere solidaritet og tilstedeværelse og bidra til interoperabilitet. Den skal dessuten være en potent støtte til NATOs nye raske utrykningsstyrke, «Very High Readiness Joint Task Force», som ble etablert i 2014.

Styrken har også en fredelig oppgave, diplomatiske besøk i forskjellige havner. I januar-juli viste NATO-flotiljen flagget i

18 havner i 10 land. Størst entusiasme møtte den i Tallinn i Estland som er under konstant press fra Russland. Ca. 20 estiske journalister dekket ankomsten og øvelse Baltops, der Sverige også deltok.

Kommandørkaptein Eivind Kvalvåg, skipssjef KNM «Roald Amundsen», fremhever overfor Offisersbladet, som har embarkert fregatten i Reykjavik, at SNMG-1-gruppen må være klar til innsats med det samme ordren kommer. Dette betyr at marinefartøyene må være på høyeste kampkraftnivå når de slutter seg til styrken. Dette høye nivået er krevende å opprettholde. Når oppdraget er endt kommer vi tilbake som en mye skarpere fregatt enn da vi seilte ut, sier Kvalvåg.

Kommandørkaptein Eivind Kvalvåg, skipssjef
KNM «Roald Amundsen»

KREVENDE OPPGAVER

Atlanterhavsstyrken fikk varierte, krevende oppgaver. I februar var den med i Øvelse TGT17-1/Dynamic Guard som var støtte til internasjonalt sjefskurs for ubåt samt øving av styrken innen anti-ubåt-og elektronisk krigføring langs kysten av Norge. I mars-april var man med i Øvelse Joint Warrior, som er en av verdens største marineøvelser ved de britiske øyer. Der øvde man bl.a. med en amerikansk hangarskipsgruppe. Gjennom halve mai patruljerte styrken i Østersjøen. Aktiv tilstedeværelse bidrar til økt maritim situasjonsforståelse for området. Dette er viktig informasjon til NATOs maritime hovedkvarter. Østerjø-patruljeringen ble

etterfulgt av havnebesøk i Stockholm og samøving med den svenske marinen. Hakk i hæl fulgte «Roald Amundsen» «Hartland Point» som fraktet norsk militært materiell til Klaipeda og de norske styrker som deltar i NATOs stående bataljon i Litauen -enhanced Forward Presence (eFP). Etter en samøvelse med Litauens marine fulgte Øvelse Baltops 17 som var en USA-ledet marineøvelse med fokus på overflate-krigføring, amfibielanding i Polen og luftforsvar.

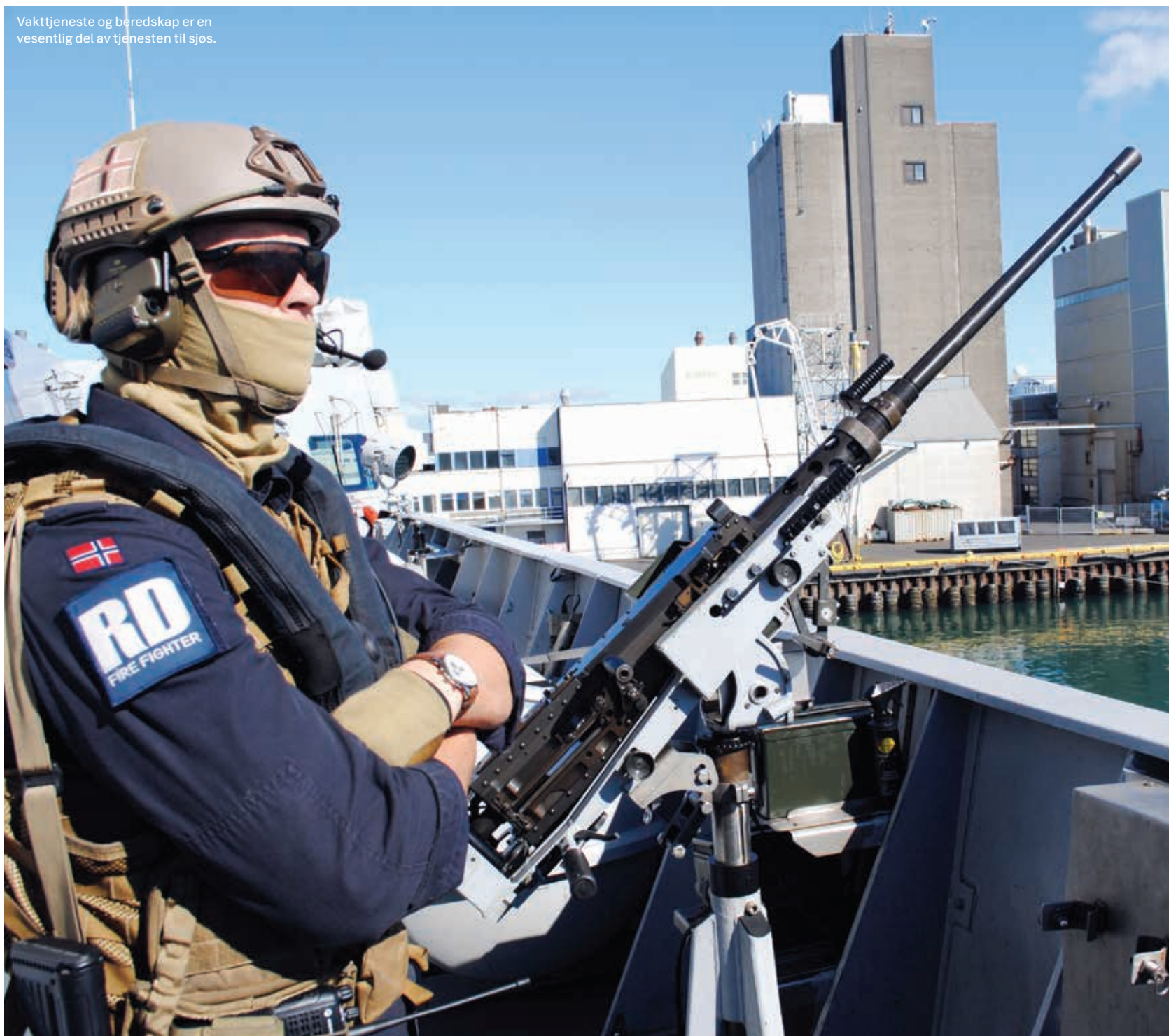
«Det er like viktig å være til stede i Østersjøen som i den engelske kanal. Vi snakker om det grunnleggende «Freedom of Navigation»-prinsippet, understreker

FAKTA

SNMG-1 JANUAR-JULI 2017

KNM «Roald Amundsen»
BNS «Louise Marie» (Belgia)
HNLMS «Evertsen» (Nederland)
FGS «Spessart» (Tyskland, logistikk)
HDMS «Esbern Snare» (Danmark)
ESPS «Reina Sofia» (Spania)
HMCS «St. Johns» (Canada).

Vaktjeneste og beredskap er en vesentlig del av tjenesten til sjøs.

presseoffiser kapteinløytnant Thomas Gjesdal om bord i flaggskipet.

MØTTE «KUTZNETZOV»

I den engelske kanal møtte NATO-skipene det aldrende russiske hangarskipet «Kutznetzov» som var på vei fra Middelhavet til Murmansk. SNMG-1 fulgte hangarskipsgruppen nordover inntil norske myndigheter overtok langs norskekysten. «Kutznetzov», som er av konvensjonell type, er Russlands eneste hangarskip.

I juni-juli gikk styrken inn i NATOs store ubåtøvelse «Dynamic Mongoose» sør for Island. Tre kommandoenheter, 11 overflateskip, 8 maritime patruljefly og fem

ubåter – både atomdrevne og konvensjonelle var i ilden. I tillegg til «Roald Amundsen» deltok KNM «Uredd» fra Norge.

-Vi fikk prøve oss i et veldig krevende område med havdybder ned til tusen meter. Øvelsene var veldig realistiske og ubåtene gjorde det de kunne for å gjøre det vanskelig å oppdage dem, men «Roald Amundsen» vartet opp med gode resultater som styrket tilliten til norsk anti-ubåtkompetanse og utstyr, sier Eivind Kvalvåg.

Dette var tredje gang Norge sto i spissen for marinestyrken. Fra 14. juli overtok KNM «Otto Sverdrup» oppdraget for andre halvpart av året. Den nye styrkesjefen er

flaggkommandør Petter Kammerhuber. I halvårsperioden bunkret fregattene regelmessig olje under fart fra det tyske logistikkskipet «Spessart» som kunne betjene tre skip samtidig. Flaggskipet fikk olje 22 ganger.

Noe av det siste Atlanterhavsstyrken gjorde før fregattene seilte til sine hjemmehavner var å delta i markeringen av 75-årsdagen for den ulykksalige PQ-17-konvoien. Anført av et islandsk kystvakt-fartøy som kastet en krans i havet, gikk marinefartøyene langsomt i ring i Hvalfjorden der konvoien startet i 1942 med krigsmateriell til Murmansk. Mesteparten av konvoien ble senket av tyske ubåter.

Mens vi venter på helikoptrene

Til havs, Reykjavik-Shetland: De norske fregattene har ubåtbe-kjempelse som hovedoppgave. Men ingen av dem har ennå fått de bestilte NH90-helikoptrene som vil være selve nøkkelvåpenet.

TEKST OG FOTO: TOR HUSBY

-De norske fregatter er primært ubåtjeggere. Derfor er det helt avgjørende å få NH90-helikoptrene permanent om bord. Leveransene til Kystvakten er i gang og prosessen med å få helikoptrene til fregatt er heldigvis begynt, sier skipssjef «KNM Roald Amundsen», kommandørkaptein Eivind Kvalvåg.

Fregattene er imidlertid godt forberedt og trener kontinuerlig med andre helikopter typer. Regelmessig vinkes forskjellige helikoptre fra SNMG-1 ned på helikopter-dekket. KNM «Roald Amundsen» har fått praksis i bøtter og spann under toktet. Fregatten logget nesten 60 helikopteroperasjoner på akterdekket i løpet av januar-juli, da man var flaggskip for Standing NATO Maritime Group-1. Dette er en landing hver tredje dag. Ingen uhell skjedde.

FLIGHT DECK OFFICER

For at fregattene får lov til å ta ned helikoptre på akterdekket kreves det at fartøyet må ha en helikopterkontrolløffiser (Flight Deck Officer) med utdannet mannskap (bl.a. røykdykkere) og strenge nødprosedyrer. Uten dette kan ingen helikoptre lande.

Om bord i KNM «Roald Amundsen» fyller kapteinløytnant Thomas Tinnesland rollen som Flight Deck Officer. Han støttes av et crew på fem. Tinnesland sin primærrolle er å være logistikk-og supplyoffiser ut fra prinsippet om at mannskapet skal fylle flere roller.

Tinnesland, som har vært Flight Deck Officer siden 2014, har blitt sertifisert gjennom et 7-ukers kurs på Haakonsværn og i Nord Norge sammen med offiserer fra Kystvakten. Simulatortrening og deltagelse i seilas er sentrale deler i opplæringen. Tinnesland opplyser til Offisersbladet at det ikke er noen utfordringer å ta ned forskjellige typer helikoptre. På toktet har man tatt i mot NH90, SeaHawk, Duphin, Alouette og SeaKing fra tre NATO-land. NH90-helikoptret kom fra den nederlandske fregatten HNLMS «Evertsen»

TRENER PÅ ULYKKER

-Vi har ikke vært i nærheten av ulykker, men vi trener på det, forsikrer han. Hvis det mot formodning skulle utvikle seg til en farlig situasjon skal helidekket skumlegges. Det er dyser for dette i dekket i tillegg til skumkanoner og vannkanoner. Hver mann har sin sjekkliste på hva han skal gjøre. Høye bølger og sterk vind er de skumle faktorer ved helikopterlandinger til sjøs. Skulle et helikopter havne i sjøen, er alle maritime typer utstyrt med flottører som aktiverer seg når de kommer i kontakt med vann, sier Tinnesland.

Men hvis et helikopter krasjer på fartøyet kan det være vel så farlig. Det er mange prosedyrer for dette, bl.a. må man få personellet vekk og hangaren stenges.

Kapteinløytnant Thomas Tinnesland iført riktig utstyr for å vinke ned helikoptre på KNM «Roald Amundsens» helikopterdekk.

«Medicjengen» på sykestua.

Kapteinløytnant Thomas Gjesdal.

Teknologi-utvikling krever

Tidligere sjef Sjøforsvaret: Samarbeid mellom bemannede fartøyer og autonome systemer og kunstig intelligens tvinger seg frem for Sjøforsvaret.

Av TOR HUSBY

USA har allerede en prototype ubemannet fregatt og Norge forbereder autonom mineleting mellom AUV-farkosten «Hugin» og andre ubemannede systemer mens de bemannede skip holdes på trygg avstand. En av følgene er at Marinens mineryddingsfartøyer vil bli erstattet av et autonomt system. Sjef Sjøforsvaret, kontre-admiral Lars Saunes, er klar på at utviklingen aksellererer og vil kreve at vi tilpasser oss. Men Sjøforsvaret må følge den teknologiske utviklingen for å bli bedre og raskere. Moderne våpensystemer får lengre rekkevidde og går i mye høyere hastigheter enn før. Dette krever tilsvarende bedre motmidler mot dem.

«Den teknologien som er tilgjengelig i dag kan gjøre ting som var utenkelig bare for få år siden. Spesielt gjelder dette innenfor feltet droner og autonome systemer».

Stortinget har besluttet at kystkorpsettene av Skjold-klassen også skal fases ut av Sjøforsvarets struktur i ca 2025. Sjøforsvaret vil da stå igjen med 5 fregatter og 4 ubåter som eneste stridsmidler. Spørsmålet er hva som skal komme etter Skjold-klassen?

«Det vil helt opplagt være nødvendig å erstatte den kapasiteten som Skjold klassen representerer. Om dette blir konvensjonelle fartøyer som vi kjenner i dag eller en annen løsning gjenstår å se. Uansett vil vi ha behov for et system som har mobilitet, ildkraft og utholdenhet. Kampfly har ikke den utholdenhet som er påkrevet i forhold til maritime operasjoner. Svaret på denne problemstillingen vil måtte komme i neste langtidsplan».

-Hvordan kan en liten nasjon som Norge med et lite sjøforsvar holde tritt med den teknologiske utviklingen?

«Siden vi er små, må vi ha høy kvalitet – både i materiell, teknologi og personell.

For å holde tritt med den teknologiske utviklingen er det viktig å samarbeide med teknologiske miljøer i Norge, både innen forskning og kommersielle aktører. Videre må vi samarbeide med de nærmeste av våre allierte. Vi har allerede et utstrakt samarbeid med Storbritannia og vi ser frem til et tett og godt samarbeid med Tyskland. Det er nærliggende å samarbeide med Tyskland i forbindelse med vår fremtidige felles ubåttype. Men jeg er trygg på at vi også vil finne samarbeids-rom med dem også på andre fagfelt. Dette vil være «smart defence» i praksis. Norge og Tyskland har gjennomført torpedoskyteøvelser og nå øver også tyske og norske ubåter sammen i Nord Norge. Kort sagt Sjøforsvaret må velge strategiske partnere som kjenner oss. Da kan vi opprettholde kvaliteten selv om vi er et lite land».

Admiral Saunes ser også frem til at Sjøforsvarets 27.500 tonn store logistikkskip KNM «Maud» kommer fra verftet i Sør

nye fartøytyper

Korea i høst. Det er riktig nok ett år forsinket, men Sjøforsvaret har stor tro på det blir en suksess. Garanti-testingen skjer i 2018 og det blir operativt i 2019. Skipet vil i stor grad forbedre marinefartøyenes operative evne gjennom sjøbasert logistikk. Mannskapet tas fra KNM «Valkyrien», som puljevis har fulgt byggingen ved Daewoo-verftet og lærer logistikksystemene. Mannskapet trener også på britiske og andre lands logistikkskip. Forsvarets Materielletat (FMA) er ansvarlig for selve materiellanskaffelsen, men Sjøforsvaret stiller med kjernemannskap til KNM Maud, som blir det største regulære fartøy i Sjøforsvarets over 200 år lange historie.

Ubåter er strategisk viktige for Norge og det var viktig at det ble besluttet å kjøpe fire nye fra Tyskland. Det skal kontraktsforhandles om kjøpet i to år før byggingen starter. Den første nye ubåt kan være operativ fra 2025. Det kan forventes at moderne ubåter skal kunne forsvare seg mot helikoptre og angripe mål på land. Et spørsmål som da dukker opp er om det norsk-utviklede sjømålsmissilet NSM skal tilpasses fremtidige ubåter. NSM skal i fremtiden også kunne brukes av de nye F-35 kampflyene. Det antas også at man vil ønske å videreutvikle muligheten til å operere marinejegere fra ubåter med den nye klassen.

Hvordan påvirker klimaendringene og den sikkerhetspolitiske utviklingen Sjøforsvaret fremover?

«Klimaendringene har allerede endret Sjøforsvaret fundamentalt. Is-smeltingen medfører at arealet Kystvakten skal patruljere øker og følgelig øker også fiskeriene. Kystvakten er underdimensjonert i forhold til

disse utfordringene samtidig som Norge er nødt til å være til stede i Arktis for å ivareta ressursforvaltningen der. Samarbeidet med Russland om fiskeriforvaltningen er noe av det mest positive som skjer der oppe. Kystvaktens kontroll med fiskeriene er stadig påkrevd, det skjer regelmessig at aktører ønsker å utfordre det norske kontrollregimet».

Den sjømilitære utviklingen domineres av Russlands annektering av Krim og angrepene i Øst Ukraina. Hvordan påvirker dette Sjøforsvaret?

«Sjøforsvaret er enten i operasjoner eller i forberedelse til operasjoner. For å ha en høyest mulig beredskap har vi bemannet opp flere fartøyer og seiler nå et større antall krigsskip enn det vi har gjort tidligere. De fleste fartøyer og avdelinger er i forberedelse til operasjoner – enten trening og øving i hjemlige farvann, eller på sertifisering i Storbritannia eller Belgia. De som ikke gjør det, er deployert i operasjoner. Det er alt fra fregatter og mine-ryddere på oppdrag for NATO i Østersjøen, ubåter på patrulje i nordområdene, Kystvakten på sine patruljer eller Kystjegerne som driver operasjoner i Afghanistan».

Hva er Norges sjømilitære utfordringer – tilstedeværelse i egne områder – kontra NATO-operasjoner «out of area»?

«Det er en konstant utfordring å støtte Norges interesser hjemme og gi våre allierte støtte. I 2017 har vi 50 prosent av Sjøforsvarets ressurser i nordområdene. Det må være naturlig at våre gråmalte skip er der oppe. Dersom det inntreffer hendelser kan vi være til stede uten at det

Kontreadmiral Lars Saunes.

skjer en eskalering. Når det gjelder våre allierte har Norge allerede i fire måneder ledet NATOs Standing Naval Maritime Group 1 (SNMG 1) fra KNM «Roald Amundsen». Fra midten av juli og seks måneder fremover overtar KNM «Helge Ingstad» ledelsesansvaret for styrken. Sjøforsvarets fartøyer deltar også regelmessig i amerikanske hangarskipsgrupper. Dette er en del av det å utøve sjømakt og forplikte oss til å være en god alliert».

Det er lenge siden vi har sett en amerikansk hangarskipsgruppe utenfor Norge?

«Vi skal ikke være forundret om det snart dukker opp en i vårt nærområde. Det planlegges en i Nord Atlanteren til høsten. Norge vil delta i denne allierte tilstedeværelsen».

Du har både vært Generalinspektør for Sjøforsvaret (GIS) og fra 1. januar Sjef for Sjøforsvaret. Hva er hovedforskjellene mellom de to titlene?

«Som GIS jobbet jeg for at Generalinspektørene for våpengrenene ikke bare skulle ha ansvar for styrkeproduksjonen, men også for at de skal ha mer operativt ansvar. Denne tilnærmingen har vi lyktes med. Slik det nå har FOH kommando på ett nivå, Sjef Sjøforsvaret på et annet nivå».

Hvordan liker du den nye tittelen?

«Sjef Sjøforsvaret er den gamle tittelen som forsvant for 44 år siden, da Generalinspektør-tittelen kom i stedet. Nå er jeg den 54. sjef for Sjøforsvaret siden 1814, sier kontreadmiral Lars Saunes tydelig tilfreds».

ROSEKRIGENE

1453 regnes som året da Hundreårskrigen omsider ble brakt til ende. Englands nederlag var merkbart på rikets tilstand: Finansene var tynte, adelen var redusert, og arbeidsløse soldater strømmet hjem. Føydalherrene opprettet private hærer. Daværende kong Henrik VI ble sett på som svak og ineffektiv. Alt lå til rette for en tronestridd.

Av TROND SÆTRE

Serien med konflikter som vi i dag kaller for rosekrigene startet med en mindre trefning i St. Albans utenfor London i 1455. Slaget var initiert av Richard Plantagenet, hertugen av York, som begrunnet angrepet med et ønske om "å fjerne dårlige rådgivere". Den raske seieren hans ved St. Alban's førte til at han fikk innpass ved hoffet som kongens rådgiver.

Striden sto mellom Henrik VI's hus Lancaster og utfordrerene, huset York. Begrepet "rosekrigene" ble ikke brukt under krigen; begge sider brukte roser som symbol, men ikke som sine viktigste emblemer. Historikerne mener at man i samtiden omtalte konflikten som «søskenbarnskrigen», på grunn av den kompliserte stamtavlen som lå til grunn for at begge sidene kunne gjøre krav på tronen. England gikk inn i en periode med politisk ustabilitet og periodevis slag.

Den første av York-kongene, Edvard, kom til makten etter et av de blodigste slagene noensinne på engelsk jord. I mars 1461 støtte styrkene til Edvard på hæren til Henrik VI utenfor landsbyen Towton i snøstorm. York-husets bueskyttere hadde fordel av vindretningen, og skjøt lenger enn motstanderne, så Lancaster-hæren satset på et direkte angrep. Timevis med intens nærkamp fulgte, og etter en stund så det ut som om Yorks linjer kunne bryte sammen – før hertugen av Norfolk kom med forsterkninger. York-huset gikk seirende ut, og dermed kunne Edvard IV formelt krones til konge.

Tapstallene ved Towton var på minst 25 000, og noen mener de kan ha kommet opp i nesten det dobbelte. Helt opp til vår tid har arkeologer fortsatt å oppdage flere levninger av de falne på slagmarken.

Edvard IV satt lenger enn noen annen konge i krigsårene - Riktignok med et avbrudd i 1470, da Henrik VI's dronning Margaret fikk ordnet med en invasjon for å gjeninnsette ektemannen på tronen. Edvard svarte med en invasjon året etter, der han ikke bare knuste Henrik VI's hær, men også fikk Henrik henrettet i Tower.

Striden blusset ikke opp igjen før etter hans død i 1483, og man regner med at rosekrigene ble endelig avgjort ved utfallet av slaget ved Bosworth Field den 22. august 1485. Da hadde Edwards bror regjert som

Rikard III i tre år. Lancaster-huset satte nå sin lit til Henry Tudor, selv om han ikke hadde det sterkeste tronkravet. Den 7. august 1483 gikk han i land i Wales sammen med en styrke bestående hovedsakelig av franske leiesoldater. Waliserne hadde pleid å støtte huset York, men Tudor var godt hjulpet av sin familiebakgrunn fra det walisiske fyrstehuset. I løpet av kort tid skaffet han seg mye støtte, og innen han møtte Rikards hær ved Redemore i Leicestershire (Bosworth Field er ikke det historisk korrekte åstedet), hadde han samlet en hær på 5000 mann.

Rikard hadde mellom 10 000 og 15 000 mann, og i tillegg skal han ha hatt 140 kanoner. Men han hadde også illojale allierte. To av hans viktigste støttespillere var brødrene William og Thomas Stanley. Kongen stolte ikke på dem - Thomas var til og med Henry Tudors stefar - men han kunne ikke unnvære dem. Han fant det nødvendig å holde gisler for å hindre Stanleybrødrene i å stikke ham i ryggen.

Tudor manglet kamperfaring, og overlot derfor den reelle stridsledelsen til jarlen av Oxford, John de Vere. Jarlen visste at Tudors hær var tallmessig underlegen, og valgte derfor å bevege seg utelukkende mot fortroppen, og stole på at den myrklede bakken ville beskytte hans høyre flanke. Under framrykningen kom de Veres hær under intenst beskytning fra kanonartilleri og bueskyttere, og han spredte sine menn. Deretter dannet angriperne en serie kileformasjoner for å slå gjennom fortroppens linjer. Rikard tilkalte jarlen av Northumberland, Henry Percy, som kommanderte hans høyre flanke. Percy nektet å hjelpe, noe som kan ha skyldtes

praktiske problemer, men mistanken om forræderi har alltid vært der. I alle fall sørget Henry Tudor senere for at Percy fikk tilbake alle privilegiene sine. Lord Thomas Stanley nektet også å komme med forsterkninger til Rikard, og da kongen truet med å henrette sønnen hans, svarte han lakonisk «Herre, jeg har andre sønner.»

Nå mottok Rikard meldinger om at Henry Tudor hadde beveget seg litt bort fra troppene sine, og muligens var på vei til Stanleys linjer for å be dem forplikte seg til å kjempe på hans side. Da reagerte kongen med å lede deler av kavaleriet i angrep på styrken som beskyttet Tudor. Men Stanley valgte å komme Tudor til unnsetning; han sendte styrkene sine for å omringe Rikard og hans menn.

I den påfølgende kampen mistet Rikard hesten sin, men ble tilbudt en ny hest for å flykte. Han skal ha avvist dette med ordene «Gud forby at jeg trekker meg et skritt tilbake! I dag skal jeg dø som en konge, eller vinne!» (Når han roper «Mitt kongerike for en hest!» i Shakespeares skuespill, er det i den konteksten av han trenger den for å kjempe videre). Til slutt ble han hugget ned, og det skal ha vært Stanley som plukket opp kongens krone og satte den på Henry Tudors hode.

Slaget ved Stoke Field i 1487 blir også ofte regnet som en del av rosekrigene, men var uten betydning. Man regner vanligvis med at tronestriden var slutt da Henry Tudor kronet til konge, Henrik VII, i 1485. Han grunnla Tudor-dynastiet, som skulle lede England gjennom noen av sine viktigste og mest dramatiske begivenheter. Dynastiet varet bare i et drøyt århundre, men innen den tid hadde de gjort England til en verdensmakt.

**Suunto Traverse
Alpha Stealth**
Spesialtilpassede
funksjoner for jakt
og fiske.
~~Før: 4700,-~~
3499,-

Milrab Patrulje 2.0 40L
Sekken har et avansert
bæresystem for optimal
bærekomfort.
~~Før: 1899,-~~
1429,-

Nansus Bunker 95L
Romslig og slitesterk bagg som tåler røft bruk.
Videreutvikling av operativ bæreutrustning!
1243,-

Crispi Valdres GTX
Behagelig fjellsko som passer
godt til bruk i variert terreng.
~~Før: 2799,-~~
2498,-

Seiko Prospex Automatic
Med automatisk urverk som
lader når du beveger deg.
3650,-

Härkila Reisa 36L
Beregnet på turer med
høyt aktivitetsnivå.
1339,-

Milrab Fleecejakke
Varm og slitesterk jakke til
allsidig bruk.
499,-

Hydrapak Full-Force 3L
Trykkaktivert hydreringssystem
i høy kvalitet.
655,-

GÅ INN PÅ BFO.MILRAB.NO FOR FLERE NYHETER OG TILBUD

Har du høyskole - blir du offiser: Slik fungerer OR-ordning

Les hvordan en korporal og en sersjant fra marinekorpset ser på spesialistordningen.

Av RUNE HAARSTAD

- Det første som skjer dersom du går inn på rekrutteringskontoret, er at du blir spurt om du har noen høyskolefag (college). Hvis du skal begynne på studier, eller har igjen et år og eller to, blir du henvist til en «offisers-rekrutterer», forteller sersjant Patrica Morris, fra Combat Camera, 1. bataljon, 2. Marine Regiment. Hun er nå en del av rotasjonsstyrken på Værnes. Offisers-rekruttereren holder vanligvis til inne på universitetsområdet. Ellers er det vanlig at rekrutteringskontorene i USA ligger ved kjøpesentre, eller andre plasser der folk ferdes.

GRUNT ELLER POG?

- En vervet soldat kan studere på fritiden, og få en akademisk grad, og likevel tjenestegjøre som vervet (spesialist), men dette skjer svært sjelden, forklarer korporal William Jenkins, som jobber med logistikk i den amerikanske

rotasjonsstyrken som er forlagt hos HV-12 på Værnes. - Det som avgjør valget er veldig ofte om du har, eller ønsker å studere noe, poengerer han. - Har du en bachelor-grad ender du opp som offiser, smiler han.

Men det virkelige skillet i US Marines er kanskje ikke mellom offiserer og spesialister. Men mellom «GRUNT» og «POG». Mellom infanteriet og støttefunksjonene. Det er en «vennskapelig» rivalisering med lange tradisjoner. (se faktboks)

TO HELT ULIKE KARRIEREVEIER

For å bli en offiser studerer du altså på en høyskole eller et universitet. Når du er ferdig med minimum en bachelor grad, kan du gå gjennom en offisersutdanning (Officer training school). Da får du først en kontrakt på fire år som løytnant. Du er nå i gang med din karriere som offiser. Den er preget av korte stasjoneringer på to til tre år, i motsetning til spesialistene, de fornyer kontrakten (re-enlist) for fem

til fire år, avhengig av hvor de befinner deg på karrieren.

- Som spesialist tjenestegjør du også lengre i samme avdeling, og innen det samme fagfeltet, forklarer sersjant Morris. - Offiserer har et mye større fokus på det akademiske og er pålagt å videreutvikle sin utdanning mens de er i Marine Korpset. Svært mange begynner på en master ved siden av «jobben».

Har du ingen høyskoleutdanning og ønsker å bli offiser finnes det en mulighet til. US marines har i tillegg egen offisersutdanning på fire år - Marine Corps Academy.

Det er selvfølgelig mulig å gå fra vervet til offiser. Kjent, som MECEP program (Marine Corps enlisted commissioning educational program) - Her kan Marines, etter fire års tjeneste, gå på college og marinekorpset vil betale for det, og da vil du komme tilbake som offiser, forteller Morris. Du kan også søke om å bli en offiser som «gunnery sersjant», eller stabssersjant i noen bransjer og bli en

Mens offiserene står for planarbeidet er det spesialistene som utdanner og leder troppene i oppdragsløsningen.

en i USA

Sersjant Patrica Morris, fra Combat Camera, 1. bataljon, 2. Marine Regiment og korporal William Jenkins, som jobber med logistikk er begge fagspesialister. Morris er i tillegg leder for et par yngre soldater med kortere tjenestetid.

warrant officer. - men dette gjelder ikke for så mange, sier hun.

Et annet element som skiller de to profesjonene er et ulikt utdanningsløp. Offiserene går gjennom kursing på fagfelt og skoler som vervede ikke nødvendigvis har tilgang på. Vervede spesialister blir også tilbudt fagutdanning for å kunne avansere i sin karriere. For eksempel går Lance korporaler (visekorporal) gjennom Lance korporal seminar. Fokuset for spesialistene er mere på faget du jobber innen.

BEGGE GRUPPER I LEDERTEAMET

En løytnant fungerer normalt sammen med, enten en stabssersjant eller en gunnery-sersjant. Offiseren og spesialisten fungerer som et team.

- Enkelt sagt fungerer det slik at spesialisten (sersjanten) sørger for at mannskapene blir tatt vare på, offiseren sørger for at oppdraget blir utført, sier korporal Jenkins.

- «Ansvaret» er den største forskjellen mellom offisereren og de vervede spesialistene. Det er offiseren som sitter igjen med ansvaret for det som går galt, smiler sersjant Morris. - Det er også offiseren som har ansvaret for å få oppdraget til å lykkes. Offiserer i marinekorpset håndterer i stor grad «papirarbeidet» og stabsarbeidet, forteller Morris og Jenkins.

- En offiser jobber ikke tett med soldatene, en spesialist med en sersjantgrad vil fungere som et «mellomledd», forklarer Jenkins. Ordregangen går fra offiserer og ned til spesialistene som utfører oppdragene. - Hvis en høyere offiser sier «dette må gjøres» så går det via kapteiner og løytnanter til de spesialistene på sersjantnivå som løser oppdraget.

- Offiserene fokuserer på det store bildet og koordinerer, mens spesialistene er fokusert på oppdragsløsningen, poengterer sersjant Morris.

FAKTA

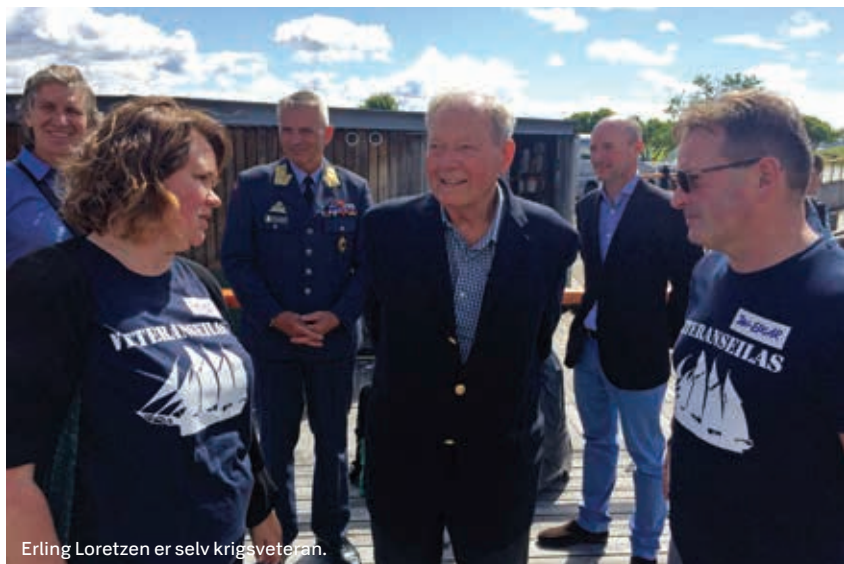
GRUNT (SPESIALISTEN)

Begrepet «GRUNT» er brukt i USMC som en generell betegnelse for de som er «Infantry». Det brukes helst om de som er kamptropper i fremste linje. Men både soldater og spesialister kan se på seg selv som GRUNT i forhold til offiserene. Betegnelsen GRUNT stammer fra andre verdenskrig og står for G-general, R-replacement, UNT-untrained.

(POG) (OFFISEREN)

(Pepole Other than Grunt) Det motsatte av en «GRUNT» er en «POG», som er en referanse til alle som ikke er GRUNT, men er normalt forbeholdt Marines som arbeider på et kontor eller i bakre områder. («in the rear with the gear»). Offiserer sees ofte på som en POG, men lavere offiserer som er troppeførere kan være GRUNT, når de leder sin tropp i front.

Veteranforbundet SIOPS arrangerte Veteranseilas i år også!

Erling Loretzen er selv krigsveteran.

«Veterankaffe», mat og drikke til alle fremmøtte.

Birgit Skarstein holdt et engasjerende foredrag.

NRK intervjuet flere av veteranene.

TEKST OG FOTO EINAR HOLST CLAUSEN

Offisersbladet/BFO var på Bygdøyenes den 31. juli, der seilskuta/skonnerten Svanen gjorde klar for å ta utvalgte veteraner med på seiltur rundt sørlandskysten og til Stavanger. Turen er arrangert av veteranforbundet SIOPS, under mottoet: Samhold - Mestring - Anerkjennelse.

Statssekretær Øistein Bøe/FD, brigader Ole Asbjørn Fauske og Erling Lorentzen

var noen av dem som også ønsket veteranene og «crew» god tur på seilasen.

Før de dro holdt den funksjonshemmede toppidrettsutøveren Birgit Skarstein et foredrag om sin vei til toppidretten, om å ikke gi seg, viljestyrke, motivasjon og livsglede på tross for sin bevegelseshemming. Hans-Erik Dyvik Husby, også kjent som «Hank Von Helvete» i Turboneger, sang også noen kjente slagere på brygga før Svanen lettet anker. Kokken om bord

Svanen serverte også fiskesuppe og torsketunger til alle som hadde møtt opp på brygga.

Samarbeidspartnere på denne turen var: Forsvaret, skonnerten Svanen, Norsk Maritimt Museum, Milrab, Gunnar Sønstebys Minnefond, Sport Outlet, SparKjøp, Vi Menn og Devold.

Mer info om turen, samt oppdateringer underveis, kan dere lese på www.siops.no BFO ønsket veteranene og «crew» god tur!

Den vakre skonnerten «Svanen».

Få hjelp til tannlegeregningen

**Hull i tennene?
Sprukne fyllinger?
Rotfylling?**

Nå kan du få dekket utgifter til tannbehandling. Som YS-medlem får du tannhelseforsikring til en svært god pris.

Sjekk hva du betaler i måneden:

- 18–29 år: 47 kroner
- 30–49 år: 106 kroner
- 50–69 år: 170 kroner

**Ny
medlems-
fordel!**

**Les mer og kjøp YS Tannhelseforsikring
på norsktannhelseforsikring.no/ys**

 Norsk
Tannhelseforsikring

DUNKIRK

AM. KRIGSFILM

MED: TOM HARDY, CILLIAN MURPHY, MARK RYLANCE, KENNETH BRANAGH, HARRY STYLES, JAMES D'ARCY, JACK LOWDEN, BOBBY LOCKWOOD, BARRY KEOGHAN, MIRANDA NOLAN, ADAM LONG, FIONN WHITEHEAD

REGI: CHRISTOPHER NOLAN

MANUS: CHRISTOPHER NOLAN

PRODUSENT: EMMA THOMAS, CHRISTOPHER NOLAN

FOTO: HOYTE VAN HOYTEMA

MUSIKK: HANS ZIMMER

1 TIME 46 MIN

KARAKTER: 5

Av Nils Vermund Gjerstad

EVAKUER ELLER DØ!

Churchill kalte Dunkirk et mirakel, og det skjønner man når man ser filmen.

I noen kaotiske dager mai-juni 1940 kunne en betydelig del av den britiske hær blitt eliminert av tyskerne. Slik gikk det heldigvis ikke.

Etter Nazi-Tysklands invasjon av Frankrike har Hitlers armeer klart å jage allierte soldater til Den britiske kanal. I den lille franske byen Dunkerque (på engelsk: Dunkirk) er 400.000 soldater fra Storbritannia, Belgia og Frankrike samlet.

De skal evakueres over kanalen til trygge England. Og det haster: Wehrmacht er like i hælene på dem. Flyveblad som daler ned fra himmelen annonserer til de allierte at de er omringet. Soldatenes frykt er til ta og føle på, idet de står oppstilt på stranda og venter på å bli evakuert. Tilløp til panikk bryter løs i rekkene når tyske Messerschmitt-jagerfly angriper troppene, som står med ryggen mot havet. Vi følger den britiske fotsoldaten Tommy som gjør alt han kan for å bli med i en britisk destroyer.

Den eminente regissør Christopher Nolan (bl.a. Dark Knight-trilogien og

Interstellar) viser historien fra flere sider. I tillegg til infanteristene sitt ståsted, opplever vi det også fra det maritime perspektivet. Både militære og sivile fartøy var aktive med å få soldatene fraktet over kanalen. Og så er det RAF-pilotenes synspunkt. Et relativt lite antall Spitfire-fly gjorde en formidabel innsats med å beskytte fartøyene som fraktet soldatene over Kanalen. I en sterk scene får også filmskaperen frem det klaustrofobiske dramaet det innebærer å være innelåst i en cockpit på en nedskutt Spitfire, som ligger i havflaten og holder på å synke. Kaoset ombord et sanitærskip

når soldater blir beskytt av Luftwaffe-fly er også autentisk skildret.

Bllant skuespillerne utmerker nykommeren Fionn Whitehead seg som infanterisoldaten Tommy som prøver iherdig å få plass på evakuerings-destroyeren, samt Kenneth Branagh som marineoffiser med den vante engelske stoiske og verdige holdningen.

Dunkirk er ingen rendyrket heltehistorie, selv om Nolan får vist modige handlinger her og der, de er mer subtile formidlet enn det man vanligvis ser i Hollywood-filmer. Dialogen er sparsommelig. Regissøren lener seg mer

mot å konstruere en visuelt sterk historie, og det lykkes han med. Estetikken i fotografiene er bemerkelsesverdige, enten det er troppeformasjonene på stranda, en dramatisk dogfight i lufta eller skip i horisonten. Lyden er også imponerende. Pulsen øker betraktelig, når man hører brølene av de angripende Messerschmitt-flyene.

Interessant er det også at vi ikke ser tyske soldater i filmen. Faktisk nevnes verken de eller Hitler knapt med ett ord. Dette er med på å gi filmen en viss kunstnerisk tyngde.

Dette måtte jeg bare mene

Harald Sunde bestemte seg for å ikke å bli en debattant a la «7. far i huset» da han gikk av som Forsvarssjef og ble pensjonist i 2013. Men tidene endrer seg – og det er lov til å ombestemme seg når situasjonen krever det. Og nå har det skjedd.

«Regjeringen må nå finansiere HELE Forsvaret!»

Harald Sunde

Av JON VESTLI/KOMPETANSEUTVIKLER BFO

Offisersbladet hadde en lang samtale med en svært engasjert, oppdatert og tydelig general som «ikke klarer å sitte stille og se på utviklingen av Landmakten!». Dette er særlig viktig i en tid hvor sikkerhetsutfordringene har endret seg; Og endringen er at de potensielle truslene har blitt flere og mer sofistikerte. Dette kommer som tillegg til de som alltid har vært til stede – ikke «til erstatning for» slik mange tror.

Utgangspunktet for samtalen er hans erfaring som Forsvarssjef og lærdom etter å ha jobbet i skjæringspunktet mellom politikk og etaten. Denne artikkelen oppsummerer noen av Sundes refleksjoner, tanker og ankepunkt – slik verden fortoner seg i deg.

OM FORSVARSSJEFEN – FUNKSJON OG ROLLE

Når jeg fikk mulighet til å bli Forsvarssjef i 2009 var jeg aldri i tvil om at dette var drømmejobben. Samtidig må man være klar over hva man sier ja til;

- Du skal levere på de oppdrag du får, innenfor de rammene du har fått til rådighet
- Du må være kynisk objektiv, vanskelige prioriteringer er en del av pakken
- Du må være lojal mot demokratiet – og forsvare dette
- Du skal være en god rådgiver – gjennom diskusjoner i de lukkede rom.

Og det er jo disse dilemmaene, vanskelige diskusjonene og tøffe beslutningene som gjorde at jeg ville ha jobben! I tillegg til at du jobber med fantastiske mennesker som gjør alt for at Forsvaret skal lykkes som organisasjon – hver dag.

På min vakt hadde også jeg ansvaret for å fremlegge en anbefaling om Forsvarets

fremtid. Når dette skjer vil oppdraget komme med en rekke forutsetninger hvor økonomien er den viktigste – og mest begrensende. Da – som også nå i de siste tre månedene, ble jeg «beskyldt» for å ha ønsket å redusere Heimevernet og å legge ned 2BN. Imidlertid ble beslutningene basert på min anbefaling en varig økning av forsvarsbudsjettet – noe som muliggjorde 2BN i den videre utviklingen av Hæren og forhindret en reduksjon av Heimevernet.

Dette er den samme prosess som dagens Forsvarssjef har vært gjennom – og hans anbefaling og prioriteringer er synliggjort innenfor en gitt ramme. Men politikerne fant ikke økonomien som skulle til – ergo måtte man gjennom en ekstra utredning for Hæren og Heimevernet. Her vil ikke Forsvarssjefens opprinnelige råd bli fulgt.

Jeg vil i dag si at jeg både er skuffet og overrasket over hvor lite dagens Forsvarsminister har klart å levere de siste fire årene. For faktum er at det har ikke blitt noen store endringer til det bedre i forsvaret av Norge. Pengene som nå brukes på investeringer ble forpliktet for flere år siden, og reelt sett har ikke Forsvaret fått bedre råd – heller større krav til innsparing. Og den operative evnen står i praksis på stedet hvil. Den historiske satsningen på 165 milliarder kroner skal imidlertid gi en effekt. En effekt som kommer til uttrykk når de som er født i dag har avtjent sin førstegangstjeneste i 2035? Videre, av (teoretisk) budsjettøkning på 7,1 milliarder kroner de neste fire år, så skal altså Forsvarssjefen selv frigi 2,5 gjennom effektivisering, kutt og nedbemanning – og endringene må tre i kraft i dag (!) for å kunne skape rom for femtidens operative evne. Og det i en organisasjon som allerede har omstilt og endret på svært mye de siste ti årene.

Dette er ikke sunn og bærekraftig forsvarsplanlegging!

OM FORSVARSUTVIKLINGEN

Mange tror nok at Forsvaret kan utvikles på samme måte som en hvilken som helst annen virksomhet. Så enkelt er det nok ikke. Forsvarets utvikling handler i bunn og grunn om å se nåtiden og det til enhver tid rådende trusselbildet. Samtidig påvirker fortidens investeringer retningen og endringstakten på en helt annen måte enn i næringslivet – materiellet og infrastrukturen med en levetid på 30-40 år skal benyttes. Det er ikke en aktuell problemstilling å forkaste «alt»; det vi har i dag er det man skal bruke i morgen for å forsvare landet. Dette gjør at utviklingstakten også da kan oppleves å være langsom – noen vil hevde at omstillingene «tar for lang tid».

Forsvaret må alltid være aktuelt og fremtidsrettet. Utviklingen må være kontinuerlig uten store brudd og radikale skifter. Dette gjelder i materiellanskaffelsene, i utviklingskonseptene og i den praktiske utøvelse – doktrinen som ligger til grunn for alt. Det optimale er en prosess som baseres på oppgraderinger og forutsigbare fornyinger. I dag er det for mange deler som er i bevegelse samtidig med reell fare for at «systemet Forsvaret» kommer i ubalanse, noe som vil skape store sårbarheter som kan utnyttes av de som ønsker det.

Forsvaret har vært gjennom kraftige endringer siden 1990. volumet er redusert, innretningen er annerledes og materiellet har blitt modernisert. Samtidig har de økonomiske rammene blitt kraftig redusert sammen med økte krav til effektiviseringer. Jeg sier ikke at dette har vært feil, men jeg tror at man gjennom flere år har unnlatt å ta Forsvarets situasjon på alvor. På grunn av varier-

noe om!

Harald Sunde trivdes kanskje best ute blandt sine soldater.

ende økonomi og skifte av fokus fra «hjemme til internasjonale operasjoner» ble den reelle tilstanden i forsvaret av Norge mindre synlig. Dette har nok i stor grad truffet Hæren og til en viss grad Heimevernet. Konsekvensene av 15 år med aktive bidrag i NATOs og FNs tjeneste har bidratt til at Hæren ble «litt til mens man gikk». I dag er dette historien, nå er spørsmålet hva den videre retning vil bli. Og det er der man er nå.

OM LANDMAKTEN

Jeg er veldig bekymret for Hærens og Heimevernets utvikling. Det er forstemmende å se hvordan landmakten ble behandlet i LTP-sammenhengen i høst, og også høre den retorikk som daglig blir brukt av politisk ledelse (i Regjeringen) når man argumenterer for behovet for en egen Landmaktsutredning. Hele utredningen er et politisk skalkeskjul som skjuler det faktum at «når man hadde finansiert Sjø, Luft og Etterretning var det ikke tilstrekkelig igjen». Forsvarssjefens anbefalte struktur for Hæren og Heimevern kunne ikke realiseres. Og da ble det opportunt «å nedsette en Komité som skal se på saken». Dette er spill for galleriet! Forsvarssjefens anbefaling i FMR var klar – og opptrappingen var også klar. Men «fordi det var for lite penger igjen i lommeboka» måtte man finne opp en ny og passende struktur. Dette er dårlig forsvarsplanlegging!

Jeg er trygg på at Forsvarssjefen vil levere en innstilling på fremtidens landmakt som vil være det beste alternativet innenfor de økonomiske begrensningene gitt av FD og politikerne. Men dette prosjektet svarer ikke på hva Norge har behov for! Og premisset for arbeidet er grunnleggende feil; man kan ikke styrke tre deler av Forsvaret på bekostning av andre. De fire elementene Heimevern,

Harald Sunde på sitt gårdstun.
Foto Offisersbladet.

Hær-, Sjø- og Luftmakt, bundet sammen med sikret kommunikasjon og understøttet av tidsriktig og sannferdig etterretning, operer som ett hele. For Forsvaret er ett system. Det består av flere deler som SAMMEN gir den effekten som reduserer sårbarheter og forhindrer angrep.

Derfor blir det grunnleggende feil å saldere Landmakten når situasjonen er slik den er akkurat nå. Hæren er – og vil fortsatt være, et viktig virkemiddel for norsk sikkerhetspolitikk hjemme eller ute, og Heimevernet sikrer fortsatt et synlig og lokalt forankret forsvar som underbygger forsvarsviljen i hele landet. (Etter intervjuet har det kommet frem at troen på Forsvarets evne til å forsvare landet er synkende i befolkningen, red anm). Samtidig er det kun Heimevernet som i dag har kapasitet til fysisk sikring av alle de vitale objekter som Norge er avhengige av for å kunne fungere i kriser – og krig.

Det er – tross alt, på landjorda at folket bor, det er her man finner alle viktige installasjoner sivilt og militært. Uten mulighet til kontroll, overvåkning og innsats vil alle sidene av samfunnet bli ekstremt sårbart.

Et annet område hvor utviklingen ikke har vært god nok, er CYBER. Norge var blant de aller første til å forme egne avdelinger for å ivareta sikkerhet i det 4. domene, og vi nyter fortsatt stor anerkjennelse for dette. Men samtidig er spørsmålet om forsvarret av teknologi og infrastrukturen er god nok. Jeg tror ikke at dagens Cyber-forsvar er tilstrekkelig utviklet for å holde tritt med truslene som finnes.

Dette er dét domenet hvor trusselen er tilstede hver dag, både fremstår som banal og avansert, sårbarhetene alltid er til stede og hvor angrep er mest sannsynlig. Det er derfor bekymringsfullt at man ikke har klart å videreutvikle og gjennomføre en strategisk utvikling av vårt Cyber-forsvar. Cyber-forsvaret skal sikre at de andre elementene i Forsvaret kan bedrive operasjoner og etterretning uten påvirkning og risiko for å miste kommunikasjonen eller bli utsatt for elektroniske angrep. De skal videre sikre at samfunnet for øvrig også skal fungere. Dette er faktisk et samfunnsansvar som burde vært viet større oppmerksomhet og ressurser.

OM FORSVARSØKONOMIEN

Vi har lange tradisjoner for brede politiske forlik om forsvarsutvikling og -økonomi. Det er først i det senere at man forsøker å innkassere politiske seire innenfor forsvarspolitikken; hvem som har økt eller redusert budsjettene og strukturene mest. Faktum er imidlertid at mange av de tunge investeringene som

blir besluttet har så lang leveringstid at man kan ha både et og to storingsvalg mellom beslutningen er fattet og regningen skal betales. Anskaffelsen av F-35 er et godt eksempel på dette. Digitaliseringen av CV 90-familien er et annet. Derfor blir det mest retorikk og forsøk på å slå politisk mynt når man i dag snakker om økningene. For realiteten er at Forsvaret har ikke fått nevneverdig mer økonomisk handlerom de siste fire årene.

Det er et faktum at så å si alle midler i ethvert offentlig budsjett i veldig stor grad består av bundne midler. Det er veldig liten del som er frie midler – og disse er det mange som vil ha. Derfor var det en vanskelig – men klok beslutning, som ble fattet i Stortinget for flere år siden når F-35 ble besluttet anskaffet gjennom tilleggsfinansiering. Politikerne på Stortinget brukte av de «frie midlene» og forpliktet nasjonen å betale for kampanyene på utsiden av forsvarsbudsjettene.

På samme måte er det med Forsvarsbudsjettet også, hvor veldig mye er bundet til faste kostnader og løpende forpliktelser. Og dette er den sittende FSJs store utfordring. Når omverdenen roper på «mer reaksjon», eller man er frustrert over «liten output», er det ikke mulig å kunne snu seg rundt og forvalte ressursene på nye måter; de er i stor grad fastlåste.

For reaksjon er IKKE strukturelt. Det handler om en økonomisk aksept for «hvor mye som skal reagere – samtidig». Det er derfor det har blitt en diskusjon om en budsjettbalanse mellom reaksjon og/eller volum; Det er absolutt behov for begge deler, men FSJ har kun midler til å fokusere på en av de områdene av gangen.

Jeg kunne svært gjerne sett at FD hadde etablert et økonomisk «Operasjonskapittel» etter samme lest som for internasjonale operasjoner. Dette hadde mest sannsynlig skånet operasjonsspesifikk tjeneste fra direkte kutt og effektivisering slik tilfellet er i dag med forsvarets driftsbudsjetter. FOH burde hatt økonomi til å gjennomføre all operativ virksomhet, hvor alle ressursene for de daglige operasjonene – om det er på grensa i Finnmark, Kystvakta ved Svalbard eller i et overvåkningsfly på vei mot Jan Mayen, så krever alt dette ressurser som koster penger. I dag er det splittet på flere kapitler og inngår i den enkeltes drift. Da blir også operasjonene truffet av effektivisering og omstilling. Og nå hviler ansvaret på den enkelte styrkesjef i vel stor grad – selv om de alle er beredte til å bære ansvaret.

Akkurat nå er jeg svært imponert over de beslutninger Sjef Sjø har tatt. Nå seiler de mer – etter at han har ristet organisasjonen for å få besetninger ut. Dette er

forbilledlig arbeid ut i fra den økonomien han har til rådighet. Men Sjø trenger også mer. For nå er det for tynt på andre områder; som logistikk, utvikling av sjømakt og planlegging. Eller at personellet går lei og slutter.

I andre deler av forsvarret vil dobbelthetting bli mer vanlig – Landmaktsutredningen viser dette med all tydelighet gjennom stor bruk av reserver, beredskapskontrakter og kadre-avdelinger. Når beinet er tomt for kjøtt – hva da?

OM LØSNINGEN – 2 PROSENT INNEN 2024

Det finnes ingen fullverdig løsning for Forsvaret innenfor dagens økonomiske begrensninger. Dagens løsning er dessverre heller ikke bærekraftig, men kommer som et resultat av at politikerne har enda ikke forstått viktigheten av å fullfinansiere en forsvarsstruktur som er troverdig, innehar kvalitet og et volum som gir reell evne til å avskrekke og kontrollere norsk territorium. Diskusjonen om å halvere TMBN-systemet og også flytte hele 339- skvadronen til Rygge er begge å betrakte som «operativ galskap», men er eksempler på utslag av sterke økonomiske begrensninger.

Løsningen ligger i å gjennomføre en økning av forsvarsbudsjettet til to prosent av BNP innen 2024. Dette gir Forsvaret et handlingsrom hvor man vil kunne gjennomføre reell forsvarsplanlegging og oppleve en reell operativ effekt. Dagens budsjett dekker «grunnkostnadene» ved å ha et forsvar, og en budsjettøkning vil – krone for krone, gi større operativ evne. Samtidig vil vi kunne få et troverdig forsvar av Norge som kan håndtere dagens trusselbilde.

Det sikkerhetspolitiske landskapet er endret. Norske politikere må erkjenne at vi geografisk ligger der vi gjør – strategisk viktig for Russland og NATO/ USA, med en befolkning som utgjør ca 1/3 av Londons innbyggere eller like mange som går på Manhattan hver dag. Og vi er et av verdens rikeste og fredeligste land. Der som man erkjenner dette blir det også åpenbart at Norge er avhengige av allianser for å oppnå trygghet for sine interesser. Dette kan vi oppnå gjennom å ta forpliktelser på alvor og stille opp når dette kreves i solidaritet med andre. Det å realisere 2-prosentmålet blir da et viktig signal utad samtidig med at det sikrer Forsvaret rammebetingelser som vil gi reell økt operativ evne, langt ut over det man i dag snakker om som mål. Den økonomiske endring må innføres gradvis slik at man kan akkumulere og omsette dette fornuftig.

Men alt dette starter med at politikerne evner å fikse det politiske. Når dette er på plass, vil nok fremtidens Forsvarssjefer kunne ordne det faglige.

Forsvarsministeren svarer Sunde:

Tilsvarsrett utløst: Som redaktør må jeg forholde meg til gjeldende spilleregler hva angår tilsvarsretten. I intervjuet med tidligere forsvarssjef Harald Sunde, fremkommer det en rekke tall og påstander, som Forsvarsministeren må få anledning til å kommentere/svare på. Saken har vært på gjennomlesning i Forsvarsdepartementet, og her er **Forsvarsministerens tilsvaer;**

Pensjonert forsvarssjef Harald Sunde har beveget seg inn i Senterpartiets rekker. Det kommer tydelig til syne i hans uttalelser til Offisersbladet, hvor Sunde fremstår slik enkelte partipolitikere i valgkamptåka dessverre har en tendens til: Med lettvinne løsninger, manglende helhetstenkning og et i beste fall omtrentlig forhold til fakta. I likhet med mange mener Sunde først og fremst at Forsvaret må få mer penger. Det er enkel retorikk og et standpunkt det er lett å si seg enig i. Argumentet er det samme innenfor alle samfunnssektorer. Alle peker på behovet for mer penger til seg selv og sitt. I staten er det til slutt regjeringen og Stortinget som må fordele og prioritere de årlige budsjettene. I denne tøffe dragkampen mellom gode og viktige formål har regjeringen besluttet å prioritere Forsvaret i årene fremover. Det er på høy tid. Det som derimot er mer overraskende er innretningen på kritikken som nå kommer etter at regjeringen har økt bevilgningene over flere år, og lagt frem en langtidsplan som legger opp til at satsingen på Forsvaret skal fortsette, og øke ytterligere. I de kommende år skal vi bruke 180 milliarder kroner ekstra på Forsvaret. Kritikerne sier det er for lite og vil ha mer. Samtidig hevder de at alle endringsforslag er negative og utelukkende styrt av ressursmangel.

Sunde bruker både feil tall og feil logikk når han forsøker å kritisere dagens regjering. Forsvarsbudsjettet skal i løpet av fire år økes til et nivå som ligger om lag 8 milliarder over dagens nivå. Uten fratrekk. Når Sunde påstår at "... av (teoretisk) budsjettøkning på 7,1 milliarder kroner de neste fire år, så skal altså Forsvarssjefen selv frigi 2,5 gjennom effektivisering, kutt og nedbemanning.", så er det altså grunnleggende feil og totalt misvisende.

Regjeringen har etablert en solid, realistisk og bærekraftig opptrappingsplan for Forsvaret. I Sundes tid var det aldri snakk om noen slik satsning på Forsvaret. Derfor passer heller ikke Sundes analyser på dagens situasjon. Sunde var i sin tid som forsvarssjef lojal og leverte anbefalinger om kutt i Forsvaret som i dag er

utenkelig, men som var nødvendige gitt de utilstrekkelige rammene hans Senterparti, som del av den rødgrønne regjeringen, stilte til rådighet. De dagene er heldigvis forbi.

Helt siden dag én har vi vært tydelige på at Forsvaret må både styrkes og endres. Samtidig har vi valgt å være brutalt ærlige om situasjonen og at utfordringene er så store at det vil ta flere langtidsplanperioder for å få løst dem. Heldigvis er vi på rett vei. For det er ikke utelukkende økonomi som har brakt oss der vi er i dag. Det har også vært en manglende evne til å finne nye og bedre løsninger. Derfor var det nødvendig både å lage en solid økonomisk opptrappingsplan, men også å gjøre endringer i måten vi innretter Forsvaret på. Vi vet hvordan vi skal bruke de ekstra midlene og vi er i full gang med å rette opp de skjevheter som har fått utvikle seg gjennom mange år.

Sunde kritiserer langtidsplanen for manglende bærekraft. Det er en pussig påstand, all den tid vi for første gang i historien har anerkjent og regnet inn de særegne kostnadsdriverne for forsvarssektoren for å opprettholde Forsvarets kjøpekraft over tid. Vi har lagt frem en langtidsplan med helhet, et langsiktig tidsperspektiv og sunne og realistiske økonomiske beregninger. Det er bærekraft i praksis og en forutsigbarhet som Forsvaret har manglet.

Sunde er en av mange pensjonerte generaler som har etterlatt seg store spørsmål om landmakten. Det har vært diskusjoner om hvilken retning landstyrkene skal utvikles i en årrekke og man har ikke blitt enig med seg selv. Konsekvensen har vært utsatte investeringer og manglende evne til prioritering. Landmaktutredningen skal til bunns i dette og vi skal ha beslutninger som står seg over tid. Det er landmaktutredningens

ens egentlige rasjonale. Stortinget har vedtatt at løsningene skal utredes innenfor den økonomiske opptrappingsplanen som ligger til grunn for langtidsplanen. Rammene er betydelige - og økende. Hæren og Heimevernets samlede budsjetter til drift og investering er omtrent 10 mrd kroner pr. år. Landmaktutredningen ble satt i gang fordi vi i nær fremtid står overfor en rekke tunge og kritiske investeringer, og det er avgjørende at beslutningene vi tar, er de riktige. Forsvarssjefen la frem en statusrapport fra utredningen før sommeren, og det burde være åpenbart at utredningen allerede har godtgjort sin egen nødvendighet. Hærstrukturen i dag er for øvrig den samme som Sunde etterlot seg, men med mer midler til øving og trening, en massiv satsing på vedlikehold, gjenoppbygging av nødvendige beredskapslagre og reservedelsbeholdninger og store investeringer i nytt materiell på vei inn. Påstandene om landmakten er med andre ord også uriktige.

Vår største utfordring ligger i de mest utfordrende oppgavene til Forsvaret - forsvaret av vår suverenitet og vårt territorium. For å kunne oppnå reell styrking av forsvarsevnen må vi tørre å prioritere. Vi må bruke ressursene våre slik at de får mest effekt. Noen av disse prioriteringene er upopulære, men de er nødvendige. Det er et ansvar politikerne må ta.

Sunde sier han er skuffet over hva jeg har oppnådd som forsvarsminister. Jeg skal ikke uttale meg verken om Sundes følelsesliv eller politiske forventninger, men vårt fokus har vært, og er, på den helhetlige forsvarsevnen. Fakta, tall og utviklinegn som skjer i forsvarssektoren taler for seg selv.

Forsvarsminister Ine Eriksen Søreide

Av John Berg
Forsvarsanalytiker

CANADA STYRKER FORSVARET - GÅR FOR «NORSK» SAR

Canadas Trudeau-regjering har nå lagt frem sin forsvarsplan og går for å øke personellstyrken med 5.000, samt kjøpe 88 nye kampfly. Canada valgte som kjent i sin tid 65 F-35 uten konkurranse, noe som skapte adskillige politiske bølger. Statsminister Justin Trudeau omgjorde beslutningen og satte kampflysaken på vent. Nå går det altså mot konkurranse om hele 88 nye fly, noe som kan indikere at man ser for seg en billigere flytype enn F-35. Det er alminnelig antatt at konkurransen vil stå mellom det som internasjonalt kalles «the usual suspects», med andre ord Lockheed Martin F-35, Boeing F/A-18E/F Super Hornet, Eurofighter Typhoon, Dassault Rafale og Saab Gripen E. Den første Gripen E gikk forøvrig på vingene for første gang 15. juni.

Boeing F 18 Super hornet.

Fordi en konkurranse vil ta tid, viderefører Canada foreløpig en plan om å anskaffe 18 Super Hornet for å kunne opprettholde en kampflystyrke mens nåværende Hornet-flåte trekker på årene. Hornetene begynner å bli ganske slitne, blant annet etter mye internasjonal tjeneste. Hvis dette gjennomføres, vil det åpenbart styrke Super Hornet i konkurransen, men løsningen kan også bli å holde 18 Super Hornet i tjeneste frem til leveransene av de siste 18 av en annen ny flytype, og deretter selge Super Hornet'ene på brukmarkedet.

I US Navy blir hangarskipenes Super Hornet'er nå oppgradert til Block 3 standard, med første leveranse i 2020, og flytypen synes å ha en lang levetid foran seg der. Dette henger delvis sammen med

at hangarskipversjonen F-35C har mer trøbbel enn de to andre versjonene, og det er ikke alle i US Navy som er fra seg av begeistring for å skulle få ultrakompliserte F-35C på hangarskipene.

Canada skal også erstatte sine CP-140 Aurora, en kanadisk-bygd versjon av P-3C Orion maritime overvåkingsfly. Som øystaten New Zealand, men i motsetning til Norge, ser det ut til at Canada vil kjøre konkurranse. Den new zealandske konkurransen for å erstatte landets Orion'er står mellom Boeing P-8A Poseidon, japanske Kawasaki P-1 og svenske Saab Swordfish. Swordfish er basert på kanadiske Bombardier Global 6000 to-motors businessjets og er nok det rimeligste toppteknologiske tilbudet. De nye kanadiske maritime overvåkingsflyene vil bli supplert med ISR (Intelligence, Surveillance, Reconnaissance) droner.

P 8 Poseidon.

Saab Swordfish MPA.

Japansk Kawasaki P 1.

Samtidig har europeiske Leonardo og kanadiske IMP Aerospace & Defence m.fl. gått sammen om å konkurrere om en kontrakt på å oppdatere Canadas 14 CH-149 Cormorant søk- og redningshelikoptre. Cormorant er kanadiske AW-101, i sin tid bygd av Leonardos italienske virksomhet, og planen er å oppdatere dem til samme standard som de nye norske NAWSARH (Norwegian All-Weather Search and Rescue Helicopter) AW-101'ene som nå er under bygging for oss i Storbritannia. Da Canada anskaffet sine AW-101/CH-149, demon-

strerte helikoptertypen sin kapasitet ved å fly, selvsagt med mellomlandinger, fra Italia til Canada. Normalt blir helikoptre transportert over såpass lange avstander. (Tom Kaminski, Combat Aircraft aug. 2017)

LITIUM-ION UBÅTER TIL NORGE?

Pågående forskningsinnsats kan tyde på at de nye Type 212A ubåtene som Tyskland og Norge skal anskaffe i fellesskap kan bli utstyrt med litium-ion batterier, skriver Alex Pape i Jane's International Defence Review. Italia skal også vise interesse for teknologien, trolig i et separat prosjekt, og muligens Polen og Nederland. Eneste bruker av teknologien i dag er Japan, med Souruy-klassen ubåter.

Thüsen Krupp U 212A.

De tysk-norske ubåtene, foreløpig to tyske og fire norske, som nå kalles Type 212CD, skal etter planen komme i 2025-30. Det fremgår at FFI har kjørt simuleringer vedrørende sikkerheten med litium-ion batterier, med lovende resultater. (Jane's International Defence Review juli 2017)

US BOMBEFLY OVER BALTIKUM

I forbindelse med årets øvelser BALTOPS og Saber Strike, deployerte US Air Force for første gang langtrekkende bombefly av alle tre typer til Europa samtidig, som vanlig til Fairford flystasjon i Storbritannia. I øvelsene deltok tre B-52H fra Barksdale flystasjon i Louisiana, tre B-1B fra Ellsworth i South Dakota og to B-2A fra Whiteman i Missouri.

Samtidig skyter arbeidet med det nye langtrekkende bombeflyet Northrop Grumman B-21 Raider fart. I Pentagons forslag til forsvarsbudsjett for 2018 (fra 1. oktober 2017) er det requested 2 milliarder dollar. Dette er mer enn til eksempelvis P-8A Poseidon, 1,6 milliarder, og til Poseidon-makker, dronen MQ-4C Triton (maritim Global Hawk) med 900 millioner.

B52H.

Rabatterte forsikringer!
SpareBank 1
If Skadeforsikring

FUNIF:

**Nedbetal din
uniform rentefritt
inntil 10 måneder**

FPS app!

**Rabattert drivstoff
med Esso Mastercard**

**Bli kjent med dine
gode medlemsfordeler!**

FP

Forsvarets Personellservice
21 07 57 00 • www.fp.no

**Gode låne-
og sparerenter**

Last ned Offisersbladet-appen – få en annerledes leseopplevelse!

Den nye App'en heter **Offisersbladet+**, og skal fungere på
IPad, Androide lesebrett og alle typer mobiltelefoner

Last ned utgavene og du har ditt
eget Offisersbladet-bibliotek.

Fremragende bildekvalitet på lesebrett-utgaven,
og tekstspalter du selv drar opp med fingeren.

Offisersbladets app!